

Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Σχολή Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών *Συνεχιζόμενη
Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση***

Μεταπτυχιακή Διατριβή

**Κίνητρα Συμμετοχής Εκπαιδευτών Ενηλίκων σε Εξ
αποστάσεως Επιμορφωτικά Προγράμματα**

Αγγελική Αδαμίδου

**Επιβλέπουσα Καθηγήτρια
Άννα Καρολίνα Ρετάλη**

Ιανουάριος 2018

Περίληψη

Σε μία κοινωνία στην οποία επέρχονται συνεχώς αλλαγές σε όλα τα επίπεδα η Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση καλείται να στηρίξει, να ενδυναμώσει και να εφοδιάσει με τις απαραίτητες δεξιότητες, ικανότητες και τα προσόντα τους ενήλικες. Τα στελέχη της και, κυρίως, οι εκπαιδευτές ενηλίκων πρέπει να διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα για να μπορούν να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις και στις ανάγκες των ενηλίκων. Έτσι ζητήματα όπως ο επαγγελματισμός και η επιμόρφωση των εκπαιδευτών ενηλίκων απασχολούν ολοένα και περισσότερο τους ερευνητές τα τελευταία χρόνια. Για την επιμόρφωση πλέον των ενηλίκων, αλλά και των εκπαιδευτών χρησιμοποιείται, κυρίως, η μέθοδος της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με τη χρήση της τεχνολογίας. Ωστόσο, δεν έχει γίνει επαρκής διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής των εκπαιδευτών ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα, αν και αποτελεί ένα βασικό ζήτημα στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η ανίχνευση των κινήτρων που ώθησαν ενεργούς ή υποψήφιους εκπαιδευτές ενηλίκων να συμμετέχουν σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων. Διεξήχθη ποσοτική έρευνα επισκόπησης με τη χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου. Το δείγμα ήταν 120 άτομα που παρακολούθησαν εξ αποστάσεως προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων. Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι οι εκπαιδευτές ενηλίκων φαίνεται να συμμετέχουν σε προγράμματα επιμόρφωσης με σκοπό, κυρίως, την επαγγελματική τους ανέλιξη και την ανανέωση των γνώσεών τους.

Λέξεις – κλειδιά : Εκπαιδευτές Ενηλίκων, Επιμόρφωση, Επαγγελματισμός, Επαγγελματική Ανάπτυξη, Κίνητρα συμμετοχής, Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση

Abstract

In a society that is constantly changing Continuing Education is obligated to support, to empower and equip the adults with the necessary abilities, skills and qualifications. Its executives and, in particular, adult educators must be suitably qualified to meet the new requirements and needs of adults. For the past few years there has been an increasing emphasis on subjects like professionalism and training of adult educators from researchers. Nowadays a technology - mediated Distance Learning is mainly used as a method to educate and train adults, as well as adult educators. Several university institutes offer distance education programs for adult educators. However, there has been no adequate investigation of the adult educator's motivation to participate in these programs, although it is crucial subject in Adult Education. The purpose of this research is to identify the incentives that motivated active or prospective adult educators to participate in distance education training programs for adult educators. A quantitative survey was conducted using an electronic questionnaire. The sample was 120 individuals who attended distance education programs for adult educators. The current study showed that adult educators (active or candidates) participate in training programs aimed primarily at their professional development and the renewal of their knowledge.

Key-words: Adult Educators, Training, Professionalism, Professional Development, Motives of participation , Distance Education

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτρια κα Άννα Καρολίνα Ρετάλη για την καθοδήγηση, την πολύτιμη βοήθεια και την ηθική υποστήριξη που μου προσέφερε καθ' όλη τη διάρκεια εκπόνησης της μεταπτυχιακής μου διατριβής.

Επίσης οφείλω ένα ευχαριστώ σε όσους απάντησαν στο ερωτηματολόγιο της έρευνας. Χωρίς τη δική τους συμβολή δε θα ολοκληρωνόταν η παρούσα εργασία.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου για την κατανόηση, την υπομονή και την υποστήριξή της σ' αυτή μου την προσπάθεια.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	III
Abstract.....	IV
Ευχαριστίες.....	V
Συντομογραφίες.....	VIII
1. Εισαγωγή.....	1
2. Οι εκπαιδευτές ενηλίκων.....	4
2.1 Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων στη Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση.....	4
2.2 Τα χαρακτηριστικά και οι δεξιότητες του εκπαιδευτή ενηλίκων.....	6
3. Επαγγελματισμός και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτών ενηλίκων..	8
3.1 Επαγγελματισμός των εκπαιδευτών ενηλίκων.....	8
3.2 Η επιμόρφωση των εκπαιδευτών ενηλίκων.....	10
3.2.1 Η έννοια της επιμόρφωσης.....	11
3.2.2 Η επιμόρφωση ως αίτημα των εκπαιδευτών ενηλίκων.....	12
3.2.3 Η επιμόρφωση των εκπαιδευτών ενηλίκων, ο επαγγελματισμός και επαγγελματική ανάπτυξη στην Ελλάδα.....	12
3.3 Η Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση Ενηλίκων.....	15
3.3.1 Η Εξ αποστάσεως και η συμβατική μορφή εκπαίδευσης.....	16
3.4 Η Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση και το e- learning.....	17
4. Τα κίνητρα συμμετοχής των ενηλίκων σε προγράμματα επιμόρφωσης.....	19
4.1 Θεωρίες κινήτρων συμμετοχής.....	19
4.2 Θεωρίες συμμετοχής.....	20
4.3 Μοντέλα συμμετοχής.....	20
5. Βιβλιογραφική Ανασκόπηση Εμπειρικών Ερευνών σε Σχέση με το Προφίλ και τα Κίνητρα συμμετοχής των Εκπαιδευτών Ενηλίκων.....	24
5.1 Προφίλ και κίνητρα συμμετοχής.....	30
5.1.2 Φύλο και κίνητρα συμμετοχής.....	30
5.1.3 Ηλικία και κίνητρα συμμετοχής.....	31
5.1.4 Εκπαίδευση και κίνητρα συμμετοχής.....	31
5.1.5 Εμπειρία και κίνητρα συμμετοχής.....	31
5.1.6 Επαγγελματική κατάσταση και κίνητρα συμμετοχής.....	32
6. Στόχος και ερευνητικά ερωτήματα.....	33
7. Μεθοδολογικό πλαίσιο της έρευνας.....	35

7.1	Συμμετέχοντες.....	35
7.2	Ερευνητική διαδικασία.....	36
7.2.1	Αξιοπιστία – εγκυρότητα.....	37
7.3	Ερευνητικό εργαλείο συλλογής δεδομένων.....	38
7.4	Μέθοδος ανάλυσης δεδομένων.....	43
8.	Αποτελέσματα.....	44
8.1	Το προφίλ των συμμετεχόντων.....	44
8.2	Οι λόγοι συμμετοχής σε προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων.....	48
8.3	Σύγκριση του προφίλ των ερωτώμενων και των κινήτρων συμμετοχής τους σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων.....	55
8.3.1	Φύλο και κίνητρα συμμετοχής.....	56
8.3.2	Ηλικία και κίνητρα συμμετοχής.....	57
8.3.3	Οικογενειακή κατάσταση και κίνητρα συμμετοχής.....	59
8.3.4	Επίπεδο εκπαίδευσης και κίνητρα συμμετοχής.....	61
8.3.5	Επιστημονικά πεδία και κίνητρα συμμετοχής.....	62
8.3.6	Έτη εμπειρίας και κίνητρα συμμετοχής.....	63
9.	Συμπεράσματα.....	65
9.1	Περιορισμοί της έρευνας και πρόταση.....	72
	Παραρτήματα.....	75
A	Ερωτηματολόγιο	75
B	Αποτελέσματα Στατιστικής Ανάλυσης SPSS 24.0.....	86
B.1	Δημογραφικά Στοιχεία.....	86
B.2	Κίνητρα Συμμετοχής	100
B.3	Σύγκριση Κινήτρων Συμμετοχής και Δημογραφικών Στοιχείων.....	121
B.4	Cronbach's Alpha.....	160
	Βιβλιογραφία.....	163

Συντομογραφίες

Α.Π.ΚΥ.	Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.	Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
Ε.Α.Π.	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Ε.ΚΕ.ΠΙΣ.	Εθνικό Κέντρο Πιστοποίησης Δομών Διά Βίου Μάθησης
Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π	Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού
ΕΞΑΕ	Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
EPS	Education Participation Scale -Κλίμακα Συμμετοχής στην Εκπαίδευση
Ι.Δ.ΕΚ.Ε.	Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων
Ι.Ε.Κ.	Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης
Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.	Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης
Κ.Δ.Β.Μ.	Κέντρο Δια Βίου Μάθησης
Κ.Ε.Κ.	Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης
Μ.Ο.	Μέσος Όρος
πχ.	Παραδείγματος χάριν
Σ.Δ.Ε.	Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας
Τ.Α.	Τυπική Απόκλιση

Τ.Ε.Ι.

Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

Τ.Π.Ε.

Τεχνολογίες Πληροφορίας και
Επικοινωνίας

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή

Η Δια Βίου Μάθηση και η Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση αποσκοπεί στη συνεχή επιμόρφωση των πολιτών για την προσαρμογή τους στα νέα δεδομένα που δημιουργούνται συνεχώς στη σύγχρονη κοινωνία, με την ενίσχυση των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων τους. Επομένως, η Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση στοχεύει στην αποφυγή της υποβάθμισης, κοινωνικής και επαγγελματικής, του ατόμου, λόγω της “παλαίωσης” των γνώσεών του (Τριλιανός, 1999, 69-70 · Κελπανίδης & Βруνιώτη, 2012, 32-33). Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της Δια Βίου Μάθησης και της Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης είναι η πληθώρα εκπαιδευτικών προγραμμάτων που προσφέρει. Με αυτόν τον τρόπο προσπαθεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες των ενηλίκων καθώς ο εργασιακός τομέας αλλάζει συνεχώς. Αλλαγές επέρχονται στη θεματολογία των προγραμμάτων και στις μεθόδους μάθησης (σε γενικές γραμμές υπάρχει μια πιο μαθητοκεντρική προσέγγιση στην εκπαίδευση ενηλίκων). Η έμφαση πλέον δίδεται κυρίως στη μάθηση ως ευρύτερη έννοια, η οποία περιλαμβάνει την ευημερία, τη δημιουργία κίνητρων, και το μετασχηματισμό του ατόμου (Buiskool, Broek, Van Lakerveld, Zarifis, & Osborne, 2010, 20).

Ο ρόλος των στελεχών της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην ανάπτυξη των γνώσεων και των δεξιοτήτων των ενηλίκων είναι καθοριστικός (Buiskool et al., 2010, 18). Η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτών ενηλίκων αναγνωρίστηκε ως προτεραιότητα σε ευρωπαϊκό επίπεδο στο πλαίσιο της διαδικασίας της Κοπεγχάγης και του Προγράμματος Εργασίας “Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010” (Buiskool et al., 2010, 18) και αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για τη βελτίωση της ποιότητας της Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Στην Ελλάδα το ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης (τυπικά και μη) είναι χαμηλό. Όπως έδειξε η έρευνα της Eurostat (2016) μόνο το 16.7% των ενηλίκων ηλικίας 25-64 ετών συμμετείχε σε προγράμματα τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης. Έχουν πραγματοποιηθεί πολλές έρευνες με αντικείμενο τα κίνητρα και τα εμπόδια συμμετοχής των ενηλίκων στη

συνεχιζόμενη εκπαίδευση στην Ελλάδα. Ωστόσο δεν έχει γίνει διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής των εκπαιδευτών ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα κίνητρα συμμετοχής των εκπαιδευτών ενηλίκων λόγω της σημαντικότητας του ρόλου τους στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και των απαιτήσεων για συνεχή ανανέωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους. Δεδομένου ότι τα περισσότερα επιμορφωτικά προγράμματα προσφέρονται από οργανισμούς (Πανεπιστημιακά ιδρύματα, Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης) με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης το ενδιαφέρον επικεντρώνεται σε αυτά.

Ο σκοπός λοιπόν της παρούσας διπλωματικής έρευνας είναι η ανίχνευση των κινήτρων συμμετοχής των εκπαιδευτών ενηλίκων σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα. Σχετικές μελέτες έχουν γίνει, όμως είναι ελάχιστες και αφορούν, κυρίως, προγράμματα που απευθύνονται σε εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης κι όχι σε εκπαιδευτές ενηλίκων. Επίσης σπάνια εξετάζεται το προφίλ των εκπαιδευομένων και δη η επαγγελματική τους ταυτότητα σε σχέση με τα κίνητρα συμμετοχής τους σε προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης. Επομένως αναγκαία κρίνεται η διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής που ωθούν τους ενεργούς ή υποψήφιους εκπαιδευτές ενηλίκων να συμμετέχουν σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων. Πιο συγκεκριμένα οι στόχοι της μελέτης είναι η ανίχνευση των κινήτρων συμμετοχής των εκπαιδευτών ενηλίκων σε επιμορφωτικά εξ αποστάσεως προγράμματα, η καταγραφή του προφίλ των εκπαιδευτών ενηλίκων που συμμετέχουν σε επιμορφωτικά προγράμματα, καθώς και η συσχέτιση των κινήτρων συμμετοχής με το προφίλ των εκπαιδευτών που συμμετέχουν σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα.

Ειδικότερα, τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας είναι τα εξής:

- 1) Ποιοι είναι οι λόγοι συμμετοχής των εκπαιδευτών ενηλίκων σε εξ αποστάσεως προγράμματα;
- 2) Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των εκπαιδευτών ενηλίκων που συμμετέχουν σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα;

3) Ποια είναι η σχέση μεταξύ του προφίλ των εκπαιδευτών ενηλίκων και των παραγόντων που οδηγούν στη συμμετοχή των εκπαιδευτών σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα;

Ο πληθυσμός-στόχος της παρούσας έρευνας είναι εκπαιδευτές ή υποψήφιοι εκπαιδευτές ενηλίκων που παρακολούθησαν ή παρακολουθούν εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων. Το ερευνητικό εργαλείο της παρούσας ποσοτικής έρευνας επισκόπησης είναι το ερωτηματολόγιο με κλειστού τύπου ερωτήσεις.

Η συγκεκριμένη μελέτη στοχεύει να παρέχει στους φορείς εκπαίδευσης χρήσιμες πληροφορίες σχετικές με τους λόγους συμμετοχής των εκπαιδευτών ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και το προφίλ τους, ώστε να διαμορφώσουν κατάλληλα τα προγράμματα που προσφέρουν. Έτσι θα αυξηθεί η συμμετοχή σε προγράμματα επιμόρφωσης εκπαιδευτών ενηλίκων και, κατά συνέπεια, η ποιότητα της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ελλάδα.

Στην παρούσα εργασία αρχικά γίνεται αναφορά σε θεωρητικές προσεγγίσεις που αφορούν τη σημασία του εκπαιδευτή ενηλίκων στη Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση και της επαγγελματικής του ανάπτυξης, όπως και θεωρίες κινήτρων συμμετοχής. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται σχετικές έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, καθώς και ο στόχος και τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας. Έπειτα παρουσιάζεται το μεθοδολογικό πλαίσιο της έρευνας και σε επόμενο κεφάλαιο καταγράφονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της έρευνας. Στο τελευταίο κεφάλαιο επιχειρείται ερμηνεία των αποτελεσμάτων της έρευνας, σύνδεση με την υπάρχουσα βιβλιογραφία και προτάσεις για πρακτική εφαρμογή των αποτελεσμάτων και για περαιτέρω διερεύνηση.

Κεφάλαιο 2

Ο εκπαιδευτής ενηλίκων

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων στη Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και στις δεξιότητες που πρέπει να διαθέτει για να μπορεί να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις του νέου ρόλου του στην Εκπαίδευση Ενηλίκων.

2.1 Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων στη Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση

Τα στελέχη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων και δη οι εκπαιδευτές διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των γνώσεων και των δεξιοτήτων των ενηλίκων (Buiskool et al., 2010, 18). Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων είναι σύνθετος και πολλαπλός (Γιαννακοπούλου, 2008, 301). Δεν μπορεί να λάβει μία δεδομένη μορφή, αλλά διαμορφώνεται από το ευρύτερο κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο, από τις θεωρίες μάθησης και τις αντιλήψεις του εκπαιδευτή για τη μάθηση, όπως κι από το πλαίσιο μέσα στο οποίο ο ίδιος καλείται να ενεργήσει. Το πλαίσιο αυτό είναι ο οργανισμός στον οποίο ο εκπαιδευτής εργάζεται. Ο κάθε οργανισμός έχει τη δική του κουλτούρα, φιλοσοφία και τους δικούς του στόχους (Καρατζά, 2005, 5).

Σχετικά με το ρόλο του εκπαιδευτή στην εκπαίδευση ενηλίκων υπάρχει μια πληθώρα θεωριών. Ο Knowles (1998), για παράδειγμα, θεωρεί πως ο εκπαιδευτής πρέπει να λειτουργεί ως διευκολυντής βοηθώντας τους εκπαιδευόμενους να μαθαίνουν, ενισχύοντας την αυτονομία και την ανεξαρτησία τους. Για τον Freire (2006) ο εκπαιδευτής είναι απελευθερωτής και πρέπει να τον διακρίνει η ταπεινοφροσύνη. Ακόμη υποστηρίζει πως ο εκπαιδευτής, δείχνοντας θάρρος, πρέπει να αντιλαμβάνεται και να αντιμετωπίζει τους φόβους του που τον περιορίζουν από την απελευθερωτική του δράση. Επιπρόσθετα, αντιμετωπίζοντας με υπευθυνότητα την αποστολή του, πρέπει να δίνει σημασία περισσή στην επιστημονική του κατάρτιση και την προετοιμασία για το

έργο του. Ο Mezirow (2007) από την άλλη χαρακτηρίζει τον εκπαιδευτή “συνεργατικό μανθάνων” που βοηθά τους εκπαιδευόμενους να επανεξετάσουν τις παραδοχές και τις πεποιθήσεις τους για την πραγματικότητα. Επιπλέον ο Jarvis (2004) τον παρουσιάζει ως τον “καλό άνθρωπο” που δίνει ευκαιρίες για μάθηση, υποστηρίζει τους εκπαιδευόμενους κι έχει “γνώση της εκπαιδευτικής διεργασίας, κατάλληλη νοοτροπία και στάση και εκπαιδευτικές και προσωπικές ικανότητες” (Jarvis, 2004:158· Λευθεριώτου, 2010, 273-282). Μάλιστα ο Jarvis (2006) πρότεινε συνολικά δεκαεπτά ρόλους για τους εκπαιδευτές ενηλίκων, καθώς ο ρόλος τους έχει διαφοροποιηθεί τις τελευταίες δεκαετίες με τις αλλαγές στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Οι ρόλοι αυτοί είναι οι εξής:

1. Εκπαιδευτικός/ διευκολυντής
2. Αρωγός στο διδακτικό έργο
3. Επόπτης
4. Εκπαιδευτής / προπονητής
5. Καθοδηγητής
6. Σύμβουλος
7. Διαχειριστής
8. Ελεγκτής / αποτιμητής
9. Ερευνητής
10. Εκπαιδευτής άλλων εκπαιδευτών
11. Συγγραφέας μαθησιακού / διδακτικού υλικού
12. Σχεδιαστής αναλυτικών προγραμμάτων
13. Οργανωτής εκπαιδευτικής πολιτικής
14. Διαχειριστής εκπαιδευτικών προγραμμάτων
15. Διαχειριστής τεχνικού προσωπικού
16. Σύμβουλος, εμπειρογνώμων και αξιολογητής
17. Πωλητής / μεταπράτης.

Οι πρώτοι οκτώ ρόλοι αφορούν άμεσα τον εκπαιδευτή, ενώ οι υπόλοιποι σχετίζονται με τα “χαρακτηριστικά της οικονομίας της γνώσης” (Jarvis, 2006, 71-72). Η οικονομία της γνώσης ορίζεται ως η οικονομία που στηρίζεται στη γνώση, στην παραγωγή, τη διακίνηση και τη χρήση της (OECD, 1999). Αυτή απαιτεί νέες δεξιότητες και ικανότητες από το ανθρώπινο δυναμικό, η ανάπτυξη και η ποιότητα του οποίου είναι καθοριστικός

παράγοντας για να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Commission, 2000, 15· OECD, 1999).

2.2 Τα χαρακτηριστικά και οι δεξιότητες του εκπαιδευτή ενηλίκων

Ο εκπαιδευτής ενηλίκων χρειάζεται να λειτουργεί, όχι ως πηγή γνώσεων, αλλά ως συντονιστής της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ως υποκινητής της. Να ενθαρρύνει τους εκπαιδευόμενους να φτάσουν στη γνώση, να τους παρακινεί να επεξεργάζονται τις εμπειρίες τους, να αναζητούν νέες πηγές μάθησης και να μαθαίνουν μέσα από τις πράξεις τους (Kokkos, 2006, 371). Ωστόσο, για να μπορέσει να ανταπεξέλθει σε αυτές τις απαιτήσεις του νέου ρόλου του, ο επιμορφωτής θα πρέπει να διαθέτει κατάλληλες γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες (Kokkos, 2006, 371). Ειδικότερα, ο Ντεμουντέρ (2003) αναφέρει τέσσερα επίπεδα γνώσης και ικανοτήτων τα οποία πρέπει να κατέχουν οι εκπαιδευτές :

- α) Γνώση του περιεχομένου της ύλης την οποία διδάχθηκαν κατά τη διάρκεια της αρχικής τους κατάρτισης.
- β) Παιδαγωγικές γνώσεις και ικανότητες που να εξασφαλίζουν τη διάδοση της γνώσης και της τεχνογνωσίας. Οι γνώσεις αυτές είναι οργανωσιακές (π.χ. η ικανότητα διαπραγμάτευσης) και παιδαγωγικές, (πχ. η ικανότητα προσδιορισμού και αποσαφήνισης των στόχων ενός προγράμματος και η ικανότητα παρακίνησης του ενδιαφέροντος για μάθηση).
- γ) Τεχνικές γνώσεις για τη χρήση μέσων, όπως ο ηλεκτρονικός υπολογιστής .
- δ) Κοινωνικές και πολιτικές γνώσεις, ώστε να εκτιμούν το κοινωνικο-οικονομικό πλαίσιο, να “εξειδικεύονται κοινωνικά” και να προτείνουν κατάλληλα προγράμματα κατάρτισης, (Ντεμουντέρ, 2003, 92).

Οι Καψάλης και Παπασταμάτης (2002) υποστήριξαν πως είναι απαραίτητη για τους εκπαιδευτές ενηλίκων και η θεσμική γνώση, εκτός των ικανοτήτων που ανέφερε ο Ντεμουντέρ (2003). Οι εκπαιδευτές θα πρέπει να διαθέτουν ευχέρεια λόγου για να επικοινωνούν με τα αρμόδια όργανα και την ικανότητα να αξιοποιούν πόρους που προσφέρονται από διεθνείς οργανισμούς (Καψάλης & Παπασταμάτης, 2002, 121).

Ένας καλός επιμορφωτής – εκπαιδευτής επομένως είναι σημαντικό να διαθέτει εμπειρικές, διδακτικές γνώσεις και καλή γνώση της μεθοδολογίας (τεχνικές, μεθόδους). Επιπλέον, κατανόηση των διδακτικών προβλημάτων και μια ειδική επαγγελματική στάση η οποία εκδηλώνεται με την επίδειξη ανεκτικότητας και σεβασμού απέναντι σε όσους έχουν διαφορετικές απόψεις (Καψάλης & Παπασταμάτης, 2002, 121). Ακόμη, σύμφωνα με τους Buiskool et al. (2010), ο εκπαιδευτής ενηλίκων πρέπει να κατέχει τις παρακάτω γενικές δεξιότητες:

- Να είναι πλήρως αυτόνομος και δια βίου εκπαιδευόμενος.
- Να είναι επικοινωνιακός, μέλος ομάδας και δικτυωμένος.
- Να είναι υπεύθυνος για την περαιτέρω ανάπτυξη της εκπαίδευσης ενηλίκων και να διαθέτει εξειδίκευση σε ένα χώρο μάθησης και πρακτικής. Ακόμη, διδακτικές ικανότητες, την ικανότητα να ενδυναμώνει τους ενήλικους εκπαιδευόμενους και την ικανότητα να αντιμετωπίζει την ετερογένεια και την ποικιλία στις ομάδες.

Επισημαίνεται πως το πλαίσιο στο οποίο παρέχεται η εκπαίδευση ενηλίκων επηρεάζει τη διαμόρφωση των δεξιοτήτων του εκπαιδευτή. Το πλαίσιο καθορίζεται από διάφορους παράγοντες, όπως είναι η ομάδα στόχος, η σύνθεση της ομάδας, τα εκπαιδευτικά προγράμματα και η προσοχή στην επαγγελματική ανάπτυξη (Buiskool et al., 2010, 116-117). Μάλιστα η ομάδα στόχος χαρακτηρίζεται, συνήθως, από μεγάλη ετερογένεια (σε εκπαιδευτικό επίπεδο, κοινωνική προέλευση, οικογενειακό υπόβαθρο) (Buiskool et al., 2010, 98). Επιπλέον η πολιτική, η κουλτούρα και οι στόχοι του οργανισμού που προσφέρει προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων επηρεάζουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων. Για την εξυπηρέτηση των στόχων του οργανισμού και της πολιτικής του, οι εκπαιδευτές είναι υποχρεωμένοι να διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα (Καρατζά, 2005, 5-6). Τέλος, η πολιτική κάποιων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης δίνει έμφαση στην ικανοποίηση των αναγκών των εργοδοτών (Καρατζά, 2005, 5-6). Το γεγονός αυτό επηρεάζει σημαντικά τη διαμόρφωση των δεξιοτήτων του εκπαιδευτή.

Κεφάλαιο 3

Επαγγελματισμός και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτών ενηλίκων

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούμε σε έννοιες βασικές για την ανάπτυξη του θέματός μας, όπως είναι η επιμόρφωση, η επαγγελματική ανάπτυξη, ο επαγγελματισμός των εκπαιδευτών ενηλίκων και η μεταξύ τους σχέση. Τέλος αναφερόμαστε στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως μία προσιτή επιλογή για την επιμόρφωση των εκπαιδευτών ενηλίκων.

3.1 Επαγγελματισμός των εκπαιδευτών ενηλίκων

Ένα ζήτημα που απασχολεί ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια το χώρο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων είναι το θέμα του επαγγελματισμού του εκπαιδευτή ενηλίκων. Είναι γεγονός πως ο εκπαιδευτής ενηλίκων δε θεωρείται ακόμη επαγγελματίας. Με την έννοια επαγγελματισμός αναφερόμαστε στις λειτουργίες που εκτελούνταν με ερασιτεχνικό τρόπο και γίνονται πλέον με επιστημονική στήριξη, κατανομή εργασίας, αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και έλεγχο της πραγματοποίησης των στόχων, δηλαδή με επαγγελματικό τρόπο (Καψάλης & Παπασταμάτης, 2002, 114· Πανιτσίδου & Παπασταμάτης, 2010, 135). Απαιτείται, λοιπόν, από έναν εκπαιδευτή ενηλίκων, για να θεωρηθεί επαγγελματίας, να διαθέτει μία ισχυρή αντίληψη της θεωρίας (εκπαιδευτικής και κοινωνικής), ώστε να μπορεί να την εφαρμόσει στην πράξη. Επίσης, πρέπει να βοηθά στην ενσωμάτωση και τη συμμετοχή των ατόμων στη μάθηση, να μπορεί να επιτρέψει την πρόσβαση στη μάθηση σε άτομα ανεξάρτητα από τις εκπαιδευτικές συνθήκες, να αντιμετωπίζει κριτικά και να αμφισβητεί την πολιτική πρακτική μέσα στα πλαίσια της οποίας ενεργεί. Τέλος, ο εκπαιδευτής πρέπει να δείχνει συμπόνια στις ευάλωτες ομάδες και κατανόηση απέναντι στις ανάγκες τους (Steele, 2006, 57).

Επιπρόσθετα, ο Jarvis (2006) αναφέρθηκε σε ένα σύνολο χαρακτηριστικών, η ύπαρξη των οποίων θα οδηγήσουν στη δημιουργία επαγγέλματος στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Η πλήρης απασχόληση των στελεχών στο συγκεκριμένο πεδίο, η ίδρυση σωματείου ή ένωσης, όπως και η σύσταση σχολής για την επιμόρφωση των εκπαιδευτών είναι σημαντικά βήματα προς την επιθυμητή επαγγελματοποίηση της Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Εξίσου αναγκαία είναι η ύπαρξη ενός κώδικα ηθικής αποδεκτού από όλους, η νομική κατοχύρωση και η απόρριψη όσων στελεχών δε διαθέτουν τα προσόντα που είναι αναγκαία για την άσκηση του επαγγέλματος.

Οι δυσκολίες, όμως, είναι πολλές και η επαγγελματοποίηση του πεδίου προχωρά με αργούς ρυθμούς. Οι παράγοντες που λειτουργούν ως εμπόδια στην εξέλιξη του πεδίου της Εκπαίδευσης Ενηλίκων είναι η ανομοιογένεια που χαρακτηρίζει το χώρο όσον αφορά τα αντικείμενα που διδάσκονται και το επίπεδο των επιμορφούμενων στους οποίους διδάσκονται (Κελπανίδης & Βρυγιώτη, 2012, 203-204). Επιπλέον, οι εκπαιδευτές ενηλίκων, όπως τονίζουν οι Τσιμπουκλή και Φίλιπς (2008), αναλαμβάνουν να καλύψουν τις ανάγκες διάφορων οργανισμών και εργάζονται σε επιχειρήσεις, πανεπιστημιακά ιδρύματα, οργανισμούς κοινωνικής φροντίδας, σε προγράμματα εκπαίδευσης που πραγματοποιούνται σε σωφρονιστικά ιδρύματα, σε κέντρα ψυχικής υγείας, προγράμματα Ανοικτής και Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και σε εκπαιδευτικά προγράμματα για μετανάστες και για άλλες ομάδες, ευάλωτες και μη.

Εξάλλου υπάρχουν διάφορες ομάδες ατόμων που εργάζονται στο χώρο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων, όπως είναι το διδακτικό προσωπικό, οι εκπαιδευτές εκπαιδευτών, οι σχεδιαστές και οι αξιολογητές προγραμμάτων (Jarvis & Chadwick, 1994 όπ. ανάφ. στο Καψάλης & Παπασταμάτης, 2006, 101) και δε διαθέτουν “σαφώς διακεκριμένους ρόλους και δεν ασκούν σαφώς καθορισμένες λειτουργίες”. Αυτό αποδεικνύει ότι το επίπεδο του επαγγελματισμού είναι χαμηλό στην Εκπαίδευση Ενηλίκων (Καψάλης & Παπασταμάτης, 2006 ,101) και η ανάγκη επιμόρφωσης είναι επιτακτική.

3.2 Η επιμόρφωση των εκπαιδευτών ενηλίκων

Η Ευρωπαϊκή Ένωση κάλεσε τα κράτη μέλη να βελτιώσουν την ποιότητα της διδασκαλίας και των μεθόδων μάθησης αναβαθμίζοντας και προσαρμόζοντας τις δεξιότητες των ατόμων που εργάζονται στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση (Commission of the European Communities, 2000, 14). Η επιμόρφωση και η ανανέωση των δεξιοτήτων των στελεχών της μη τυπικής εκπαίδευσης, και, ιδιαίτερα, των εκπαιδευτών ενηλίκων κρίνεται αναγκαία λόγω της σημαντικότητας του ρόλου τους. Σε μία κοινωνία που μεταβάλλεται οι απαιτήσεις από τους εκπαιδευτές συνεχώς αυξάνονται και επιβάλλεται η ανανέωση των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων τους για τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης (Παπασταμάτης, 2010, 145). Η ποιότητα της Εκπαίδευσης Ενηλίκων θα αναβαθμιστεί με την επιμόρφωση του υπάρχοντος ανθρώπινου δυναμικού μέσα από προγράμματα τα οποία θα έχουν ως στόχο την ανάπτυξη του επαγγελματικού του προφίλ. Απώτερος σκοπός τους θα είναι η πιστοποίηση των εκπαιδευτών ενηλίκων και “η ενδυνάμωση της παιδαγωγικής τους εξειδίκευσης” (Διαμαντή, 2003, 45). Επιπλέον, όπως υποστηρίζουν οι Γουδήρας, Παπαδοπούλου, Αγαλιώτης, Καρτασίδου και Παπαγεωργίου (2010, 267) “η απόκτηση επαγγελματικών γνώσεων (professional knowledge) και η ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων (professional skills) αποτελούν μέρος της απόκτησης επαγγελματικών προσόντων (qualification), της επαγγελματικής εξειδίκευσης (specialization) και εν γένει της επαγγελματικής εξέλιξης των εκπαιδευτικών (the professional development of teachers)”. Συνεπώς στην επαγγελματοποίηση του πεδίου θα οδηγήσει, κυρίως, η επιμόρφωση των εκπαιδευτών ενηλίκων και ο εξοπλισμός τους με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες (Jarvis, 2006, 72).

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτών ενηλίκων πλέον αποτελεί αναγκαιότητα (Jarvis, 2006, 74). Η άποψη αυτή ενισχύεται κι από το γεγονός πως αρκετοί εκπαιδευτές, πριν την ενασχόλησή τους με την εκπαίδευση ενηλίκων, ενώ ήταν εκπαιδευτικοί με ένα ισχυρό ακαδημαϊκό υπόβαθρο, ήταν προετοιμασμένοι μερικώς ή καθόλου για να επιμορφώσουν ενήλικες (Smith, 2003, 202). Γενικότερα, στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι εκπαιδευτές ενηλίκων ξεκινούν να εργάζονται χωρίς καμία επίσημη προετοιμασία κι έχουν χαμηλά τυπικά προσόντα (Buchberger, Campos, Kallos & Stephenson, 2000, 58· Koster, Dengerink, Korthagen & Lunenberg, 2008, 344). Μάλιστα οι εκπαιδευτές που εμπλέκονται στην εκπαίδευση ενηλίκων μπορεί να εργάζονται

ταυτόχρονα και σε ιδρύματα τυπικής εκπαίδευσης, όπως σχολεία ή πανεπιστήμια, σε εθελοντικές οργανώσεις ή κοινοτικά προγράμματα (Coare & Johnston, 2003, 205).

3.2.1 Η έννοια της επιμόρφωσης

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτών ενηλίκων λοιπόν θα βελτιώσει την ποιότητα της Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Διαμαντή, 2003, 45). Με την έννοια “επιμόρφωση” αναφερόμαστε, σύμφωνα με το Μαυρογιώργο (1999, 101) στο σύνολο των διαδικασιών και των δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων, τα οποία έχουν ως βασικό σκοπό την αναβάθμιση και την ανάπτυξη των γνώσεων (θεωρητικών ή πρακτικών, ακαδημαϊκών, και επαγγελματικών), των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών κατά τη διάρκεια της θητείας τους. Επιπλέον, σύμφωνα με τον Βεργίδη (2003), η επιμόρφωση είναι ένας τρόπος προσαρμογής των ατόμων στις αλλαγές που γίνονται στην κοινωνία .

Γενικότερα οι τρόποι εκπαίδευσης των εκπαιδευτών είναι οι εξής:

1. Πανεπιστημιακές σπουδές. Για την απόκτηση πτυχίου στην εκπαίδευση ενηλίκων προσφέρονται προπτυχιακά προγράμματα και μεταπτυχιακά.
2. Βραχύχρονα προγράμματα εκπαίδευσης. Αυτά τα προγράμματα συνιστούν την κύρια μορφή εκπαίδευσης ενός μεγάλου αριθμού εκπαιδευτών ενηλίκων μερικής απασχόλησης και εθελοντών. Την ευθύνη για την πραγματοποίηση των προγραμμάτων έχουν διάφοροι οργανισμοί, όπως Πανεπιστήμια, κολέγια, εργασιακοί φορείς και επαγγελματικές ενώσεις (Galbraith & Zelenak, 1989 όπ. ανάφ. στο Παπαστεφανάκη, 2002, 23).
3. Εμπειρία που αποκτάται κατά την εργασία. Υπάρχει ένας αριθμός εκπαιδευτών ενηλίκων που διδάσκει ενήλικες βασιζόμενος στην εμπειρία του, χωρίς καμία προετοιμασία και ειδική εκπαίδευση για τον απαιτητικό του ρόλο (Παπαστεφανάκη, 2002, 23-24).

Επίσης ο Nuissl (2009) υποστήριξε πως η συνεχιζόμενη επιμόρφωση για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτών ενηλίκων προσφέρεται, συνήθως, από οργανώσεις και εταιρείες.

Στην Ελλάδα πραγματοποιούνται δια ζώσης αλλά και εξ αποστάσεως προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων από πανεπιστημιακά ιδρύματα, όπως

το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Πάντειο Πανεπιστήμιο, το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, από Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.) και από την Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

3.2.2 Η επιμόρφωση ως αίτημα των εκπαιδευτών ενηλίκων

Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες κύριο αίτημα των εκπαιδευτών ενηλίκων είναι η συνεχής επιμόρφωσή τους. Στην έρευνα των Παπασταμάτη, Γρίβα, Βαλκάνου και Γιαβρίμη (2010) οι συμμετέχοντες θεωρούν αναγκαία την επιμόρφωσή τους για να μπορέσουν να προσαρμοστούν στη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα. Επιπρόσθετα οι εκπαιδευτές που συμμετείχαν στη μελέτη της Καραμπάτσα (2011) ανέφεραν πως είναι σημαντική και απαραίτητη η επιμόρφωσή τους. Τέλος στην έρευνα των Dengerink, Lunenberg και Kools (2015) οι εκπαιδευτές δήλωσαν πως επιθυμούν να επιμορφωθούν για την ενίσχυση του θεωρητικού τους υπόβαθρου και τη βελτίωση των δεξιοτήτων τους στη διδασκαλία και την καθοδήγηση των εκπαιδευομένων.

3.2.3 Η επιμόρφωση των εκπαιδευτών ενηλίκων, ο επαγγελματισμός και η επαγγελματική ανάπτυξη στην Ελλάδα

Η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη, σύμφωνα με τον Παπασταμάτη (2010), περιλαμβάνει όλες τις μορφές μάθησης πέραν της αρχικής, οι οποίες πραγματοποιούνται από τους εν ενεργεία εκπαιδευτικούς σε τυπικά εκπαιδευτικά προγράμματα ή με κατ' ιδίαν μελέτη. Επίσης, σύμφωνα με τον Day (2003), είναι μία εξελικτική διαδικασία η οποία επηρεάζει θετικά τα επαγγελματικά εφόδια του εκπαιδευτή και είναι απαραίτητη για την ανανέωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των εμπειριών του ατόμου.

Η επαγγελματική ανάπτυξη διενεργείται σε τρεις φάσεις. Η πρώτη είναι η αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση, η δεύτερη είναι η εισαγωγική επιμόρφωση και η τρίτη φάση περιλαμβάνει τη μακροχρόνια συνεχιζόμενη ανάπτυξη, (Παπασταμάτης, 2010, 146). Οι λόγοι που επιβάλλουν την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτών ενηλίκων είναι οι εξής:

1. Η ανάγκη της επιμόρφωσης η οποία θα οδηγήσει και στη χορήγηση πιστοποιητικού εκτός από τη βελτίωση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτών.

2. Οι πιθανότητες να επιτύχουν επαγγελματικά όσοι δεν κατέχουν συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη είναι λιγοστές. Αυτό προκύπτει λόγω της ύπαρξης ανταγωνισμού στο πεδίο.
3. Τα άτομα για να επιβιώσουν χρειάζονται συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη, καθώς ο ανταγωνισμός αναπτύσσεται σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.
4. Δίνεται πλέον μεγαλύτερη έμφαση στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων και τη βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων, καθώς οι γνώσεις ανανεώνονται και πολλαπλασιάζονται.
5. Η αξιολόγηση των εκπαιδευτών από την πολιτεία και τους εργοδότες και ο “έλεγχος για την επαγγελματική τους επίδοση” (μέρος της σταδιοδρομίας τους ως εκπαιδευτές), επιβάλλουν την ανάπτυξή τους.
6. Το έργο των εκπαιδευτών είναι απαιτητικό, καθώς αναλαμβάνουν ακόμη και την υλοποίηση προγραμμάτων καινοτόμων.
7. Η ανάπτυξη του επαγγελματικού τους προφίλ, τους κάνει να αισθάνονται πιο σίγουροι ως εκπαιδευτές (Παπασταμάτης, 2010, 145).

Στην Ελλάδα η προσπάθεια για την επαγγελματοποίηση της Εκπαίδευσης Ενηλίκων ξεκίνησε με την ίδρυση του Εθνικού Κέντρου Πιστοποίησης (Ε.ΚΕ.ΠΙΣ.). Ο σκοπός της δημιουργίας του ήταν η αξιολόγηση και η πιστοποίηση των εκπαιδευτών της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, των Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Κ.Ε.Κ.), όπως και άλλων φορέων και προγραμμάτων της επαγγελματικής κατάρτισης (Κόκκος, 2008, 6). Το 2001 συστάθηκε το Εισαγωγικό Μητρώο των εκπαιδευτών συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και πραγματοποιήθηκε η υλοποίηση του Εθνικού Προγράμματος Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης σε δύο φάσεις. Αρχικά έγινε η επιμόρφωση 243 εκπαιδευτών ενηλίκων (2002-2003). Ακολούθησε η επιμόρφωση των 14.000 εγγεγραμμένων στο Μητρώο εκπαιδευτών επαγγελματικής κατάρτισης το 2006. Η εκπαίδευση ήταν 300 ωρών και χρησιμοποιήθηκε η μεικτή μέθοδος, δηλαδή ένας συνδυασμός εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και συμβατικής. Αργότερα, το 2007 υλοποιήθηκε ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτών γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων 100 ωρών υπό την εποπτεία του Ινστιτούτου Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.Ε.Κ.Ε.). Το συγκεκριμένο πρόγραμμα παρακολούθησαν 2.236 εκπαιδευτές και στελέχη γενικότερα (Καραλής, 2005, 13· Λευθεριώτου, 2010, 296).

Η προσπάθεια για την οργάνωση του χώρου και την πιστοποίηση των εκπαιδευτών συνεχίστηκε. Με τη θεσμοθέτηση του νόμου υπ’ αριθ. ΓΠ/20082/23.10.2012 (Φ.Ε.Κ. 2844/Β’/2012) αποφασίστηκε η δημιουργία Συστήματος

Πιστοποίησης Εκπαιδευτικής Επάρκειας Εκπαιδευτών Μη Τυπικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων και η συγκρότηση Μητρώου Εκπαιδευτών Μη Τυπικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων με πιστοποιημένη εκπαιδευτική επάρκεια. Η απόφαση αυτή τέθηκε σε εφαρμογή από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.) και σύμφωνα με την οποία υποχρεούνται οι εκπαιδευτές να λάβουν μέρος σε εξετάσεις για την πιστοποίηση της επάρκειάς τους ως εκπαιδευτές ενηλίκων, καθώς, όπως αναφέρει το άρθρο 39 του Νόμου 4342/2015 (ΦΕΚ 143/Α'/09-11-2015) "από 1.9.2017 η πιστοποιημένη εκπαιδευτική επάρκεια αποτελεί προϋπόθεση προκειμένου ένας εκπαιδευτής να μετάσχει σε χρηματοδοτούμενο από δημόσιους πόρους πρόγραμμα της μη τυπικής εκπαίδευσης" (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. <http://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/figures-accreditation/teacher-certification-educational-attainment-lifelong-learning-III-adult>). Η διαδικασία αυτή πιστοποιεί πως οι υποψήφιοι κατέχουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, για να μπορούν να διδάξουν σε δομές μη τυπικής εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τη Διαμαντή (2003), η πιστοποίηση δηλώνει την επάρκεια που διαθέτει ένα άτομο και μπορεί να προσφέρει "εξειδικευμένες και επιστημονικά τεκμηριωμένες υπηρεσίες κατάρτισης, ενώ παρέχει στον εκπαιδευτή και τυπική αναγνώριση της ειδικότητάς του".

Οι υποψήφιοι λοιπόν υποβάλλουν στον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. ηλεκτρονική αίτηση για τη συμμετοχή στις εξετάσεις με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Στη διαδικασία πιστοποίησης της εκπαιδευτικής επάρκειας έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν όσοι διαθέτουν μεταπτυχιακό δίπλωμα στην εκπαίδευση ενηλίκων ή τη Δια Βίου μάθηση ή τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση ή τη συνεχή εκπαίδευση. Επιπλέον μπορούν να λάβουν μέρος όσοι εκπαιδευτές είναι ενταγμένοι στο Εισαγωγικό Μητρώο Εκπαιδευτών Ενηλίκων και έχουν παρακολουθήσει είτε το πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών 300 ωρών του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, είτε κάποιο άλλο πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών φορέων του δημοσίου, διάρκειας τουλάχιστον 100 ωρών. Τέλος δίνεται η δυνατότητα και στους εκπαιδευτές με διδακτική πείρα (τουλάχιστον) 150 ωρών σε ενηλίκους να αποκτήσουν την εκπαιδευτική επάρκεια (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. <http://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/figures-accreditation/teacher-certification-educational-attainment-lifelong-learning-III-adult>).

3.3 Η Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση Ενηλίκων

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση τα τελευταία χρόνια βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Οι περισσότεροι φορείς (όπως Πανεπιστήμια, Κ.Ε.Κ. κ.α.) προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων προσφέρουν εξ αποστάσεως προγράμματα εκπαίδευσης, καθώς απευθύνονται σε ένα ευρύτερο κοινό, το οποίο είναι πιο πιθανό να επιλέξει να παρακολουθήσει ένα πρόγραμμα εξ αποστάσεως με τη χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή παρά ένα πρόγραμμα με συμβατικές εκπαιδευτικές μεθόδους (σε αίθουσες διδασκαλίας) (Μουζάκης, 2006, 5).

Η από απόσταση εκπαίδευση (Distance Education) ορίζεται ως μια σχεδιασμένη ή προγραμματισμένη μάθηση που λαμβάνει χώρα σε διαφορετικό χώρο από την κλασική αίθουσα διδασκαλίας και, γι' αυτό, απαιτείται η ανάπτυξη ειδικών τεχνικών σχεδιασμού του μαθήματος, διαφορετικές μέθοδοι διδασκαλίας και διαφορετικά μέσα επικοινωνίας (ηλεκτρονικά και τεχνολογικά), όπως και ειδικές οργανωτικές και διοικητικές ρυθμίσεις (Moore & Kearsley, 1996, 2). Επιπρόσθετα είναι μία βιομηχανοποιημένη μορφή εκπαίδευσης, δηλαδή μία μέθοδος “που εξορθολογίζεται από την εφαρμογή της κατανομής της εργασίας και των οργανωτικών αρχών, καθώς και από την εκτεταμένη χρήση των τεχνικών μέσων με σκοπό την αναπαραγωγή υψηλής ποιότητας διδασκαλίας υλικό το οποίο καθιστά δυνατή την εκπαίδευση μεγάλου αριθμού σπουδαστών την ίδια στιγμή” (Peters, 1973, 206 όπ. ανάφ. στο Keegan, 1980, 13). Διαθέτει, δηλαδή, χαρακτηριστικά της βιομηχανικής θεωρίας, όπως ο καταμερισμός της εργασίας, η τυποποίηση και ο εξορθολογισμός. Τέλος, όπως παρατήρησε ο Keegan (2001), παρ' ότι η Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση είναι διακριτό πεδίο και δεν αποτελεί τμήμα της Εκπαίδευσης Ενηλίκων, σχετίζεται με αυτήν, καθώς τα περισσότερα προγράμματα εξ αποστάσεως που απευθύνονται σε ενήλικες, υιοθετούν τις αρχές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων και χρησιμοποιούν αρκετές τεχνικές της.

3.3.1 Η Εξ αποστάσεως και η συμβατική μορφή εκπαίδευσης

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση βασίζεται στον εκπαιδευτή, τον εκπαιδευόμενο και το εκπαιδευτικό υλικό που αποτελούν τους τρεις άξονες της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Το εκπαιδευτικό υλικό συνιστά τον κύριο μοχλό της μαθησιακής διαδικασίας. Αυτό είναι “το κύριο μέσο που φέρνει σε επαφή τους εκπαιδευόμενους με τα περιεχόμενα της μάθησης” (Μουζάκης, 2006, 13). Ο εκπαιδευτής, από τη μεριά του, αναλαμβάνει το ρόλο του καθοδηγητή και επικοινωνεί με τους εκπαιδευόμενους για να τους παρέχει τη στήριξη και τη βοήθεια που χρειάζονται και να τους ενθαρρύνει στην προσπάθειά τους. (Μουζάκης, 2006, 17).

Γίνεται φανερό πως η εξ αποστάσεως εκπαίδευση διαφέρει κατά πολύ από την παραδοσιακή εκπαίδευση. Ο πληθυσμός που συμμετέχει σε προγράμματα από απόσταση είναι συνήθως ανομοιογενής. Πιο συγκεκριμένα οι συμμετέχοντες, όπως αναφέρει η Sacchanand (2002, 2), είναι γενικά ενήλικες, ώριμοι, που εργάζονται και έχουν οικογενειακές υποχρεώσεις. Έχουν υψηλό κίνητρο, σαφείς στόχους και μπορούν να αναλάβουν την ευθύνη για την εκπαίδευσή τους. Μαθαίνουν με ποικίλους τρόπους, μελετούν όποτε εκείνοι επιλέξουν και ασκούν έλεγχο στη μάθησή τους. (Sacchanand, 2002, 2). Ανάμεσα στον εκπαιδευόμενο και τον εκπαιδευτή υπάρχει απόσταση και η μάθηση γίνεται στο χώρο του εκπαιδευόμενου. Πιο συγκεκριμένα η μάθηση είναι εξατομικευμένη, αυτο-ελεγχόμενη και υπάρχει ευελιξία ως προς τον τόπο, το χρόνο και το ρυθμό παρακολούθησης των μαθημάτων από τους επιμορφούμενους. Επιπλέον η επικοινωνία γίνεται από απόσταση και η πρόσβαση σε πηγές ενημέρωσης και πληροφόρησης είναι άμεση (Sacchanand, 2002, 7).

Το χαμηλό κόστος (οι εκπαιδευόμενοι εξοικονομούν χρήματα κι από τις μετακινήσεις από το χώρο τους προς το φορέα του προγράμματος), και το γεγονός πως απευθύνεται σε όλους, οδήγησαν αρκετά ιδρύματα και φορείς προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων να υιοθετήσουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως μέθοδο (Καρούλης, 2007, 37-39). Τέλος, ο Μιχαηλίδης (1999) τη θεωρεί προσιτή επιλογή για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και ο De Wolf (1994 όπ. ανάφ. στο Καψάλης & Παπασταμάτης, 2002, 72) έναν τρόπο για να αντιμετωπιστούν οι αυξανόμενες ανάγκες των πολιτών για εκπαίδευση και επαγγελματική επιμόρφωση.

Πίνακας 1

Τα βασικά χαρακτηριστικά στοιχεία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

- Η γεωγραφική απόσταση μεταξύ εκπαιδευτή - εκπαιδευόμενου τουλάχιστον κατά το μεγαλύτερο μέρος της διαδικασίας.
 - Η ύπαρξη ενός εκπαιδευτικού οργανισμού που παρεμβάλλεται στη διαδικασία.
 - Η χρήση τεχνολογικών μέσων (υπολογιστές και Διαδίκτυο) για τη μεταφορά του εκπαιδευτικού υλικού και τη μείωση της απόστασης μεταξύ του εκπαιδευόμενου με τον εκπαιδευτή.
 - Η αμφίδρομη επικοινωνία με στόχο την ύπαρξη διαλόγου άμεσου και ζωντανού.
 - Η δυνατότητα προγραμματισμού κατ' ιδίαν συναντήσεων για διδακτικούς και κοινωνικούς σκοπούς (Keegan, 2001, 68-69).
-

Επομένως ένας εκπαιδευτής είναι πιο πιθανό να επιλέξει ένα πρόγραμμα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και επιμόρφωσης παρά ένα συμβατικό για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του.

3.4 Η Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση και το e- learning

Η Εξ αποστάσεως εκπαίδευση προσφέρεται από πανεπιστημιακά ιδρύματα ή από άλλους φορείς και τα τελευταία χρόνια στηρίζεται στις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας (Τ.Π.Ε. - Information and Communication Technology), δηλαδή στην ηλεκτρονική μάθηση (e-learning). Η ηλεκτρονική μάθηση ορίζεται “ως η χρήση νέων τεχνολογιών για την επιτάχυνση της διάχυσης της γνώσης από τον εκπαιδευτή προς τους εκπαιδευόμενους, μέσα σε ένα ευέλικτο περιβάλλον, όπου οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι επιλέγουν τον τόπο, το χρόνο και την ποσότητα της γνώσης που θέλουν να πάρουν”. Συμπεριλαμβάνει οποιοδήποτε τύπο εκπαίδευσης που εκμεταλλεύεται τα εργαλεία του διαδικτύου ή τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και Επικοινωνίας (Γκελαμέρης, 2015, 55).

Η ηλεκτρονική μάθηση έχει δύο μορφές:

α) Pure e-learning: Η εκπαίδευση γίνεται μόνο μέσω του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

β) Blended e- learning (Συνδυαστική Μάθηση): Σε αυτή τη μορφή γίνεται συνδυασμός της ηλεκτρονικής μάθησης με τις συναντήσεις πρόσωπο με πρόσωπο (Ομαδικές συμβουλευτικές συναντήσεις - Ο.Σ.Σ.).

Τέλος στην ηλεκτρονική μάθηση η εκπαίδευση μπορεί να είναι σύγχρονη και ασύγχρονη. Στην ασύγχρονη εκπαίδευση οι εκπαιδευόμενοι αποστέλλουν και λαμβάνουν μηνύματα οποιαδήποτε στιγμή (με χρήση του e-mail και του forum), ενώ στη σύγχρονη οι εκπαιδευτές και οι εκπαιδευόμενοι επικοινωνούν ταυτόχρονα, αφού βρίσκονται online, όπως στην τηλεδιάσκεψη (Γκελαμέρης, 2015, 55).

Κεφάλαιο 4

Τα κίνητρα συμμετοχής των ενηλίκων σε προγράμματα επιμόρφωσης

Στο κεφάλαιο αυτό αναλύουμε κάποιες θεωρίες κινήτρων συμμετοχής, καθώς και μοντέλα που δημιουργήθηκαν για την ανίχνευση των παραγόντων συμμετοχής σε επιμορφωτικά προγράμματα.

4.1 Θεωρίες κινήτρων συμμετοχής

Υπάρχουν δύο τύποι κινήτρων αναφορικά με τη συμμετοχή των ενηλίκων σε οργανωμένες εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Τα κίνητρα μάθησης και τα κίνητρα συμμετοχής. Σύμφωνα με τον Ζαρίφη (2010) διαφέρουν στο ότι τα κίνητρα μάθησης σχετίζονται με το στόχο που είναι η ικανοποίηση μιας μαθησιακής ανάγκης, ενώ τα κίνητρα συμμετοχής συνδέονται με το μέσο, το οποίο θα ωθήσει το άτομο στην επίτευξη του στόχου, δηλαδή σε μια εκπαιδευτική δραστηριότητα και στην τροποποίηση μιας υπάρχουσας συμπεριφοράς ή στην εμφάνιση νέας.

Τα κίνητρα συμμετοχής διακρίνονται σε δύο κατηγορίες κατά την McGivney (1993 όπ. ανάφ. στο Ζαρίφης, 2010, 33). Στις θεωρίες συμμετοχής (participation theories) που εξηγούν την συνθετότητα και τον πολυδιάστατο χαρακτήρα των λόγων που ωθούν έναν ενήλικο στη συμμετοχή σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα ή δραστηριότητα και στις συνθετικές θεωρητικές προσεγγίσεις (composite theories) ή μοντέλα. Τα μοντέλα συμπεριλαμβάνουν πολλά στοιχεία των θεωριών συμμετοχής. Ο στόχος τους είναι να δείξουν το πώς διάφοροι παράγοντες “αλληλεπιδρούν στη ζωή των ενηλίκων για να οδηγήσουν στην ετοιμότητα (ή επιθυμία) για συμμετοχή” (McGivney, 1993, 24-28 όπ. ανάφ. στο Ζαρίφης, 2010, 33).

4.2 Θεωρίες συμμετοχής

Κάποιες από τις σημαντικότερες θεωρίες συμμετοχής είναι οι εξής:

1. Η Θεωρία των Δυναμικών Πεδίων (Force-Field Analysis):

Ο Harry L. Miller (1967), εκφραστής αυτής της θεωρίας, υποστήριξε πως η κοινωνικο-οικονομική θέση και η συμμετοχή του ενήλικα σε εκπαιδευτικά προγράμματα σχετίζονται αναπόφευκτα. Ο Miller (1967) στηρίχθηκε στη Θεωρία Ιεράρχησης Αναγκών του Maslow (1954) και στη θεωρία του Lewin (1947). Έδειξε πως υπάρχουν μεγάλες διαφορές μεταξύ των κοινωνικών τάξεων σε σχέση με το τι ελπίζουν να κερδίσουν από τη συμμετοχή σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα (Cross, 1981, 112).

2. Η Θεωρία της συνταύτισης (Congruence Model):

Ο Roger Boshier (1973) υποστήριξε πως το κίνητρο μάθησης είναι μία λειτουργία αλληλεπίδρασης μεταξύ εσωτερικών ψυχολογικών και εξωτερικών περιβαλλοντικών παραγόντων ή τουλάχιστον της αντίληψης και της ερμηνείας των περιβαλλοντικών παραγόντων από τον συμμετέχοντα, (Cross, 1981, 119). Μάλιστα, για τον Boshier (1973) η συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα είναι αποτέλεσμα της συνταύτισης της αυτο-αντίληψης του ενήλικου με τον τύπο του προγράμματος και του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος (Ζαρίφης, 2010, 36).

4.3 Μοντέλα συμμετοχής

Αρκετές έρευνες πραγματοποιήθηκαν για να διαπιστωθούν οι λόγοι συμμετοχής των ενηλίκων σε εκπαιδευτικά προγράμματα. Η πιο γνωστή είναι εκείνη του C. Houle (1961). Ο Houle (1961) δημιούργησε μία τυπολογία που περιλαμβάνει τρεις διαφορετικούς τύπους ενηλίκων συμμετεχόντων. Η τυπολογία του σχετίζεται με τον προσανατολισμό των ενηλίκων συμμετεχόντων στη μάθηση.

Οι ομάδες (clusters) ή οι τύποι συμμετεχόντων του Houle (1961) είναι οι εξής:

1. Προσανατολισμένοι στο στόχο ή στο τελικό αποτέλεσμα (goal-oriented). Οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν στο πρόγραμμα για να ικανοποιήσουν συγκεκριμένους στόχους. Αντιμετωπίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία “ως μία σειρά επεισοδίων, καθένα από τα οποία ξεκινά με την διαπίστωση μιας ανάγκης ή ενός ενδιαφέροντος”.

2. Προσανατολισμένοι στη μαθησιακή διαδικασία (learning-oriented).

Οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν στη μαθησιακή διαδικασία, γιατί, απλά, τους αρέσει να μαθαίνουν (“άπληστοι μαθητές”).

3. Προσανατολισμένοι στην εκπαιδευτική δραστηριότητα (activity oriented).

Οι συγκεκριμένοι συμμετέχοντες επιλέγουν να παρακολουθήσουν κάποιο επιμορφωτικό πρόγραμμα για χάρη της δραστηριότητας και για να ξεφύγουν από το οικογενειακό τους περιβάλλον (Ζαρίφης, 2011, 24-25). Βάσει της τυπολογίας του Houle (1961) αναπτύχθηκαν διάφορα μοντέλα συμμετοχής, όπως του Boshier (1971) και των Morstain και Smart (1974).

Η Κλίμακα Συμμετοχής στην Εκπαίδευση (Education Participation Scale- EPS) του Boshier (1971) είναι η πιο γνωστή. Ο Boshier (1971) χρησιμοποίησε τη μέθοδο της ανάλυσης σε ομάδες για να εξετάσει την τυπολογία του Houle (1961). Δημιούργησε την κλίμακα συμμετοχής EPS η οποία περιλαμβάνει σαράντα δύο προτάσεις. Οι προτάσεις ταξινομούνται σε επτά παράγοντες που περιγράφουν τα κίνητρα συμμετοχής των ενηλίκων σε εκπαιδευτικά προγράμματα. Οι παράγοντες αυτοί είναι οι εξής: Βελτίωση επικοινωνιακής ικανότητας, Επιδίωξη κοινωνικής επαφής, Προετοιμασία για εκπαιδευτικούς λόγους, Επαγγελματική ανέλιξη, Βελτίωση των οικογενειακών σχέσεων, Επιδίωξη νέων κοινωνικών ερεθισμάτων, Γνωστικό ενδιαφέρον (Ζωντηρός, 2006 όπ. ανάφ. στο Καραλής, 2013, 44· Merriam & Caffarella, 1999, 55).

Οι Morstain και Smart (1974) αξιοποίησαν την κλίμακα κινήτρων EPS του Boshier (1971) στην έρευνά τους για τα κίνητρα συμμετοχής 611 ενηλίκων εκπαιδευομένων σε επιμορφωτικό πρόγραμμα ενός κολεγίου στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (Morstain & Smart, 1974, 83). Η συλλογή των δεδομένων της έρευνάς τους πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της σταθμισμένης κλίμακας κινήτρων (EPS) και τη στατιστική ανάλυση των παραγόντων συμμετοχής (Cross, 1981, 85· Ζαρίφης, 2010, 47). Δημιούργησαν τη δική τους «Κλίμακα Συμμετοχής στην Εκπαίδευση» (Educational Participation Scale -EPS) στην οποία τα δεδομένα ομαδοποιούνται σε έξι βασικές κατηγορίες παραγόντων (βλ. Πίνακα 2).

Ουσιαστικά οι Morstain και Smart (1974) επέκτειναν και επικύρωσαν, ως ένα βαθμό, την τυπολογία του Houle (1971) (Cross, 1981: 85). Ωστόσο οι Morstain και Smart (1974) κατηγοριοποιούν ομάδες παραγόντων συμμετοχής και, άρα, αφήνουν περιθώρια για μεταβολή των κινήτρων συμμετοχής των ενηλίκων κατά τη διάρκεια της ζωής τους, ενώ ο Houle (1971) κατηγοριοποιεί τύπους συμμετεχόντων οι οποίοι παραμένουν

σταθεροί στο χρόνο (Cross, 1981, 87-88). Στην παρούσα έρευνα θα αξιοποιηθεί το μοντέλο των Morstain και Smart (1974).

Πίνακας 2

Κλίμακα Συμμετοχής στην Εκπαίδευση σύμφωνα με τους Morstain και Smart (1974:86-88 όπ. ανάφ. στο Ζαρίφης, 2010: 31).

ΚΛΙΜΑΚΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΣΕ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ	
ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ I ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Ικανοποίηση της ανάγκης για προσωπική επαφή • Για την ανάπτυξη φιλίας • Για γνωριμία με άτομα του αντίθετου φύλου
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ II ΕΞΩΘΕΝ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Συμμόρφωση με τις οδηγίες κάποιου άλλου • Εκτέλεση των προσδοκιών κάποιου με εξουσία • Συμμόρφωση με τις υποδείξεις της εξουσίας
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ III ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ	<ul style="list-style-type: none"> • Προσφορά στο κοινωνικό σύνολο • Προετοιμασία για συμμετοχή στα κοινά • Ανάπτυξη των δυνατοτήτων για συμμετοχή σε κοινωνική εργασία
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ IV ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ/ΑΝΕΛΙΞΗ	<ul style="list-style-type: none"> • Υψηλότερο κύρος στην εργασία • Εξασφάλιση επαγγελματικής ανόδου • Αντιμετώπιση του υψηλού και συνεχιζόμενου ανταγωνισμού
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ V ΑΠΟΔΡΑΣΗ/ΔΙΕΓΕΡΣΗ	<ul style="list-style-type: none"> • Ανακούφιση από την ανία • Αλλαγή από τη μονοτονία και την πλήξη του σπιτιού και της εργασίας • Παροχή αντιθέσεων και εναλλαγή στον τρόπο ζωής

ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ VI
ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ

- Μάθηση για τη μάθηση
 - Αναζήτηση καινούργιας γνώσης
 - Ικανοποίηση της περιέργειας
-

Κεφάλαιο 5

Βιβλιογραφική Ανασκόπηση

Εμπειρικών Ερευνών σε σχέση

με το Προφίλ και τα Κίνητρα

συμμετοχής των Εκπαιδευτών

Ενηλίκων

Τα κίνητρα συμμετοχής των ενηλίκων σε εκπαιδευτικά προγράμματα αποτελούν ένα δημοφιλές θέμα διερεύνησης στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Μία από αυτές τις μελέτες διεξήχθη από τους Boeren και Holford (2016) κι είχε ως στόχο την ανίχνευση των κινήτρων συμμετοχής στην τυπική εκπαίδευση 12.000 ατόμων από 12 ευρωπαϊκές χώρες (Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Δημοκρατία της Τσεχίας, Αγγλία, Εσθονία, Ουγγαρία, Ιρλανδία, Λιθουανία, Ρωσία, Σκωτία και Σλοβενία). Τα δεδομένα της έρευνας συλλέχθηκαν στο πλαίσιο του έργου « Προς μία κοινωνία Δια Βίου Μάθησης στην Ευρώπη: Η Συμβολή του Εκπαιδευτικού Συστηματος» (LLL2010). Διαπιστώθηκε πως τα κίνητρα συμμετοχής που σχετίζονται με την επαγγελματική ανέλιξη επηρεάζονται από τα ατομικά χαρακτηριστικά (ηλικία, φύλο, εκπαίδευση, επάγγελμα) του ενήλικου εκπαιδευόμενου και, σε μεγαλύτερο βαθμό, από τις θεσμικές δομές και την κουλτούρα της χώρας στην οποία προσφέρεται το πρόγραμμα (Boeren & Holford, 2016, 120, 130, 137).

Στην Ελλάδα ο Καραλής (2013) διερεύνησε τα κίνητρα και τα εμπόδια συμμετοχής των ενηλίκων (μισθωτών ιδιωτικού τομέα, ανέργων, αυτοαπασχολούμενων) σε επιμορφωτικά προγράμματα για λογαριασμό των ινστιτούτων της Γενικής

Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας και της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας. Το μέγεθος του δείγματος ήταν 1200 άτομα και η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τηλεφωνικές συνεντεύξεις οι οποίες βασίστηκαν σε ένα ερωτηματολόγιο. Έπειτα διενεργήθηκαν 22 εις βάθος συνεντεύξεις (Καραλής, 2013, 52). Τα ευρήματα των ερωτηματολογίων έδειξαν πως οι ενήλικες συμμετέχουν σε προγράμματα για να είναι περισσότερο αποδοτικοί στην εργασία τους (24,3%), για να διατηρήσουν τη θέση εργασίας τους (19,3%) και γιατί τους αρέσει να μαθαίνουν καινούργια πράγματα (17,2%). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως η απόκτηση του πιστοποιητικού ή της βεβαίωσης συμμετοχής κατατάσσεται αρκετά χαμηλά με ποσοστό 0,8%. Γενικά οι παράγοντες που σχετίζονται με την επαγγελματική ανάπτυξη και το ενδιαφέρον για τη μάθηση επιλέγονται σε μεγαλύτερο βαθμό από τους συμμετέχοντες. Αντίθετα οι παράγοντες που σχετίζονται με την προσωπική-οικογενειακή ζωή και την κοινωνική συμμετοχή συγκεντρώνουν χαμηλότερα ποσοστά (Καραλής, 2013, 75,77-78).

Παρόμοια αποτελέσματα είχε η μελέτη των Kitiashvili και Tasker (2016) στη Γεωργία. Αντικείμενο της έρευνάς τους ήταν η σχέση ανάμεσα στις στάσεις και τα κίνητρα των 300 ενηλίκων να συμμετέχουν σε συνεχή εκπαίδευση. Τα ευρήματα έδειξαν πως τα κίνητρα των ενηλίκων για τη συνέχιση της εκπαίδευσής τους ήταν, κυρίως, εξωτερικά: να αποδίδουν καλύτερα στην εργασία τους (38%), να βρουν καλύτερη θέση εργασίας (31%), να κερδίσουν καλύτερους μισθούς (29%) και να βελτιώσουν τη θέση τους στην εργασία τους (16%). Μόνο το 10% δήλωσε πως επιθυμεί να αποκτήσει νέες επαφές (Kitiashvili & Tasker 2016, 13, 17). Γενικότερα παρατηρήθηκε πως τα σημαντικότερα κίνητρα για συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων σχετίζονταν με επαγγελματικούς και οικονομικούς παράγοντες (εξωγενείς), ενώ τα κίνητρα για αυτοβελτίωση (εγγενή κίνητρα) έλαβαν χαμηλότερα ποσοστά (Kitiashvili & Tasker 2016, 19).

Ωστόσο ο Νίκου (2014) κατέληξε πως μεγαλύτερης σημασίας είναι τα κίνητρα που σχετίζονται με τη μάθηση και ακολουθούν αυτά που συνδέονται με την επαγγελματική εξέλιξη. Στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται όσα κίνητρα έχουν σχέση με την κοινωνική επαφή και την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου. Ωστόσο, η αύξηση του εισοδήματος (σε ποσοστό 42,4%) είναι το σημαντικότερο κίνητρο συμμετοχής. Ακολουθούν η ευχαρίστηση για τη συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης (33,9%), η επιθυμία να μαθαίνουν νέα πράγματα (29,5%) και η κατάρτιση πάνω σε θέματα που δεν έχουν αντιμετωπίσει ως σήμερα (28,6%) που φανερώνουν την επιθυμία των συμμετεχόντων να αναπτυχθούν και να βελτιωθούν (Νίκου, 2014, 56-57). Το συμπέρασμα αυτό έρχεται

σε αντίθεση με τα ευρήματα της έρευνας των Kitiashvili και Tasker (2016), στην οποία τα κίνητρα για αυτοβελτίωση (εγγενή) έλαβαν χαμηλότερα ποσοστά.

Η Δράκου (2008) στην έρευνα που πραγματοποίησε διεπίστωσε πως η συμμετοχή των εκπαιδευόμενων σε επιμορφωτικό πρόγραμμα οφειλόταν στην ανάγκη τους να ικανοποιήσουν κάποιο προσωπικό ενδιαφέρον (εσωτερικό κίνητρο), όπως είναι η απόκτηση νέων γνώσεων. Μικρότερο ποσοστό συγκέντρωσαν τα κίνητρα που σχετίζονται με την επαγγελματική εξέλιξη, τις κοινωνικές επαφές, τη βελτίωση του βιογραφικού και την απόκτηση κάποιου πιστοποιητικού. Πιο συγκεκριμένα το 53.8% συμμετείχε στο επιμορφωτικό πρόγραμμα για την ικανοποίηση κάποιου προσωπικού ενδιαφέροντος, το 42,3% για επαγγελματικούς λόγους, ενώ μόνο το 7,7% συμμετείχε για την απόκτηση του πιστοποιητικού (Δράκου, 2008, 51,76).

Εκτός από τις έρευνες που μελέτησαν τους λόγους συμμετοχής των ενηλίκων στην εκπαίδευση έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές που εξετάζουν τα κίνητρα συμμετοχής των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικά προγράμματα. Μία από αυτές είναι η έρευνα των Papalexoroulou, Rogou και Karalis (2013), στην οποία διερευνήθηκαν τα κίνητρα και τα εμπόδια στη συμμετοχή των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε επιμορφωτικά προγράμματα σε συνθήκες οικονομικής κρίσης. Η πλειονότητα των εκπαιδευτικών ανέφερε την εκπλήρωση των επαγγελματικών στόχων ως λόγο συμμετοχής (19 από τους 25). Επίσης οι 23 από τους 25 εκπαιδευτικούς δήλωσαν πως η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα στη δουλειά τους είναι ισχυρό κίνητρο συμμετοχής, καθώς η επιστημονική γνώση συνεχώς εξελίσσεται και οι εργαζόμενοι πρέπει να ενημερώνονται διαρκώς για αυτές τις αλλαγές. Ακόμη ανέφεραν ότι επιθυμούν να συμμετέχουν σε προγράμματα για την εκμάθηση νέων πραγμάτων (20 από τους 25) και να είναι ενεργοί πολίτες (19 στα 25) (Papalexoroulou, Rogou & Karalis, 2013, 193-194).

Επιπρόσθετα η μελέτη της Χριστοφορίδου (2011) έδειξε πως οι λόγοι συμμετοχής των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικά προγράμματα σχετίζονται, κυρίως, με την επαγγελματική τους ανάπτυξη. Ιδιαίτερης σημασίας, όμως, θεωρήθηκαν και οι προσωπικοί λόγοι. Ειδικότερα, το 60,7% των εκπαιδευτικών επέλεξαν ως βασικό κίνητρο συμμετοχής το «να γίνω αποδοτικός στην τάξη» και το 54,2% το «γιατί η μάθηση είναι μέρος της προσωπικής μου ζωής». Στη βελτίωση της προσωπικότητάς τους μέσω της μάθησης στόχευε το 51,4% των εκπαιδευτικών. Επιπλέον, το 42,1% δήλωσε πως συμμετείχε για να «τονώσει το επαγγελματικό αυτοσυναίσθημα». Τέλος το 41,1% των

συμμετεχόντων απάντησε πως ήθελε «να ικανοποιήσει ένα ερευνητικό μυαλό». Αντιθέτως ανέφεραν πως δεν είχαν καμία επιρροή οι μεταβλητές: «για την οικονομική αποζημίωση» (63,6%), «για να αυξήσω τις οικονομικές μου απολαβές» (59,8%), και «για να γνωρίσω καινούρια άτομα και να δημιουργήσω καινούριες σχέσεις» (55,71%) (Χριστοφορίδου, 2011, 52-53, 58).

Ωστόσο οι Berčnik και Devjak (2015) στη μελέτη τους που διεξήχθη στη Σλοβενία κατέδειξαν ως βασικό κίνητρο για τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών στην ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση την προσωπική επιθυμία για την απόκτηση νέων γνώσεων. Επιπλέον, σύμφωνα με τη συγκεκριμένη μελέτη, σημαντικοί λόγοι συμμετοχής ήταν η επιθυμία για ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων για αποτελεσματικές πρακτικές και οι απαιτήσεις του χώρου εργασίας (Berčnik & Devjak, 2015, 64).

Τέλος, υπάρχουν λίγες διαθέσιμες έρευνες που εξετάζουν τα κίνητρα συμμετοχής των εκπαιδευτών ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων, μία από τις οποίες είναι η έρευνα της Καμπούρη (2016). Η Καμπούρη (2016) εξέτασε τα κίνητρα και τις προσδοκίες εκπαιδευτών ενηλίκων από τη συμμετοχή τους στο «Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης» που πραγματοποιήθηκε από τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.). Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 4.204 εκπαιδευτές ενηλίκων. Η εκπαίδευση διήρκεσε 37 ώρες και ολοκληρώθηκε στις 25/05/2014 (Καμπούρη, 2016, 61-62). Στην έρευνα συμμετείχαν 25 εκπαιδευτές ενηλίκων που παρακολούθησαν το συγκεκριμένο επιμορφωτικό πρόγραμμα. Για την επιλογή τους χρησιμοποιήθηκε η δειγματοληψία της χιονοστιβάδας. Το ερευνητικό εργαλείο ήταν η εστιασμένη συνέντευξη με τη χρήση του Skype (Καμπούρη, 2016, 62). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οι λόγοι επιλογής του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν, κυρίως, επαγγελματικοί. Επίσης οι περισσότεροι συμμετέχοντες θέλησαν να αποκτήσουν γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων (15 άτομα). Σκοπός κάποιων εκπαιδευτών ήταν να αποκτήσουν την πιστοποίηση του προγράμματος (10 άτομα). Τέλος ορισμένοι παρακολούθησαν το σεμινάριο από ενδιαφέρον για το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων (7 άτομα) κι άλλοι επειδή επιθυμούσαν να διδάξουν στα Κ.Δ.Β.Μ. (5 άτομα) (Καμπούρη, 2016, 79). Εξετάζοντας τις προσδοκίες των εκπαιδευτών από το πρόγραμμα προέκυψαν 8 κίνητρα συμμετοχής. Το βασικό κίνητρο των συμμετεχόντων ήταν η απόκτηση τεχνικών γνώσεων για τη διαδικασία της διδασκαλίας (20 άτομα). Μάλιστα, όπως αναφέρει η Καμπούρη (2016), από τα 20 αυτά άτομα, τα 14 είχαν εργαστεί ως εκπαιδευτές σε φορείς

εκπαίδευσης ενηλίκων και 4 άτομα σε φορείς της τυπικής εκπαίδευσης, όπως Ι.Ε.Κ. και Τ.Ε.Ι.. Επιπρόσθετα 5 άτομα ανέφεραν ως κίνητρο τη θεωρητική κατάρτιση και 3 άτομα την ανανέωση των γνώσεών τους. Οι συγκεκριμένοι συμμετέχοντες είχαν διδακτική εμπειρία στην εκπαίδευση ενηλίκων και προσδοκούσαν μια θεωρητική κατάρτιση (Καμπούρη, 2016, 81). Γενικότερα, όπως καταλήγει η Καμπούρη (2016), τα κίνητρα των συμμετεχόντων στην έρευνα ήταν επαγγελματικής φύσεως.

Από την άλλη μεριά ο Αντωνίου (2008, 64) διερεύνησε τις απόψεις εκπαιδευτών ενηλίκων σε σχέση με τους στόχους, το σχεδιασμό και την εφαρμογή του προγράμματος “Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης” του Εθνικού Κέντρου Πιστοποίησης Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ε.ΚΕ.ΠΙΣ.) στο Ν. Κορινθίας. Η συγκεκριμένη έρευνα είναι μία επισκόπηση μικρής κλίμακας. Για τη συλλογή των δεδομένων προτιμήθηκε το ερωτηματολόγιο το οποίο εστάλη μέσω ταχυδρομείου στους συμμετέχοντες (Αντωνίου, 2008, 67). Στο ερωτηματολόγιο απάντησαν 61 άτομα (από τους 76 που παρακολούθησαν το πρόγραμμα), τα οποία αποτελούν το δείγμα της έρευνας (Αντωνίου, 2008, 76). Σύμφωνα με τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης το ισχυρότερο κίνητρο συμμετοχής ήταν η πιστοποίηση και η ένταξη στο Μητρώο Β΄ του Ε.ΚΕ.ΠΙΣ. (83,6%). Επιπλέον ένα μεγάλο ποσοστό (78,7%) δήλωσε πως συμμετείχε στο επιμορφωτικό πρόγραμμα με σκοπό τη βελτίωση των εκπαιδευτικών και προσωπικών τους ικανοτήτων (Αντωνίου, 2008, 78). Τέλος το 50,8% των συμμετεχόντων απάντησαν πως επεδίωκαν να αναπτύξουν την ικανότητα καλύτερης οργάνωσης των διεργασιών εκπαίδευσης και μάθησης των εκπαιδευομένων (Αντωνίου, 2008, 79). Όπως φαίνεται επαγγελματικοί ήταν οι λόγοι συμμετοχής στο πρόγραμμα αυτό, όπως και στο πρόγραμμα των Κ.Δ.Β.Μ. που εξέτασε η Καμπούρη.

Αντιθέτως, οι Koskeris και Karalis (2016) επέλεξαν να μελετήσουν δύο σεμινάρια. Το πρώτο ήταν σεμινάριο Τ.Π.Ε. για εκπαιδευτικούς και το δεύτερο αφορούσε τις μεθόδους της εκπαίδευσης ενηλίκων. Ο σκοπός τους ήταν να διερευνήσουν, πέρα από τους προφανείς λόγους συμμετοχής σε ένα πρόγραμμα, τους μη ορατούς που είναι εξίσου σημαντικοί (π.χ. την επικοινωνία και τη δικτύωση) και θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό αποτελεσματικών προγραμμάτων επιμόρφωσης (Koskeris & Karalis, 2016, 32, 34). Το δείγμα της έρευνας ήταν εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας που παρακολούθησαν το σεμινάριο Τ.Π.Ε. και ακαδημαϊκοί διαφόρων ειδικοτήτων που συμμετείχαν στο σεμινάριο για εκπαιδευτές ενηλίκων (Koskeris & Karalis, 2016, 41). Η έρευνα αυτή διεξήχθη με τη χρήση, αρχικά, ενός ερωτηματολογίου

που εστάλη σε 100 άτομα και, αργότερα, με την πραγματοποίηση 10 συνεντεύξεων από τον ευρύτερο κύκλο (επαγγελματικό και κοινωνικό) των ερευνητών (Koskeris & Karalis, 2016, 40-41). Τα ευρήματα έδειξαν πως οι κύριοι λόγοι συμμετοχής στο σεμινάριο εκπαίδευσης εκπαιδευτών ήταν η απόκτηση μιας ακόμη πιστοποίησης (72%) και η επιθυμία των εκπαιδευτών να ενημερωθούν για τις εξελίξεις στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων (66%). Επίσης οι συμμετέχοντες δήλωσαν πως ήταν απαραίτητη η συμμετοχή για την εργασία τους (60%). Το 48% ανέφερε πως συμμετείχε, γιατί ενδιαφέρεται να μαθαίνει καινούργια πράγματα (Koskeris & Karalis, 2016, 43-44). Επιπλέον το 62% των εκπαιδευομένων δεν αξιολογούν την ανάγκη για επικοινωνία ως κίνητρο για να συμμετάσχουν σε ένα σεμινάριο (Koskeris & Karalis, 2016, 54). Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας συμφωνούν με εκείνα των Καμπούρη (2016) και Αντωνίου (2008), καθώς το κύριο κίνητρο συμμετοχής είναι επαγγελματικό (π.χ. πιστοποίηση).

Τέλος η έρευνα των Griva, Papastamatis, Valkanos και Tsakiridou, (2009) είχε ως στόχο την άντληση πληροφοριών από εκπαιδευτές Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) και τη διερεύνηση των απόψεων και των αναγκών τους για την ενδοϋπηρεσιακή εκπαίδευση. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 300 εκπαιδευτικοί που απασχολούνται σε 30 Σ.Δ.Ε.. Από αυτούς, οι 179 είναι μόνιμοι και οι 121 μερικής απασχόλησης (Griva, et al., 2009, 773). Εξετάζοντας, λοιπόν, τους λόγους παρακολούθησης μαθημάτων κατάρτισης οι Griva, et al.(2009) παρατήρησαν τα εξής: Το πιο δημοφιλές κίνητρο συμμετοχής (35%) ήταν η βελτίωση των διδακτικών τους δεξιοτήτων. Ακολουθεί με ποσοστό 33,7% η ενημέρωση των μεθόδων διδασκαλίας ως εξίσου σημαντικό κίνητρο για τη συμμετοχή τους σε επιμορφωτικά προγράμματα. Επίσης βασικό κίνητρο αποτελεί η εφαρμογή της θεωρίας στην πράξη (24,3%), όπως και η ανταλλαγή ιδεών και απόψεων με συναδέλφους (16%) (Griva, et al., 2009, 774). Φαίνεται, πως για τους συμμετέχοντες της συγκεκριμένης έρευνας, βασικό κίνητρο συμμετοχής ήταν η ανανέωση των γνώσεών τους κι όχι η επαγγελματική τους ανέλιξη, όπως στις έρευνες της Καμπούρη (2016), του Αντωνίου(2008) και των Koskeris και Karalis (2016).

5.1 Προφίλ και κίνητρα συμμετοχής

Κάποιες από τις έρευνες που εξετάσαμε συσχέτισαν τα κίνητρα συμμετοχής με το προφίλ των εκπαιδευόμενων, δηλαδή με το φύλο, την ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης, την επαγγελματική κατάσταση.

5.1.2 Φύλο και κίνητρα συμμετοχής

Στην έρευνα των Kitiashvili και Tasker (2016) φάνηκε πως οι γυναίκες επιθυμούν, συμμετέχοντας σε ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα, να βρουν μία καλύτερη εργασία (40%). Επίσης κατέταξαν σε υψηλότερη θέση κίνητρα κοινωνικά και ενδογενή (σε σχέση με τους άνδρες), όπως είναι τα κίνητρα «η εκπαίδευση είναι σημαντική για την αυτοπεποίθηση» (17%) και «η ευκαιρία να συναντήσουν νέους ανθρώπους» (14%) (Kitiashvili & Tasker, 2016, 17).

Αντιθέτως ο Νίκου (2014) παρατήρησε πως για τους άνδρες είναι πιο σημαντικά τα κίνητρα των κοινωνικών επαφών, ενώ οι γυναίκες δηλώσαν πως τους ενδιαφέρει περισσότερο η επαγγελματική τους εξέλιξη και η επιμόρφωσή τους. Η ίδια επιθυμία εκφράστηκε από τις γυναίκες (60%) και στη μελέτη των Koskeris και Karalis (2016), ενώ οι άνδρες υποστήριξαν πως συμμετείχαν καθώς στο παρελθόν δεν τους είχε δοθεί η ευκαιρία να μελετήσουν όσα επιθυμούσαν (55%). Ακόμη οι γυναίκες ανέφεραν πως έχουν ανάγκη για επικοινωνία σε επαγγελματικό επίπεδο (26,5%). Ωστόσο, για τον ανδρικό πληθυσμό που συμμετείχε στην έρευνα, βασικό κίνητρο ήταν η γνωριμία με άτομα του χώρου (80%) και με άλλα άτομα γενικά (65%) (Koskeris & Karalis, 2016, 54).

Τέλος, στην έρευνα των Griva et al. (2009) στην οποία οι συμμετέχοντες ήταν εκπαιδευτές ενηλίκων, το ανδρικό φύλο κατέταξε υψηλότερα ($M = 4.3$) το κίνητρο της επαγγελματικής ανάπτυξης από το γυναικείο ($M = 4.9$). Η παρατήρηση αυτή έρχεται σε αντίθεση με τα ευρήματα των ερευνών των Kitiashvili και Tasker (2016), Νίκου (2014) και Koskeris και Karalis (2016) στις οποίες το γυναικείο φύλο εξέφρασε την ανάγκη για επαγγελματική ανάπτυξη.

5.1.3 Ηλικία και κίνητρα συμμετοχής

Στην έρευνα των Kitiashvili και Tasker (2016) τα κίνητρα των νεότερων συμμετεχόντων ήταν, κυρίως, ενδογενή, αν και εξέφρασαν την επιθυμία για βελτίωση της θέσης εργασίας τους, (Kitiashvili & Tasker, 2016, 17). Στη μελέτη του Νίκου (2014) η επαγγελματική εξέλιξη αποτελεί βασικό κίνητρο συμμετοχής για τους νεότερους συμμετέχοντες. Ακολουθούν τα κίνητρα εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος και οι κοινωνικές επαφές. Επιπλέον στην έρευνα των Koskeris και Karalis (2016) αξιολογήθηκε ως σημαντική και πάλι η επαγγελματική ανάπτυξη από άτομα μέχρι 35 ετών («να βρω μια καλύτερη δουλειά» 53.5%, «χρειαζόταν για την εργασία μου» 80%), αλλά και η ανανέωση των γνώσεών τους («γιατί η μάθηση πρέπει να διαρκεί μέχρι το τέλος της ζωής μας» 73.5%). Αντιθέτως, η ομάδα από 36 ετών και άνω κατέταξε πιο ψηλά την απόκτηση της πιστοποίησης (77%), την ενημέρωση για τις εξελίξεις στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων, ώστε να μη μείνουν πίσω (65%) και την αναγκαιότητα της συμμετοχής στο πρόγραμμα για την εργασία τους (51.5%).

5.1.4 Εκπαίδευση και κίνητρα συμμετοχής

Ο Αντωνίου (2008) παρατήρησε πως υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στο κίνητρο της ένταξης στο Μητρώο Β' - πιστοποίηση και το είδος σπουδών των συμμετεχόντων. Οι εκπαιδευόμενοι που είχαν σπουδές στις επιστήμες της αγωγής κατέταξαν χαμηλότερα την πιστοποίηση από εκείνους που έχουν σπουδές στις θετικές και τεχνολογικές επιστήμες (Αντωνίου, 2008, 79).

5.1.5 Εμπειρία και κίνητρα συμμετοχής

Σύμφωνα με τους Griva et al. (2009) οι πιο έμπειροι εκπαιδευτές (πάνω από 11 έτη) έδειξαν πως δεν ενδιαφέρονται τόσο για τη συμμετοχή σε προγράμματα κατάρτισης σε σχέση με τους λιγότερο έμπειρους. Επιπρόσθετα οι άπειροι εκπαιδευτές κατέταξαν ως πιο σημαντική την κατάρτιση στις «αρχές διδασκαλίας για ενήλικες μαθητές» και στις «θεωρίες εκπαίδευσης ενηλίκων» σε σχέση με τους έμπειρους εκπαιδευτές (Griva et al., 2009, 777).

5.1.6 Επαγγελματική κατάσταση και κίνητρα συμμετοχής

Στην έρευνα των Griva et al. (2009) οι εκπαιδευτές ενηλίκων που είναι μόνιμοι κατέταξαν σε υψηλότερη θέση το κίνητρο για «την προώθηση της επαγγελματικής ανάπτυξης» σε σύγκριση με τους εκπαιδευτικούς μερικής απασχόλησης. Αντιθέτως στη μελέτη του Νίκου (2014) για τους μισθωτούς ιδιωτικού τομέα πλήρους απασχόλησης τα κίνητρα εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος ήταν σημαντικότερα από εκείνα που σχετίζονται με την επαγγελματική εξέλιξη. Οι μισθωτοί ιδιωτικού τομέα μερικής απασχόλησης αξιολόγησαν ως πιο σημαντικά τα κίνητρα επαγγελματικής ανέλιξης. Τέλος, οι Kitiasvili και Tasker (2016) παρατήρησαν πως τα άτομα με υψηλά ποσοστά απασχόλησης είχαν ως βασικό κίνητρο συμμετοχής την αύξηση του μισθού τους (44%) και την επαγγελματική τους ανάπτυξη («καλύτερη θέση εργασίας» 25%).

Κεφάλαιο 6

Στόχος και ερευνητικά ερωτήματα

Μετά την ανασκόπηση της ελληνικής και ξένης βιβλιογραφίας διαπιστώνουμε τα εξής:

1. Υπάρχει μία πληθώρα ερευνών που εξετάζουν τα κίνητρα συμμετοχής των ενηλίκων και των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ελάχιστες έρευνες ασχολήθηκαν με τους λόγους συμμετοχής των εκπαιδευτών ενηλίκων σε προγράμματα εκπαίδευσης.
2. Δεν έχει διερευνηθεί εκτενώς η συμμετοχή σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα.
3. Τα κίνητρα των εκπαιδευομένων μελετώνται πολλές φορές παράλληλα, όπως για παράδειγμα με τα εμπόδια κι όχι μεμονωμένα.
4. Δεν έχει εξετασθεί επαρκώς η συσχέτιση των κινήτρων με το προφίλ των εκπαιδευομένων, δηλαδή με το φύλο, την ηλικία, το επίπεδο εκπαίδευσης και την επαγγελματική τους κατάσταση.

Κρίνεται, επομένως, αναγκαίο να διερευνηθούν οι παράγοντες που ωθούν τους ενεργούς ή υποψήφιους εκπαιδευτές ενηλίκων να συμμετέχουν σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων. Η διερεύνηση αυτή μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικά συμπεράσματα για την αναβάθμιση της Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων και, κατά συνέπεια, της Εκπαίδευσης Ενηλίκων γενικότερα.

Οι στόχοι λοιπόν της παρούσας μελέτης είναι η ανίχνευση των κινήτρων που ωθούν τους ενεργούς ή υποψήφιους εκπαιδευτές ενηλίκων να συμμετέχουν σε εξ αποστάσεως προγράμματα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων, η καταγραφή του προφίλ των εκπαιδευτών ενηλίκων που συμμετέχουν και η συσχέτιση των κινήτρων με το προφίλ των εκπαιδευτών.

Ειδικότερα, τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας είναι τα εξής:

1. Ποιοι είναι οι λόγοι συμμετοχής των εκπαιδευτών ενηλίκων σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων;
2. Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των εκπαιδευτών ενηλίκων που συμμετέχουν σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικό πρόγραμμα;
3. Ποια είναι η σχέση μεταξύ των παραγόντων που οδηγούν στη συμμετοχή των εκπαιδευτών ενηλίκων σε απόσταση επιμορφωτικό πρόγραμμα και του προφίλ των εκπαιδευτών ενηλίκων;

Κεφάλαιο 7

Μεθοδολογικό πλαίσιο της

έρευνας

Η μέθοδος που θεωρήθηκε η πιο κατάλληλη για την επίτευξη του στόχου της παρούσας μελέτης είναι η ποσοτική και, ειδικότερα, η έρευνα επισκόπησης. Η ποσοτική είναι μία ερευνητική στρατηγική που εντοπίζει και καταγράφει ένα φαινόμενο (Ρόντος & Παπάνης, 2006, 26) και, όπως αναφέρει ο Douglas (2010), επιτρέπει τη συλλογή, ανάλυση, ερμηνεία των δεδομένων με ένα αμερόληπτο, αντικειμενικό τρόπο και τα αποτελέσματά της συχνά μπορούν να γενικευθούν. Επιπλέον επιλέχθηκε η έρευνα επισκόπησης, καθώς σε αυτή η συλλογή των δεδομένων γίνεται σε μία συγκεκριμένη χρονική περίοδο με σκοπό την καταγραφή των τάσεων και των συνθηκών ή τον εντοπισμό σταθερών με τις οποίες μπορούν να συγκριθούν οι υπάρχουσες συνθήκες (Cohen, Manion & Morrison, 2008, 290). Επομένως, για να μπορέσουμε να διερευνήσουμε τα κίνητρα συμμετοχής των εκπαιδευτών ενηλίκων και να συσχετίσουμε τους λόγους που συμμετέχουν σε προγράμματα επιμόρφωσης με το προφίλ τους χρησιμοποιήθηκε η έρευνα επισκόπησης.

7.1 Συμμετέχοντες

Ο πληθυσμός στόχος της παρούσας έρευνας ήταν εκπαιδευτές ενηλίκων (ενεργοί ή υποψήφιοι) που παρακολούθησαν εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων. Η επιλογή αυτή αποβλέπει στη διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής τους σε εξ αποστάσεως προγράμματα επιμόρφωσης και στην ανίχνευση της πιθανής σχέσης τους με το προφίλ των συμμετεχόντων. Ειδικότερα το δείγμα της μελέτης αποτελούν 120 εκπαιδευόμενοι του προγράμματος «Εκπαιδευόμενοι εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων» του φορέα Παιδείας Λόγος

και εκπαιδευτές ενηλίκων μιας ομάδας στο ηλεκτρονικό μέσο κοινωνικής δικτύωσης Facebook.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την επιλογή του δείγματος της έρευνας είναι η βολική δειγματοληψία. Η βολική (ή ευκαιριακή) δειγματοληψία επιλέγεται όταν υπάρχει έλλειψη χρόνου, πόρων και άρνηση ενός μεγάλου αριθμού ατόμων να συμμετέχουν (Νόβα – Καλτσούνη, 2006, 38). Επίσης, ο ερευνητής μπορεί να επιλέξει άτομα στα οποία έχει εύκολη πρόσβαση (Cohen, Manion & Morrison, 2008, 170). Να σημειωθεί πως, στην παρούσα έρευνα, χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της βολικής δειγματοληψίας λόγω αρνήσεων και δυσκολιών πρόσβασης στον πληθυσμό-στόχο.

7.2 Ερευνητική διαδικασία

Αρχικά, για την υλοποίηση της έρευνας, εστάλησαν επιστολές μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στις γραμματείες φορέων εξ αποστάσεως εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Οι φορείς αυτοί ελέγχονται από Πανεπιστημιακά Ιδρύματα της χώρας. Να σημειώσουμε πως κάθε επιστολή είχε ως στόχο να ενημερώσει για το σκοπό της έρευνας. Επίσης αποσκοπούσε στην αποστολή του ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου της έρευνας στους εκπαιδευόμενους που έχουν παρακολουθήσει ή παρακολουθούν την τρέχουσα περίοδο το εξ αποστάσεως πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων που προσφέρεται από τον εκάστοτε εκπαιδευτικό οργανισμό.

Στο αίτημά μας ανταποκρίθηκε μόνο ο φορέας Παιδείας Λόγος του Πάντειου Πανεπιστημίου. Το εργαλείο της έρευνας στάλθηκε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στους συμμετέχοντες του προγράμματος «Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων» του φορέα Παιδείας Λόγος. Πριν την αποστολή του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε μία πιλοτική έρευνα. Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από συμμετέχοντες του προγράμματος, οι οποίοι σχολίασαν τη δομή και το περιεχόμενό του. Τα σχόλια ήταν θετικά και βοήθησαν στη βελτίωση του εργαλείου. Ακολούθησε η συλλογή των δεδομένων. Το μήνυμα με τον ηλεκτρονικό σύνδεσμο του ερωτηματολογίου προωθήθηκε στους εκπαιδευόμενους από τη γραμματεία του προγράμματος. Η συνοδευτική επιστολή ενημέρωνε τους συμμετέχοντες για το σκοπό της έρευνας και διαβεβαίωνε για τη διατήρηση της ανωνυμίας τους. Το αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας δεν ήταν ικανοποιητικό, καθώς η ανταπόκριση ήταν μικρή. Έτσι το ερωτηματολόγιο αναρτήθηκε στη σελίδα μιας ομάδας εκπαιδευτών ενηλίκων στο

μέσο κοινωνικής δικτύωσης Facebook. Μετά από αυτήν την ενέργεια συγκεντρώθηκαν επαρκή ερευνητικά δεδομένα.

7.2.1 Αξιοπιστία - εγκυρότητα

Η διασφάλιση της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας μιας έρευνας είναι αναγκαίες για την αποτελεσματικότητα και την αξία της. Όταν αναφερόμαστε στην εγκυρότητα μιας μελέτης εννοούμε το κατά πόσο το εργαλείο της μετρά αυτό για το οποίο δημιουργήθηκε. Η αξιοπιστία αφορά τη σταθερότητα των τιμών ενός εργαλείου που πρέπει αυτό να εμφανίζει σε επαναλαμβανόμενες μετρήσεις (Creswell, 2011, 197).

Για να εξασφαλίσουμε την εγκυρότητα της παρούσας έρευνας έγιναν διάφορες ενέργειες. Αρχικά επιλέχθηκε ως ερευνητικό εργαλείο της έρευνας, το ερωτηματολόγιο, καθώς περιέχει, κυρίως, κλειστού τύπου ερωτήσεις (βλ. Παράρτημα σελ.75-84) οι οποίες είναι εύκολες «στην κωδικοποίηση και δεν είναι μεροληπτικές» (Wilson & McLean, 1994 όπ. αναφ. στο Cohen, Manion & Morrison, 2008, 418). Μάλιστα οι προτάσεις / δηλώσεις των ερωτήσεων που αφορούν τα κίνητρα συμμετοχής σχετίζονται με τις έξι βασικές κατηγορίες παραγόντων συμμετοχής των Morstain και Smart (1974) που είναι οι εξής:

- Κοινωνικές σχέσεις
- Έξωθεν προσδοκίες,
- Κοινωνική πρόνοια,
- Επαγγελματική εξέλιξη / ανέλιξη,
- Απόδραση / διέγερση,
- Γνωστικό ενδιαφέρον (βλ. Πίνακα 4, σελ. 40-42)

Επιπλέον, για να εξασφαλισθεί η εγκυρότητα πραγματοποιήθηκε πιλοτική έρευνα.

Τέλος η αξιοπιστία των μετρήσεων του ερευνητικού εργαλείου ελέγχθηκε με τον υπολογισμό του δείκτη αξιοπιστίας Cronbach's Alpha, ο οποίος εξετάζει τις μεταβλητές όλες μαζί και κάθε μία ξεχωριστά. Οι τιμές κυμαίνονται από το 0,00 έως 1,00 (Νόβα - Καλτσούνη, 2006, 55). Το επίπεδο αξιοπιστίας του εργαλείου είναι αποδεκτό, καθώς, όπως παρατηρούμε στον πίνακα 3, οι τιμές του δείκτη Cronbach's Alpha κυμαίνονται από .629 έως .928 για τις προτάσεις των παραγόντων «Γνωστικό ενδιαφέρον», «Κοινωνική Πρόνοια», «Επαγγελματική Ανέλιξη/ Εξέλιξη», «Απόδραση» «Κοινωνικές Σχέσεις». Η τιμή του παράγοντα «Έξωθεν προσδοκίες» είναι .582, δηλαδή χαμηλή, γεγονός που, πιθανώς, σχετίζεται με το πλήθος των προτάσεων που είναι μικρό (3).

Πίνακας 3
Δείκτης Αξιοπιστίας Cronbach's Alpha

	Δείκτης Cronbach's Alpha	Αριθμός προτάσεων , n
Γνωστικό ενδιαφέρον	.928	18
Κοινωνικές Σχέσεις	.629	5
Έξωθεν Προσδοκίες	.582	3
Κοινωνική Πρόνοια	.753	2
Επαγγελματική Ανέλιξη/ Εξέλιξη	.846	11
Απόδραση/ Διέγερση	.837	4

7.3 Ερευνητικό εργαλείο συλλογής δεδομένων

Η υλοποίηση της ποσοτικής έρευνας επιλέχθηκε να γίνει με ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο. Εξάλλου για τη συλλογή των δεδομένων στην επισκόπηση χρησιμοποιούνται ερωτηματολόγια, δομημένες ή ημιδομημένες συνεντεύξεις, τυποποιημένα τεστ επιδόσεων και κλίμακες στάσεων (Cohen, Manion & Morrison, 2008, 290). Το ερωτηματολόγιο αποτελεί ένα εύχρηστο εργαλείο συλλογής δεδομένων. Μπορεί να δοθεί για συμπλήρωση χωρίς να είναι παρόν ο ερευνητής και γίνεται κατανοητό. Τέλος η ανάλυση του ερωτηματολογίου είναι εύκολη (Wilson & McLean, 1994 όπ. αναφ. στο Cohen, Manion & Morrison, 2008, 414). Το εργαλείο της παρούσας μελέτης περιέχει κλειστού, ημικλειστού (για τη συμπλήρωση απαντήσεων που δεν έχουν προβλεφθεί) και μερικές ανοικτού τύπου ερωτήσεις για να εξαχθούν ποσοτικά, αλλά και ποιοτικά δεδομένα (Cohen, Manion & Morrison, 2008, 417, Νόβα- Καλτσούνη, 2006, 46). Δημιουργήθηκε με τη χρήση των Google Forms.

Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει μια εισαγωγή που δίνει πληροφορίες για την έρευνα. Ακολουθούν γενικές ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής με σκοπό τη συλλογή προσωπικών δεδομένων για να μπορέσουμε να συγκρίνουμε τα κίνητρα συμμετοχής με το προφίλ των εκπαιδευομένων (ερωτήσεις 1-10, βλ. Παράρτημα σελ. 75-77). Ακόμη, οι ερωτήσεις αυτές αποσκοπούν στη συγκέντρωση στοιχείων που καταδεικνύουν τη σχέση των συμμετεχόντων με την Εκπαίδευση Ενηλίκων (ερωτήσεις 11-24, βλ. Παράρτημα σελ. 77-80). Το δεύτερο μέρος του εργαλείου (ερωτήσεις 25-26, βλ. Παράρτημα σελ. 81-84) βασίζεται στην κλίμακα συμμετοχής των Morstain και Smart (1974). Αποβλέπει στη διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής σε προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων. Η κλίμακα συμμετοχής των Morstain και Smart (1974) στηρίζεται στη σταθμισμένη κλίμακα κινήτρων EPS του Boshier (1971 όπ. ανάφ. στο Ζαρίφης, 2010, 47). Έχει χρησιμοποιηθεί σε αρκετές μελέτες από έγκριτους ερευνητές στο χώρο, όπως είναι οι Papalexoroulou, Rogou και Karalis (2013) και έχει μεταφραστεί στα ελληνικά από τον Ζαρίφη (2010, 31). Σημειώνεται πως έγινε τροποποίηση και προσαρμογή του ερωτηματολογίου των Morstain και Smart (1974) στο θέμα της έρευνας και προστέθηκαν προτάσεις απαραίτητες για την διερεύνηση των στόχων της μελέτης. Για παράδειγμα, συμπεριλάβαμε προτάσεις που αφορούν τα χαρακτηριστικά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και τα οποία αποτελούν εξωτερικά κίνητρα συμμετοχής (ερώτ.24- προτάσεις 34,35,36 & 37: «Γιατί στο συγκεκριμένο πρόγραμμα επιμόρφωσης χρησιμοποιούνται σύγχρονες μέθοδοι και τεχνικές που βασίζονται στις θεωρίες της Εκπαίδευσης Ενηλίκων», «Γιατί δεν ήταν απαραίτητες οι μετακινήσεις για την παρακολούθηση του προγράμματος», «Γιατί υπήρχε ευελιξία στο προγραμματισμό παρακολούθησής του», «Γιατί μπορούσα να επικοινωνώ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για επίλυση αποριών με τους εκπαιδευτές »).

Επιπλέον, στις ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής για τη διαβάθμιση των απαντήσεων, χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα ιεράρχησης του Likert (διαφωνώ έντονα :1 - συμφωνώ απόλυτα:5) αντί της εννιάβαθμης κλίμακας ιεράρχησης που χρησιμοποίησαν οι Morstain και Smart (1974) στο δικό τους ερωτηματολόγιο. Η κλίμακα ιεράρχησης του Likert εμπεριέχει «ένα βαθμό ευαισθησίας και διαφοροποίησης των απαντήσεων» και αποδίδει ποσοτικά δεδομένα (Cohen, Manion & Morrison, 2008, 426).

Πίνακας 4

Αντιστοίχιση παραγόντων συμμετοχής των Morstain και Smart , 1974 - προτάσεων ερωτηματολογίου

Παράγοντες συμμετοχής	Προτάσεις
Κοινωνικές σχέσεις	<ol style="list-style-type: none">1. Για να ικανοποιήσω την ανάγκη μου για προσωπική επαφή2. Για να κάνω γνωριμίες με άτομα του αντίθετου φύλου3. Για να κάνω νέους φίλους4. Για να βελτιώσω τις κοινωνικές μου επαφές5. Για να γνωρίσω άτομα από το χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων και να συζητήσω μαζί τους προβλήματα που αντιμετωπίζω κατά τη διδασκαλία ενηλίκων
Έξωθεν προσδοκίες	<ol style="list-style-type: none">6. Για να ανταποκριθώ στις προσδοκίες κάποιου με εξουσία7. Για να συμμορφωθώ με τις οδηγίες του εργοδότη μου8. Για να ανταποκριθώ στις νέες απαιτήσεις του Υπουργείου Παιδείας από τους εκπαιδευτές ενηλίκων
Κοινωνική πρόνοια	<ol style="list-style-type: none">9. Για να προσφέρω στο κοινωνικό σύνολο10. Για να αναπτύξω τις δυνατότητές μου για συμμετοχή σε κοινωνική εργασία

Επαγγελματική εξέλιξη/ ανέλιξη

11. Για να εξασφαλίσω την επαγγελματική μου άνοδο
12. Για να μπορέσω να αποκτήσω κάποιο άλλο δίπλωμα / πιστοποιητικό
13. Για να αυξήσω το εισόδημά μου
14. Για να αποκτήσω υψηλότερο κύρος στην εργασία
15. Για να αντιμετωπίσω τον υψηλό και συνεχιζόμενο ανταγωνισμό
16. Για να αυξήσω την ικανότητά μου στην εργασία μου
17. Για να βελτιώσω τις επαγγελματικές μου επαφές
18. Για να μπορέσω να λάβω μέρος στις εξετάσεις Πιστοποίησης Εκπαιδευτικής Επάρκειας έχοντας τη βεβαίωση παρακολούθησης του προγράμματος
19. Για την εύρεση νέας, καλύτερης εργασίας
20. Για την εύρεση εργασίας σχετικής με την Εκπαίδευση Ενηλίκων
21. Για να νιώσω μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στις ικανότητες μου ως εκπαιδευτής ενηλίκων

Απόδραση / διέγερση

22. Για να νιώσω ανακούφιση από την ανία
23. Για μια αλλαγή από τη μονοτονία και την πλήξη του σπιτιού ή / και της εργασίας
24. Για να ξεφύγω από τα προβλήματα της καθημερινότητας
25. Για να ξεφύγω από την μονοτονία της καθημερινότητας

Γνωστικό ενδιαφέρον

26. Για την αναζήτηση καινούργιας γνώσης
 27. Για να συμπληρώσω ελλιπή προηγούμενη γνώση
 28. Για να ικανοποιήσω την περιέργειά μου
 29. Για να ενημερωθώ για τις εξελίξεις στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων
 30. Για τη χαρά της μάθησης
 31. Από ενδιαφέρον για το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων
 32. Για να αποκτήσω νέες γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της εκπαίδευσης ενηλίκων
 33. Γιατί τα θέματα που διαπραγματεύεται με ενδιαφέρουν
 34. Γιατί επιθυμώ να μαθαίνω συνεχώς
 35. Να αποκτήσω θεωρητικές γνώσεις
 36. Να αποκτήσω περισσότερες πρακτικές γνώσεις
 37. Να γνωρίσω διαφορετικούς τρόπους αξιολόγησης της διδασκαλίας
 38. Να κάνω πρακτική εξάσκηση στις μικροδιδασκαλίες
 39. Να γνωρίσω νέες μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας ευπαθών κοινωνικών ομάδων (πχ για πρόσφυγες)
 40. Να μάθω τεχνικές για τη διαχείριση ομάδων
 41. Να μάθω να οργανώνω μία διδακτική ενότητα
 42. Να κατανοήσω τις διαφορετικές διαστάσεις του ρόλου ενός εκπαιδευτή ενηλίκων
 43. Να γνωρίσω και να μπορώ να εφαρμόσω βιωματικές εκπαιδευτικές μεθόδους
-

7.4 Μέθοδος ανάλυσης δεδομένων

Η ανάλυση των δεδομένων της έρευνας έγινε με τη χρήση των μεθόδων της Περιγραφικής στατιστικής και της Επαγωγικής Στατιστικής. Αρχικά, για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων και την παρουσίαση των δημογραφικών στοιχείων και των κινήτρων συμμετοχής, χρησιμοποιήθηκαν οι αναλύσεις συχνοτήτων (σε ποσοστό). Έπειτα, για τη σύγκριση των κινήτρων συμμετοχής και του προφίλ των συμμετεχόντων, επιλέχθηκαν το κριτήριο t για δύο ανεξάρτητα δείγματα, το κριτήριο Mann – Whitney U για δύο ανεξάρτητα δείγματα (μη παραμετρικό), η Μονοπαραγοντική Ανάλυση Διακύμανσης για περισσότερα από δύο ανεξάρτητα δείγματα και το κριτήριο Kruskal - Wallis για περισσότερα από δύο ανεξάρτητα δείγματα (μη παραμετρικό) (Νόβα – Καλτσούνη, 2006, 216· Ρόντος & Παπάνης, 2006, 153-154). Να τονίσουμε πως πραγματοποιήθηκε έλεγχος κανονικότητας των δεδομένων πριν την επιλογή των κριτηρίων.

Η ανάλυση των εμπειρικών δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια του στατιστικού προγράμματος SPSS 24.0 (Statistical Package for Social Science) το οποίο είναι ιδιαίτερα ισχυρό στατιστικό πρόγραμμα και δημοφιλές στο χώρο των κοινωνικών επιστημών. Το SPSS 24.0 περιλαμβάνει ένα φάσμα στατιστικών εφαρμογών ευρύ και τρία κύρια τμήματα (Βασικό, Επαγγελματικό, Προχωρημένο). Επίσης δίνει τη δυνατότητα απεικόνισης των αποτελεσμάτων με γράφημα (Νόβα - Καλτσούνη, 2006, 62).

Κεφάλαιο 8

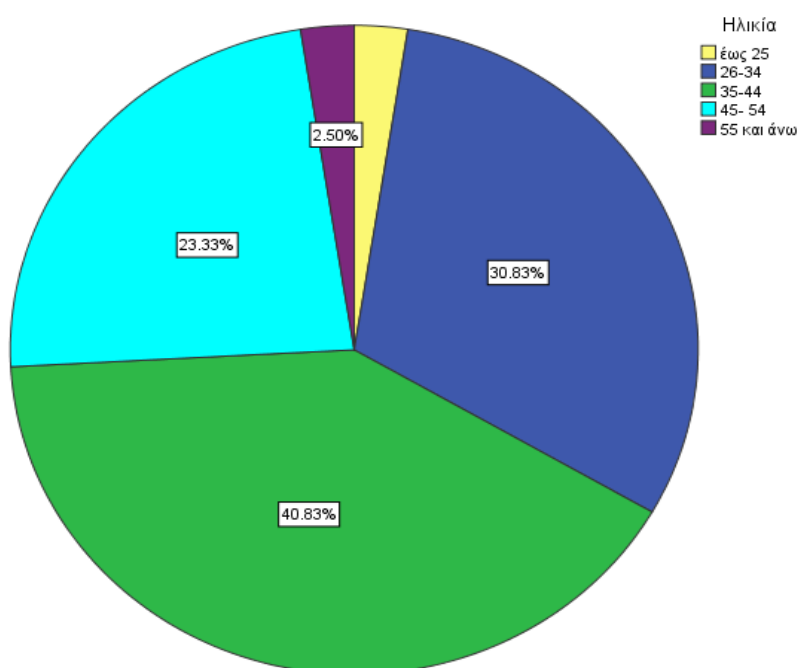
Αποτελέσματα

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης έρευνας που διεξήχθη με τη χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου.

8.1 Το προφίλ των συμμετεχόντων

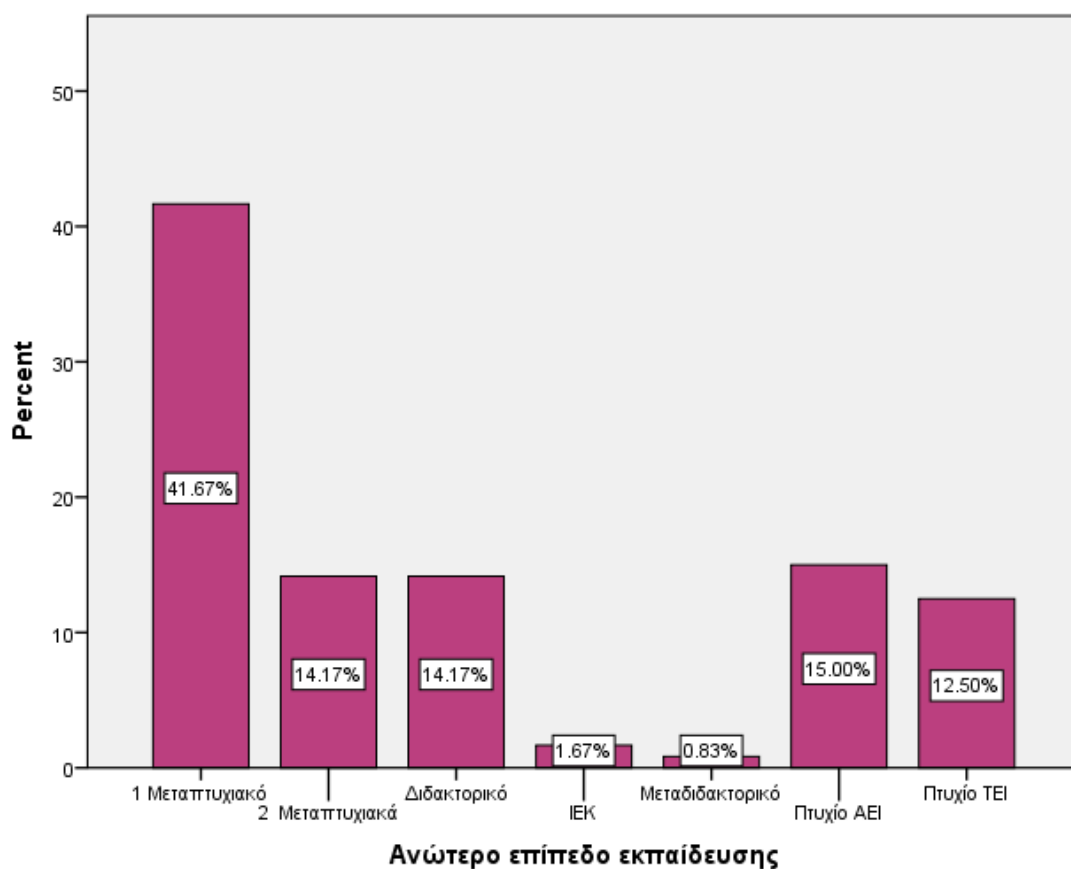
Στην παρούσα έρευνα επιχειρήθηκε η διερεύνηση του προφίλ των εκπαιδευτών ενηλίκων που συμμετέχουν σε επιμορφωτικά προγράμματα. Τα ευρήματα της παρούσας έρευνας δείχνουν ότι το 69,2% του δείγματος ήταν γυναίκες και το 30,8% ήταν άνδρες.

Όσον αφορά την ηλικία των ερωτηθέντων το 40,8% ήταν από 35 έως 44 ετών (49 άτομα), το 30,8% από 26 έως 34 ετών (37 άτομα) και το 23,3% ήταν από 45-54 ετών (28 άτομα). Ένα μικρό ποσοστό του δείγματος, το 2,5% ήταν κάτω από τα 25 έτη (3 άτομα), όπως και το ποσοστό των συμμετεχόντων ηλικίας από 55 και άνω (2,5%- 3 άτομα) (βλ. Σχήμα 1).

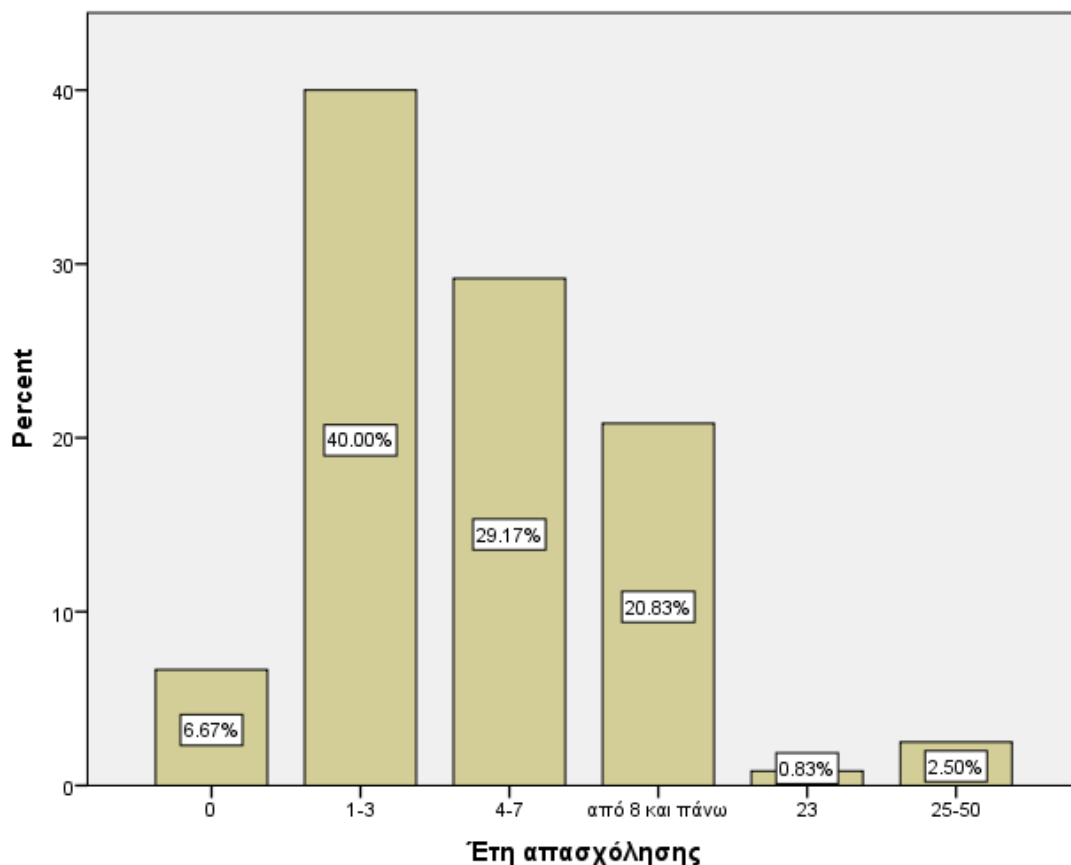
Σχήμα 1 Η ηλικία των συμμετεχόντων (%)

Επίσης οι περισσότεροι διαμένουν σε μεγάλα αστικά κέντρα, όπως είναι η Αθήνα (36,7%) και η Θεσσαλονίκη (20,8%) (βλ. Παράρτημα, σελ. 87). Το 45,8% δήλωσαν παντρεμένοι και χωρίς τέκνα το 39,9% (βλ. Παράρτημα, σελ. 88). Επίσης, όπως φαίνεται στο Σχήμα 2, οι ερωτώμενοι, στην πλειονότητά τους, κατέχουν τουλάχιστον ένα μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών (55,8%) και αρκετοί ένα διδακτορικό (14,2%). Το 25% έχει τελειώσει τη Φιλοσοφική Σχολή, το 23,3% τη Σχολή Θετικών Επιστημών και οι υπόλοιποι έχουν αποφοιτήσει από τη Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών (8,3%), την Πολυτεχνική Σχολή (5,8%) και τη Σχολή Επιστημών Υγείας (5%).

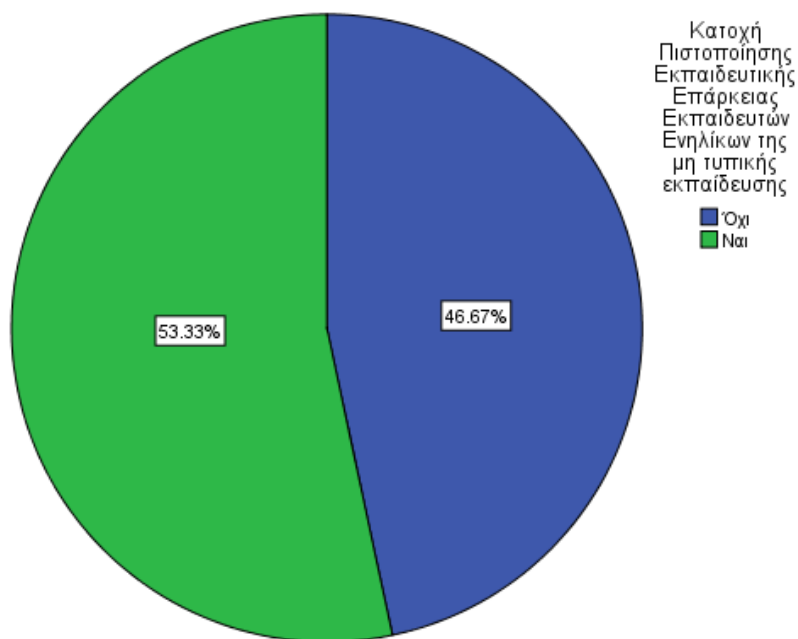
Σχήμα 2 Το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων (%)

Πρόκειται για εργαζόμενους στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (29,94%), υπάλληλους στον ιδιωτικό τομέα (17,5%) και, γενικότερα, στον δημόσιο τομέα (10,8%). Ωστόσο, αρκετοί δήλωσαν άνεργοι (24,2%) (βλ. Παράρτημα, σελ. 89-90). Κατέχουν πιστοποιητικό πληροφορικής (78,3%), ή διαθέτουν βασικές γνώσεις χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών δίχως πιστοποίηση (14,2%). Γνωρίζουν άριστα (28,6%) ή πολύ καλά (22%) αγγλικά, γερμανικά («Πολύ καλή γνώση Γ1/ C1»: 6%) και γαλλικά («Πολύ καλή γνώση Γ1/ C1»: 5,5%) (βλ. Παράρτημα, σελ.90-91).

Σχήμα 3 Εργασιακή εμπειρία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων (%)

Αναφορικά με την εκπαίδευση ενηλίκων οι συμμετέχοντες ασχολούνται με αυτή περιστασιακά (48,3%), μόνιμα το 25% και καθόλου το 26,7% τα τελευταία 1- 3 χρόνια (40%), 4 έως 7 (29,2%) και πάνω από 8 έτη (20,8%) (βλ. Σχήμα 3). Εργάζονται σε φορείς, όπως τα Κ.Δ.Β.Μ. (3 %), τα Σ.Δ.Ε. (16,3%) ,τα Ι.Ε.Κ. (18,5%) και το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. (11,9%) με πλήρη απασχόληση (21,7%), με μερική (60%) και εθελοντικά (9,2%) (βλ. Παράρτημα, σελ.92-93). Επιπλέον ένα μεγάλο ποσοστό δηλώνει πως έχει διδακτική εμπειρία στην εκπαίδευση ενηλίκων (76,7%) και το 53,3% πως κατέχει την Πιστοποίηση Εκπαιδευτικής Επάρκειας Εκπαιδευτών Ενηλίκων της μη τυπικής εκπαίδευσης (βλ. Σχήμα 4).

Σχήμα 4 Πιστοποίηση Εκπαιδευτικής Επάρκειας Εκπαιδευτών Ενηλίκων της μη τυπικής εκπαίδευσης (%)

Ο λόγος που επέλεξαν να ασχοληθούν με το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων ήταν, κυρίως, το ενδιαφέρον τους για το ίδιο το γνωστικό αντικείμενο (39,8%). Επίσης οι λόγοι ήταν οικονομικοί (24,9%) ή σχετίζονταν με την επαγγελματική τους εμπειρία (19,9%). Κάποιοι δήλωσαν πως ξεκίνησαν να ασχολούνται με την εκπαίδευση ενηλίκων μετά από παρότρυνση του φιλικού / επαγγελματικού τους περιβάλλοντος (6,5%) (βλ. Παράσταση σελ. 93-94).

Επίσης οι συμμετέχοντες απάντησαν πως, πριν εργαστούν στην εκπαίδευση ενηλίκων, είχαν παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό πρόγραμμα (53,3%). Ωστόσο πριν τη συμμετοχή σε πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων ανέφεραν πως δεν είχαν συμμετάσχει σε κάποιο μεταπτυχιακό (80%), διδακτορικό (96,7%) ή επιμορφωτικό πρόγραμμα (49,2%). Ένα μικρότερο ποσοστό εκπαιδευτών μόνο συμμετείχε σε ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα (22,5%) ή τουλάχιστον σε 3 (15,8%). Μάλιστα προτίμησαν δημόσιους φορείς (37,7%) για την επιμόρφωσή τους, όπως είναι το Ε.Α.Π., το Ι.Δ.ΕΚ.Ε., η Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.. Σε αρκετά μεγάλο βαθμό είχαν θετική εμπειρία από τα προγράμματα αυτά (60%) (βλ. Παράρτημα σελ. 95-97).

Τέλος οι ερωτώμενοι δήλωσαν πως έχουν ολοκληρώσει ένα εξ αποστάσεως επιμορφωτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών (77,5%). Μάλιστα οι περισσότεροι

παρακολούθησαν το πρόγραμμα τα τέσσερα τελευταία έτη (από το 2013 έως το 2017). Οι φορείς του προγράμματος ήταν δημόσιοι και ιδιωτικοί (Ε.Α.Π., Α.Π.ΚΥ., Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ., Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Κ.Ε.Κ., Παιδείας Λόγος). Να σημειώσουμε πως η πλειονότητα των συμμετεχόντων παρακολούθησε το επιμορφωτικό πρόγραμμα του φορέα Παιδείας Λόγος που έχει έδρα στην Αθήνα. (βλ. Παράρτημα σελ. 97-99). Μετά από αυτό, το 31,7% παρακολούθησε κάποιο πρόγραμμα σχετικό με την εκπαίδευση ενηλίκων και το 58,3% δε συμμετείχε σε κάποιο άλλο επιμορφωτικό πρόγραμμα. Η συμμετοχή, όμως, σε επιμορφωτικά προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων θεωρείται από το 1/3 του δείγματος μόνο αρκετά χρήσιμη (30%) (βλ. Παράρτημα, σελ. 99).

8.2 Οι λόγοι συμμετοχής σε προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται τα αποτελέσματα για τα κίνητρα συμμετοχής των συμμετεχόντων σε επιμορφωτικά προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων, όπως αποτυπώθηκαν στην παρούσα έρευνα. Οι προτάσεις- δηλώσεις του ερωτηματολογίου ομαδοποιούνται στους έξι παράγοντες της κλίμακας των Morstain και Smart (1974) «κοινωνικές σχέσεις», «έξωθεν προσδοκίες», «επαγγελματική εξέλιξη/ ανέλιξη», «απόδραση / διέγερση», «κοινωνική πρόνοια» και « γνωστικό ενδιαφέρον». Στο τέλος της ενότητας παρουσιάζονται και τα αποτελέσματα της ανάλυσης των ερωτήσεων που σχετίζονται με τον παράγοντα που αφορά τα χαρακτηριστικά της Εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ως λόγο συμμετοχής.

Οι ερωτώμενοι που συμμετείχαν σε εξ αποστάσεως προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων δεν είχαν ως κίνητρο συμμετοχής την επιθυμία να γνωρίσουν άτομα του αντίθετου φύλου («διαφωνώ έντονα»: 56,7%) ή να δημιουργήσουν καινούργιες φιλίες («διαφωνώ έντονα» 42,5%). Ωστόσο, θέλησαν σε αρκετά μεγάλο βαθμό να γνωρίσουν άτομα του χώρου, να μοιραστούν μαζί τους τις ανησυχίες κι όσα τους απασχολούν («συμφωνώ έως συμφωνώ απόλυτα»: 46,7 %) (βλ. Πίνακα 5).

Πίνακας 5

Κίνητρα συμμετοχής και διαπροσωπικές σχέσεις (%)

Κίνητρα συμμετοχής	Διαφωνώ έντονα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
«Για να γνωρίσω άτομα από το χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων και να συζητήσω μαζί τους προβλήματα που αντιμετωπίζω κατά τη διδασκαλία ενηλίκων»	10,8	15	27,5	35	11,7
«Για να βελτιώσω τις κοινωνικές μου επαφές»	29,2	26,7	32,5	8,3	3,3
«Για να ικανοποιήσω την ανάγκη για προσωπική επαφή»	25	33,3	26,7	12,5	2,5
«Για να κάνω γνωριμίες με άτομα του αντίθετου φύλου»	56,7	31,7	10	,8	,8
«Για να κάνω νέους φίλους»	42,5	27,5	25	3,3	1,7

Ένας σημαντικός λόγος συμμετοχής σε επιμορφωτικό πρόγραμμα των εκπαιδευτών ενηλίκων του δείγματος ήταν οι νέες απαιτήσεις του Υπουργείου Παιδείας στις οποίες προσπαθούν να ανταποκριθούν οι εκπαιδευτές («συμφωνώ έως συμφωνώ απόλυτα : 76,5%). Ωστόσο, δε φαίνεται να τους επηρεάζουν οι προσδοκίες άλλων ατόμων με εξουσία («διαφωνώ έως διαφωνώ έντονα»: 68,4%), ούτε ακολουθούν τις οδηγίες του εργοδότη τους ως λόγο συμμετοχής («διαφωνώ έως διαφωνώ έντονα»: 71,6%) (βλ. Πίνακα 6).

Πίνακας 6

Κίνητρα συμμετοχής και προσδοκίες (%)

Κίνητρα συμμετοχής	Διαφωνώ έντονα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Για να ανταποκριθώ στις προσδοκίες κάποιου με εξουσία	44,2	24,2	15,8	10,8	5,0
Για να συμμορφωθώ με τις οδηγίες του εργοδότη μου	38,3	33,3	18,3	8,3	1,7
Για να ανταποκριθώ στις νέες απαιτήσεις του Υπουργείου Παιδείας από τους εκπαιδευτές ενηλίκων	7,5	5,0	10,8	44,2	32,5

Επίσης, όπως αναφέρεται στον πίνακα 7, ένα σημαντικό κίνητρο συμμετοχής για το 1/2 των εκπαιδευτών ενηλίκων της έρευνας ήταν η προσφορά στο κοινωνικό σύνολο («συμφωνώ έως συμφωνώ απόλυτα»: 50,8%). Η ανάπτυξη των ικανοτήτων τους (μέσω του προγράμματος) για να μπορέσουν να συμμετέχουν σε κοινωνική εργασία αποτέλεσε λόγο συμμετοχής για περίπου το 1/3 των συμμετεχόντων στην έρευνα (36,7%).

Πίνακας 7

Κίνητρα συμμετοχής και κοινωνική προσφορά (%)

Κίνητρα συμμετοχής	Διαφωνώ έντονα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Για να αναπτύξω τις δυνατότητές μου για συμμετοχή σε κοινωνική εργασία	9,2	16,7	37,5	27,5	9,2
Για να προσφέρω στο κοινωνικό σύνολο	8,3	5,0	35,0	42,5	8,3

Ακόμη η ανάλυση των δεδομένων έδειξε πως η επαγγελματική ανέλιξη είναι από τους σημαντικότερους παράγοντες για τη συμμετοχή σε ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες της έρευνας. Όπως φαίνεται στον πίνακα 8 οι συμμετέχοντες επεδίωκαν την επαγγελματική τους άνοδο («συμφωνώ»: 42,5% , «συμφωνώ απόλυτα»: 40%), την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους για να είναι πιο αποδοτικοί στην εργασία τους («συμφωνώ»: 48,3%) και την απόκτηση υψηλότερου κύρους («συμφωνώ»: 39,2%). Επιπλέον παρακολούθησαν το πρόγραμμα για να αποκτήσουν, αργότερα, κάποιο άλλο πιστοποιητικό («συμφωνώ»:41,7%, «συμφωνώ απόλυτα» 40%), για να αυξήσουν το εισόδημά τους («συμφωνώ»: 43.3%) και για να αντιμετωπίσουν τον υψηλό και συνεχιζόμενο ανταγωνισμό («συμφωνώ»: 41,7%).

Ισχυρό κίνητρο συμμετοχής ήταν η εύρεση εργασίας σχετικής με την Εκπαίδευση Ενηλίκων («συμφωνώ»: 42,5%), η απόκτηση μεγαλύτερης εμπιστοσύνης στις ικανότητές τους ως εκπαιδευτές ενηλίκων («συμφωνώ»: 45,8%) και, λιγότερο, η βελτίωση των επαγγελματικών τους επαφών («συμφωνώ»: 28,3%). Τέλος οι συμμετέχοντες παρακολούθησαν το πρόγραμμα για να μπορέσουν να λάβουν μέρος στις εξετάσεις Πιστοποίησης της Εκπαιδευτικής Επάρκειας έχοντας τη βεβαίωση παρακολούθησης του προγράμματος («συμφωνώ»: 31,7%, «συμφωνώ απόλυτα»: 30,8%) (βλ. Πίνακα 8).

Πίνακας 8

Κίνητρα συμμετοχής και επαγγελματική ανάπτυξη (%)

Κίνητρα συμμετοχής	Διαφωνώ έντονα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Για να εξασφαλίσω την επαγγελματική μου άνοδο	1,7	4,2	11,7	42,5	40,0
Για να αυξήσω το εισόδημά μου	7,5	14,2	20,0	43,3	15,0
Για να αποκτήσω υψηλότερο κύρος στην εργασία	7,5	11,7	24,2	39,2	17,5
Για να αντιμετωπίσω τον υψηλό και συνεχιζόμενο ανταγωνισμό	2,5	5,8	14,2	41,7	35,8
Για να αυξήσω την ικανότητά μου στην εργασία μου	1,7	3,3	14,2	48,3	32,5
Για να μπορέσω να αποκτήσω κάποιο άλλο δίπλωμα / πιστοποιητικό	2,5	2,5	13,3	41,7	40,0
Για να βελτιώσω τις επαγγελματικές μου επαφές	19,2	24,2	22,5	28,3	5,8
Για να μπορέσω να λάβω μέρος στις εξετάσεις Πιστοποίησης Εκπαιδευτικής Επάρκειας έχοντας τη βεβαίωση παρακολούθησης του προγράμματος	15,8	8,3	13,3	31,7	30,08
Για την εύρεση νέας, καλύτερης εργασίας	8,3	7,5	22,5	45,0	16,7
Για την εύρεση εργασίας σχετικής με την Εκπαίδευση Ενηλίκων	4,2	3,3	15,8	42,5	34,2
Για να νιώσω μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στις ικανότητές μου ως εκπαιδευτής ενηλίκων	5,0	5,0	20,8	45,8	23,3

Ο παράγοντας «απόδραση», όπως παρατηρούμε στον πίνακα 9, είναι μικρής σημασίας. Πιο συγκεκριμένα οι εκπαιδευτές δήλωσαν πως δε συμμετείχαν στο πρόγραμμα για να ξεφύγουν από τη μονοτονία της καθημερινότητας («διαφωνώ έντονα»:50%), από τα προβλήματα της καθημερινότητας («διαφωνώ έντονα»:50,8%), την ανία («διαφωνώ έντονα»: 44,2%) και την πλήξη του σπιτιού τους («διαφωνώ έντονα»: 45%).

Πίνακας 9

Κίνητρα συμμετοχής και η απόδραση από την καθημερινότητα (%)

Κίνητρα συμμετοχής	Διαφωνώ έντονα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Για να νιώσω ανακούφιση από την ανία	44.2	27.5	18.3	6.7	3.3
Για μια αλλαγή από τη μονοτονία και την πλήξη του σπιτιού ή / και της εργασίας	45.0	25.8	17.5	10.0	1.7
Για να ξεφύγω από τα προβλήματα της καθημερινότητας	50.8	29.2	11.7	6.7	1.7

Επιπλέον οι εκπαιδευτές παρακολούθησαν το πρόγραμμα για τη χαρά της μάθησης («συμφωνώ»: 43.3% και «επιθυμώ να μαθαίνω συνεχώς»: «συμφωνώ»: 41.7%) και για την αναζήτηση καινούργιας γνώσης («συμφωνώ»: 55,8%). Επεδίωκαν να αποκτήσουν γνώσεις στο αντικείμενο της εκπαίδευσης ενηλίκων («συμφωνώ»: 47,5%), συμπληρώνοντας ελλιπή προηγούμενη γνώση («συμφωνώ»: 45.8%). Επιπρόσθετα δήλωσαν πως επιθυμούσαν να αποκτήσουν θεωρητικές γνώσεις («συμφωνώ»: 55.8%) και πρακτικές («συμφωνώ»: 55,8%). Ειδικότερα να γνωρίσουν διαφορετικούς τρόπους αξιολόγησης της διδασκαλίας («συμφωνώ»: 55.0%), να κάνουν πρακτική εξάσκηση στις μικροδιδασκαλίες («συμφωνώ»: 46.7% και «συμφωνώ απόλυτα»: 37.5%), να γνωρίσουν νέες μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας ευπαθών κοινωνικών ομάδων («συμφωνώ»: 50.8%), βιωματικές εκπαιδευτικές μεθόδους («συμφωνώ»: 49.2% και «συμφωνώ απόλυτα»: 34.2%), τεχνικές για τη διαχείριση των ομάδων («συμφωνώ»: 57.5%) και να μάθουν να οργανώνουν μία διδακτική ενότητα («συμφωνώ»: 49.2%). Μάλιστα ήθελαν να ενημερωθούν για τις εξελίξεις στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων («συμφωνώ»: 47,5%) (βλ. Πίνακας 10).

Πίνακας 10

Κίνητρα συμμετοχής και ενδιαφέρον για μάθηση (%)

Κίνητρα συμμετοχής	Διαφωνώ έντονα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Για την αναζήτηση καινούργιας γνώσης	1.7	4.2	6.7	55.8	31.7
Για να ικανοποιήσω την περιέργειά μου	10.8	24.2	37.5	19.2	8.3
Για να συμπληρώσω ελλιπή προηγούμενη γνώση	1.7	7.5	24.2	45.8	20.8
Για να ενημερωθώ για τις εξελίξεις στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων	3.3	3.3	19.2	40.8	33.3
Για τη χαρά της μάθησης	5.8	8.3	20.8	43.3	21.7
Από ενδιαφέρον για το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων	5.0	2,5	16.7	47.5	28.3
Για να αποκτήσω νέες γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της εκπαίδευσης ενηλίκων	1.7	1.7	10.8	47.5	38.3
Γιατί τα θέματα που διαπραγματεύεται με ενδιαφέρουν	5.0	5.0	12.5	56.7	20.8
Γιατί επιθυμώ να μαθαίνω συνεχώς	9.2	5.0	20.0	41.7	24.2
Να αποκτήσω θεωρητικές γνώσεις	2.5	5.0	16.7	55.8	20.0
Να αποκτήσω περισσότερες πρακτικές γνώσεις	1.7	3.3	5.8	55.8	33.3
Να γνωρίσω διαφορετικούς τρόπους αξιολόγησης της διδασκαλίας	3.3	1.7	13.3	55.0	26.7
Να κάνω πρακτική εξάσκηση στις μικροδιδασκαλίες	3.3	3.3	9.2	46.7	37.5
Να γνωρίσω νέες μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας ευπαθών κοινωνικών ομάδων (πχ για πρόσφυγες)	1.7	1.7	12.5	50.8	33.3
Να μάθω τεχνικές για τη διαχείριση ομάδων	.8	3.3	5.8	57.5	32.5
Να μάθω να οργανώνω μία διδακτική ενότητα	1.7	4.2	16.7	49.2	28.3
Να κατανοήσω τις διαφορετικές διαστάσεις του ρόλου ενός εκπαιδευτή ενηλίκων	1.7	2.5	17.5	48.3	30.0
Να γνωρίσω και να μπορώ να εφαρμόσω βιωματικές εκπαιδευτικές μεθόδους	2.5	.8	13.3	49.2	34.2

Τέλος, όπως παρατηρούμε στον πίνακα 11, σημαντικός λόγος συμμετοχής στο επιμορφωτικό πρόγραμμα ήταν και τα χαρακτηριστικά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Επέλεξαν λοιπόν κάποιο από απόσταση πρόγραμμα, καθώς δεν ήταν απαραίτητες οι μετακινήσεις για την παρακολούθηση του προγράμματος («συμφωνώ» : 35%), υπήρχε ευελιξία στο προγραμματισμό παρακολούθησής του («συμφωνώ» : 45.8%) και οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να επικοινωνούν με τους εκπαιδευτές μέσω

ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την επίλυση αποριών τους («συμφωνώ» : 45.8%). Επιπρόσθετα κίνητρο συμμετοχής και επιλογής του προγράμματος αποτέλεσαν οι σύγχρονες μέθοδοι και τεχνικές του («συμφωνώ» : 45%) και λιγότερο τα στελέχη του («ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ»: 35%).

Πίνακας 11

Κίνητρα συμμετοχής και χαρακτηριστικά της Εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης (%)

Κίνητρα συμμετοχής	Διαφωνώ έντονα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
«Γιατί οι εκπαιδευτές του προγράμματος είναι δημοφιλείς στο χώρο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων»	20.8	23.3	35	18.3	2.5
« Γιατί στο συγκεκριμένο πρόγραμμα επιμόρφωσης χρησιμοποιούνται σύγχρονες μέθοδοι και τεχνικές που βασίζονται στις θεωρίες της Εκπαίδευσης Ενηλίκων »	3.3	6.7	24.2	45	20.8
« Γιατί δεν ήταν απαραίτητες οι μετακινήσεις για την παρακολούθηση του προγράμματος»	11.7	9.2	16.7	35	27.5
« Γιατί υπήρχε ευελιξία στο προγραμματισμό παρακολούθησής του »	5	5	18.3	45.8	25.8
« Γιατί μπορούσα να επικοινωνώ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για επίλυση αποριών με τους εκπαιδευτές »	6.7	5	21.7	45.8	20.8

Έπειτα οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να κατατάξουν ιεραρχικά τρία κίνητρα συμμετοχής που θεωρούν πιο σημαντικά.

Οι συμμετέχοντες επέλεξαν, κυρίως, κίνητρα συμμετοχής που σχετίζονται με την επαγγελματική τους ανάπτυξη. Με λίγα λόγια, αν και είναι διαμοιρασμένες οι απαντήσεις τους, δήλωσαν ότι παρακολούθησαν το πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών για μπορέσουν να λάβουν μέρος στις εξετάσεις πιστοποίησης μετά το τέλος του (πρώτη επιλογή), για να μπορέσουν να αποκτήσουν κάποιο άλλο πιστοποιητικό επιμόρφωσης (δεύτερη επιλογή) και για να αντιμετωπίσουν έτσι τον υψηλό ανταγωνισμό (δεύτερη επιλογή). Τέλος επιθυμούσαν να ανανεώσουν τις γνώσεις τους (τρίτη επιλογή) και να μπορέσουν, με την ολοκλήρωση του εξ αποστάσεως προγράμματος εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων, να βρουν εργασία στο χώρο αυτό (τρίτη επιλογή) (βλ. Πίνακα 12).

Πίνακας 12

Τα σημαντικότερα κίνητρα συμμετοχής (%)

	Κίνητρα συμμετοχής	
Πρώτη Επιλογή	«Για να μπορέσω να λάβω μέρος στις εξετάσεις Πιστοποίησης Εκπαιδευτικής Επάρκειας έχοντας τη Βεβαίωση παρακολούθησης» (15.8%)	
Δεύτερη Επιλογή	«Για να αντιμετωπίσω τον υψηλό και συνεχιζόμενο ανταγωνισμό» (10%)	«Για να μπορέσω να αποκτήσω κάποιο άλλο δίπλωμα / πιστοποιητικό» (10%)
Τρίτη Επιλογή	«Για να αποκτήσω νέες γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της εκπαίδευσης ενηλίκων» (10.8%)	«Για την εύρεση εργασίας σχετικής με την Εκπαίδευση Ενηλίκων» (10.8%)

8.3 Σύγκριση του προφίλ των ερωτώμενων και των κινήτρων συμμετοχής τους σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων

Το τρίτο ερευνητικό ερώτημα της παρούσας έρευνας αφορούσε τη σύγκριση των παραγόντων («Γνωστικό ενδιαφέρον», «Κοινωνικές Σχέσεις», «Έξωθεν προσδοκίες», «Κοινωνική Πρόνοια», «Επαγγελματική Ανέλιξη», «Απόδραση» «Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ») που ωθούν τους εκπαιδευτές ενηλίκων να συμμετέχουν σε επιμορφωτικά προγράμματα με το προφίλ (φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, επίπεδο εκπαίδευσης, επιστημονικό πεδίο, έτη εμπειρίας στην εκπαίδευση ενηλίκων) των συμμετεχόντων στην έρευνα. Στην ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της σύγκρισης αυτής που έγινε με τη χρήση του πακέτου SPSS 24.0. Να σημειωθεί πως, πριν την επιλογή

των κριτηρίων, πραγματοποιήθηκε έλεγχος κανονικότητας των δεδομένων για να αποφασιστεί εάν θα χρησιμοποιηθεί παραμετρικός ή μη παραμετρικός έλεγχος.

8.3.1 Φύλο και κίνητρα συμμετοχής

Για τη σύγκριση του φύλου των συμμετεχόντων με τα κίνητρα συμμετοχής «κοινωνικές σχέσεις» ($r=5-25$), «επαγγελματική ανέλιξη» ($r=11-55$) και «έξωθεν προσδοκίες» ($r=3-15$) χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό κριτήριο t για δύο ανεξάρτητα δείγματα. Δε βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στους άνδρες ($M.O.=11.24$, $T.A.=2.54$) και στις γυναίκες ($M.O.=11.87$, $T.A.=3.50$, $t(118)=-.975$, $p=.332$). σε σχέση με τα κίνητρα που αφορούν τις κοινωνικές σχέσεις. Επίσης δε βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στα δύο φύλα (Άνδρες, $M. O.=39.3$, $T.A.=8.0$, Γυναίκες, $M.O.=41.43$, $T.A.=7.35$, $t(118)=-1.43$, $p=.155$) και τα κίνητρα που σχετίζονται με την επαγγελματική ανέλιξη. Το ίδιο ισχύει για τα κίνητρα που φανερώνουν τις προσδοκίες (έξωθεν) των ερωτώμενων (Άνδρες, $M.O.=8.11$, $T.A.=2.5$, Γυναίκες, $M.O.=8.34$, $T.A.=2.3$, $t(118)=-.490$, $p=.625$). Επιπλέον δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στα δύο φύλα και τα κίνητρα που σχετίζονται με τα χαρακτηριστικά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ($r=4-20$), (Άνδρες, $M.O.=16.90$, $T.A.=3.6$, Γυναίκες, $M.O.=17.7$, $T.A.=3.92$, $t(118)=1.07$, $p=.29$).

Αντιθέτως, στατιστικά σημαντική διαφορά υπάρχει στον παράγοντα «κοινωνική πρόνοια» ($r=2-10$) ανάμεσα στα δύο φύλα [$t(118)=-2.79$, $p=.006$]. Ειδικότερα, όπως φαίνεται στον πίνακα 13, ο μέσος όρος των γυναικών ($M.O.=6.76$, $T.A.=1.798$) είναι υψηλότερος από των ανδρών ($M.O.=5.73$, $T.A.=2.0$). Το μέγεθος επίδρασης είναι μέτριο ($\eta^2=.06$). Επιπρόσθετα βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στα δύο φύλα και στον παράγοντα «απόδραση/διέγερση» ($r=4-20$) [$t(117.3)=-3.56$, $p=.001$]. Ο μέσος όρος των ανδρών ($M.O.=7.19$, $T.A.=2.07$) είναι χαμηλότερος από των γυναικών ($M.O.=8.99$, $T.A.=3.42$). Το μέγεθος επίδρασης είναι μέτριο ($\eta^2=.097$). Ωστόσο, όπως φαίνεται από τους αντίστοιχους ιδιαιτέρως χαμηλούς μέσους όρους των δύο φύλων στο συγκεκριμένο παράγοντα, ο παράγοντας «απόδραση/διέγερση» δε φαίνεται να αποτελεί σημαντικό κίνητρο συμμετοχής σε επιμόρφωση ούτε για τους άντρες ούτε για τις γυναίκες που συμμετείχαν στην έρευνα.

Πίνακας 13

Κίνητρα συμμετοχής και φύλο : Μέσος όρος (Μ.Ο.), Τυπική Απόκλιση (Τ.Α.), t -test . $p=.05$

Μεταβλητές	Άνδρες n=37		Γυναίκες n=83		t (118)	p
	Μ.Ο.	Τ.Α.	Μ.Ο.	Τ.Α.		
Κοινωνικές σχέσεις	11.24	2.54	11.87	3.502	-.975	.332
Έξωθεν Προσδοκίες	8.11	2.503	8.34	2.302	-.490	.625
Κοινωνική Πρόνοια	5.73	2.009	6.76	1.798	-2.792	.006
Επαγγελματική Ανέλιξη / Εξέλιξη	39.30	8.006	41.43	7.350	-1.430	.155
Απόδραση/ Διέγερση	7.19	2.066	8.99	3.416	-3.555	.001
Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ	16.9	3.6	17.7	3.92	1.07	.29

Τέλος για τη σύγκριση του κινήτρου «γνωστικό ενδιαφέρον» ($r= 18-90$) με το φύλο επιλέχθηκε το μη παραμετρικό κριτήριο Mann Whitney U, καθώς μετά από έλεγχο διαπιστώθηκε πως η κατανομή δεν είναι κανονική. Παρατηρήθηκε λοιπόν στατιστικά σημαντική διαφορά ($U=1068$, $z= -2.66$, $p= .008$) ανάμεσα στις γυναίκες ($Md=71$, $n =83$) και στους άνδρες ($Md=68$ $n=37$). Μάλιστα η επίδραση είναι μέτρια ($r= 0.24$). Η διαφορά αυτή καταδεικνύει την επιθυμία των γυναικών να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις.

8.3.2 Ηλικία και κίνητρα συμμετοχής

Για τη σύγκριση των μέσων όρων των παραγόντων «έξωθεν προσδοκίες», «κοινωνική πρόνοια» και «επαγγελματική εξέλιξη / ανέλιξη» των ηλικιακών ομάδων στην οποία ανήκουν οι συμμετέχοντες επιλέχθηκε η μονοπαραγοντική ανάλυση διακυμάνσης για ανεξάρτητα δείγματα (One Way ANOVA). Να σημειωθεί πως δημιουργήθηκαν τρεις ηλικιακές ομάδες. Η πρώτη ομάδα περιλαμβάνει τους εκπαιδευτές ενηλίκων έως 34 ετών ($n=40$), η δεύτερη εκείνους μεταξύ 35-44 ετών ($n=49$) και η τρίτη τους 45 ετών και άνω ($n=31$).

Δεν προέκυψε στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις ηλικιακές ομάδες ως προς τα κίνητρα που σχετίζονται με την «κοινωνική πρόνοια» [$F(2, 117)= .017$, $p= .983$], την «επαγγελματική εξέλιξη/ ανέλιξη» [$F(2, 117)= .380$, $p= .685$] και τα χαρακτηριστικά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης [$F(2, 117)= 1.53$, $p= .221$]. Αντίθετα παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά στο δείκτη «Έξωθεν Προσδοκίες» ανάμεσα στις

ηλικιακές ομάδες των συμμετεχόντων ($F(2, 117) = 6.274, p = .003$). Πιο συγκεκριμένα οι εκ των υστέρων πολλαπλές συγκρίσεις χρησιμοποιώντας το στατιστικό κριτήριο Tukey HSD test έδειξαν πως ο μέσος όρος των ενηλίκων έως 34 ετών είναι στατιστικώς σημαντικά υψηλότερος ($M=9.30, T.A. = 2.623$), από το μέσο όρο των άλλων δύο κατηγοριών (35-44 ετών και 45 και άνω). Μάλιστα ο μέσος όρος τους είναι ίσος (35-44 ετών, $M.O.=7.76, T.A.=1.89$ και των 45 και άνω, $M.O.=7.74, T.A.=2.294$) (βλ. Πίνακα 14). Το μέγεθος της επίδρασης είναι μέτριο προς υψηλό ($\eta^2 = 0.10$).

Πίνακας 14

Κίνητρα συμμετοχής και ηλικία: Μέσος όρος (M.O.), Τυπική Απόκλιση (T.A.), One Way Anova

Μεταβλητές	Έως 34 ετών n=40		35-44 n=49		45 και άνω n=31		F (2,117)	p
	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.		
Έξωθεν Προσδοκίες	9.30	2.623	7.76	1.888	7.74	2.294	6.274	.003
Κοινωνική Πρόνοια	6.40	2.158	6.45	1.792	6.48	1.842	.017	.983
Επαγγελματική Εξέλιξη / Ανέλιξη	41.43	6.853	40.84	7.576	39.84	8.610	.380	.685
Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ	17.23	3.56	18.1	3.7	16.6	4.3	1.53	.221

Συμπεραίνουμε πως οι νεότεροι σε ηλικία (έως 34 ετών) συμμετείχαν σε εξ αποστάσεως πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων σε μεγαλύτερο βαθμό από τις υπόλοιπες ηλικιακές ομάδες για να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις του Υπουργείου Παιδείας (βλ. σχετική ανάλυση συχνοτήτων για τον παράγοντα «έξωθεν προσδοκίες» στην ενότητα 8.2).

Το μη παραμετρικό κριτήριο Kruskal – Wallis επιλέχθηκε για τη σύγκριση των κινήτρων «κοινωνικές σχέσεις», «απόδραση/ διέγερση», «γνωστικό ενδιαφέρον» με την ηλικία των συμμετεχόντων. Δεν υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις ηλικιακές ομάδες ως προς τα κίνητρα που σχετίζονται με τη δημιουργία κοινωνικών σχέσεων [$\chi^2(2, n= 120) = 4.42, p = .11$], καθώς και ως προς αυτά που συνδέονται με το ενδιαφέρον για την απόκτηση νέας γνώσης [$\chi^2(2, n= 120) = 3.2, p = .21$]. Ωστόσο παρατηρήθηκε διαφορά σε σχέση με τον παράγοντα «απόδραση/ διέγερση» ανάμεσα στις τρεις ηλικιακές ομάδες [$\chi^2(2, n=120), p=.009$] (βλ. Πίνακα 15). Όπως παρατηρούμε οι νεότεροι εκπαιδευτές (έως 34 ετών) θέλησαν να συμμετέχουν στο επιμορφωτικό πρόγραμμα για να ξεφύγουν από τα προβλήματα της καθημερινότητας κι από την

μονοτονία σε μεγαλύτερο βαθμό σε σχέση με τους μεγαλύτερους σε ηλικία εκπαιδευτές που ήταν περισσότερο αρνητικοί απέναντι σε αυτόν τον παράγοντα συμμετοχής.

Πίνακας 15

Κίνητρα συμμετοχής και ηλικία: Kruskal-Wallis Test

Μεταβλητές	Έως 34 ετών n=40	35-44 n=49	45 και άνω n=31	χ^2 (2, n=120)	p
	M.O Κατάταξης	M.O. Κατάταξης	M.O. Κατάταξης		
Κοινωνικές Σχέσεις	69.85	56.33	55.03	4.418	.110
Απόδραση/ διέγερση	73.94	54.41	52.79	9.340	.009
Γνωστικό Ενδιαφέρον	52.58	65.07	63.5	3.160	.206

8.3.3 Οικογενειακή κατάσταση και κίνητρα συμμετοχής

Διερευνώντας διαφορές ανάμεσα στην οικογενειακή κατάσταση και τον παράγοντα «κοινωνικές σχέσεις», βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές [$F(3, 116)= 2.8, p=.044$]. Ομοίως, βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στα κίνητρα συμμετοχής που σχετίζονται με τις «έξωθεν προσδοκίες» και την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων [$F(3, 116)=4.33, p=.006$]. Επιπλέον, πραγματοποιώντας εκ των υστέρων πολλαπλές συγκρίσεις των κατηγοριών χρησιμοποιώντας το στατιστικό κριτήριο Tukey HSD, βρέθηκε πως ο μέσος όρος των άγαμων είναι στατιστικώς σημαντικά υψηλότερος (M.O.=9, T.A.=2.4) από των διαζευγμένων (M.O.=8.6, T.A.=1.82) και των έγγαμων (M.O.=7.5, T.A.=2.13) (βλ. Πίνακα 16). Οι άγαμοι, με λίγα λόγια, επέλεξαν, περισσότερο από τους έγγαμους, να λάβουν μέρος στο επιμορφωτικό πρόγραμμα για να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις του Υπουργείου Παιδείας. Η επίδραση είναι μέτρια προς υψηλή ($\eta^2 =.10$). Αντίθετα για την «κοινωνική πρόνοια» σε σχέση με την οικογενειακή κατάσταση του δείγματος δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά [$F(3, 116)=.972, p=.41$].

Πίνακας 16

Κίνητρα συμμετοχής και οικογενειακή κατάσταση : Μέσος όρος (Μ.Ο.), Τυπική Απόκλιση (Τ.Α.), One Way Anova

Μεταβλητές	Άγαμος/η n=58		Διαζευγμένος /η n=5		Έγγαμος/η n=55		Άλλο n=2		F (3,116)	P
	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.		
	Κοινωνικές σχέσεις	12.33	3.65	11.8	3.03	10.85	2.59	15		
Έξωθεν προσδοκίες	9	2.4	8.6	1.82	7.47	2.13	8	2.83	4.33	.006
Κοινωνική Πρόνοια	6.6	1.99	6.8	2.4	6.18	1.8	8	1.41	.972	.409

Επιπρόσθετα, με τη χρήση του μη παραμετρικού κριτηρίου Kruskal-Wallis, έγινε η σύγκριση των παραγόντων συμμετοχής «απόδραση», «γνωστικό ενδιαφέρον» και «επαγγελματική ανέλιξη/ανάπτυξη» με την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων. Όπως φαίνεται στον πίνακα 18, δε βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά (καθώς $p > .05$) ανάμεσα σε όσους δήλωσαν άγαμοι, έγγαμοι, διαζευγμένοι και στις μεταβλητές «απόδραση / διέγερση» [$\chi^2 (3, n=120) = 1.41, p=.703$], «γνωστικό ενδιαφέρον» [$\chi^2 (3, n= 120) = 1.23, p=.75$], «επαγγελματική εξέλιξη/ ανέλιξη» [$\chi^2 (3, n=120) = 1.47, p=.69$] και «χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ» [$\chi^2 (3, n=120) = 1.015, p=.8$] (βλ. Πίνακα 17).

Πίνακας 17

Κίνητρα συμμετοχής και οικογενειακή κατάσταση : Kruskal-Wallis Test

Μεταβλητές	Άγαμος/η n=58	Διαζευγμένος/η n=5	Έγγαμος/η n=55	Άλλο n=2	$\chi^2 (3, n= 120)$	p
	M.O.	M.O.	M.O.	M.O.		
	Καταταξης	Καταταξης	Καταταξης	Καταταξης		
Γνωστικό Ενδιαφέρον	62.09	44.5	60.10	65.25	1.23	.747
Επαγγελματική Ανέλιξη	62.65	72.3	56.9	67.5	1.47	.689
Απόδραση/ διέγερση	61.72	70.50	57.66	78	1.41	.703
Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ	62.43	67	57.45	72.3	1.015	.8

8.3.4 Επίπεδο εκπαίδευσης και κίνητρα συμμετοχής

Η σύγκριση του επιπέδου εκπαίδευσης (πτυχίο ΑΕΙ/ΤΕΙ n=35, μεταπτυχιακό n=67, διδακτορικό δίπλωμα n=18) των ερωτώμενων με τα κίνητρα συμμετοχής τους στο πρόγραμμα έγινε με τη χρήση της μονοπαραγοντικής ανάλυσης διακύμανσης για ανεξάρτητα δείγματα. Δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ των επιπέδων εκπαίδευσης για τους παράγοντες «κοινωνικές σχέσεις» [$F(2,117)=2.52, p=.085$], «έξωθεν προσδοκίες» [$F(2,117)=.138, p=.872$], «κοινωνική πρόνοια» [$F(2, 117)= 2.5, p=.086$] και «χαρακτηριστικά της ΕΞΑΕ» [$F(2, 117)= 1.157, p=.318$] (βλ. Πίνακα 18).

Πίνακας 18

Κίνητρα συμμετοχής και επίπεδο εκπαίδευσης : Μέσος όρος (Μ.Ο.), Τυπική Απόκλιση (Τ.Α.), One Way Anova

Μεταβλητές	Πτυχίο n=35		Μεταπτυχιακό n=67		Διδακτορικό n=18		F (2,117)	p
	Μ.Ο.	Τ.Α.	Μ.Ο.	Τ.Α.	Μ.Ο.	Τ.Α.		
Κοινωνικές σχέσεις	12.46	3.28	11.61	3,33	10.39	2.404	2.515	.085
Έξωθεν προσδοκίες	8.34	2.4	8.3	2.32	8	2.6	.138	.872
Κοινωνική Πρόνοια	7.03	1.98	6.25	1.93	6	1.53	2.5	.086
Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ	17.6	4.3	17.7	3.5	16.2	4.03	1.157	.318

Τέλος δεν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στις μεταβλητές «απόδραση/διέγερση» [$\chi^2(2, n=120)=.979, p=.613$], «γνωστικό ενδιαφέρον» [$\chi^2(2, n=120)=3.2, p=.203$], «επαγγελματική ανέλιξη» [$\chi^2(2, n=120)=3.64, p=.162$] με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης των συμμετεχόντων(βλ. Πίνακα 19).

Πίνακας 19

Κίνητρα συμμετοχής και επίπεδο εκπαίδευσης: *Kruskal-Wallis Test*

Μεταβλητές	Πτυχίο n=35	Μεταπτυχιακό n=67	Διδακτορικό n=18	χ^2 (2, n=120)	p
	M.O. Κατάταξης	M.O. Κατάταξης	M.O. Κατάταξης		
Απόδραση / διέγερση	65.30	58.44	58.83	.979	.613
Γνωστικό Ενδιαφέρον	68.13	59.12	50.81	3.194	.203
Επαγγελματική Εξέλιξη/Ανέλιξη	68.44	59.23	49.78	3.638	.162

8.3.5 Επιστημονικά πεδία και κίνητρα συμμετοχής

Διερευνώντας διαφορές ως προς τους παράγοντες συμμετοχής σε επιμορφωτικά προγράμματα με βάση τα επιστημονικά πεδία των εκπαιδευτών ενηλίκων του δείγματος (Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές Επιστήμες n=51, Θετικές, Τεχνολογικές επιστήμες και Οικονομικά n=56 και Επιστήμες Υγείας n=13), δε βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές για τους παράγοντες «κοινωνικές σχέσεις» [$F(2,117)=.356$, $p=.701$], «έξωθεν προσδοκίες» [$F(2,117)=.478$, $p=.621$], «κοινωνική πρόνοια» [$F(2,117)=1.52$, $p=.224$], «απόδραση/ διέγερση» [$F(2,117)=1.18$, $p=.311$] και «χαρακτηριστικά της ΕΞΑΕ» [$F(2,117)=1.6$, $p=.22$] (βλ. Πίνακα 20).

Πίνακας 20

Κίνητρα συμμετοχής και επιστημονικά πεδία : Μέσος όρος (M.O.), Τυπική Απόκλιση (T.A.), One Way Anova

Μεταβλητές	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές n=51		Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά n=56		Επιστήμες Υγείας n=13		F (2,117)	p
	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.		
Κοινωνικές Σχέσεις	11.78	3.7	11.45	2.873	12.2	2.92	.356	.701
Έξωθεν Προσδοκίες	8.51	2.16	8.11	2.410	8	2.944	.478	.621
Κοινωνική Πρόνοια	6.76	1.762	6.13	2.01	6.54	2.025	1.517	.224
Απόδραση / διέγερση	8.92	3.616	7.98	2.825	8.46	2.537	1.178	.311
Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ	18.14	4.11	16.9	3.5	17	4.02	1.6	.22

Ομοίως, όπως φαίνεται στον Πίνακα 21, δε βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά στους παράγοντες συμμετοχής «γνωστικό ενδιαφέρον» [$\chi^2(2,n=120)=1.71, p=.425$], «επαγγελματική εξέλιξη/ ανέλιξη» [$\chi^2(2,n=120)=1.624, p=.444$] με βάση τα επιστημονικά πεδία των εκπαιδευτών ενηλίκων. Με άλλα λόγια, δεν εντοπίστηκε διαφορά στην παρούσα έρευνα ανάμεσα στις σπουδές των εκπαιδευτών και στα κίνητρα που τους ώθησαν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων.

Πίνακας 21

Κίνητρα συμμετοχής και επιστημονικά πεδία: Kruskal-Wallis Test

Μεταβλητές	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές n=51	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά n=56	Επιστήμες Υγείας n=13	$\chi^2(2, n=120)$	p
	M.O. Κατάταξης	M.O. Κατάταξης	M.O. Κατάταξης		
Γνωστικό Ενδιαφέρον	65.30	56.7	58.04	1.711	.425
Επαγγελματική Εξέλιξη/Ανέλιξη	68.44	59.23	49.78	1.624	.444

8.3.6 Έτη εμπειρίας και κίνητρα συμμετοχής

Συγκρίνοντας τους συμμετεχόντες στην έρευνα με διαφορετικά έτη εμπειρίας στην εκπαίδευση ενηλίκων (0-3έτη, 4-7 έτη, 8 και άνω έτη) ως προς τους παράγοντες συμμετοχής «κοινωνικές σχέσεις» [$F(2,117)=.885, p=.415$], «έξωθεν προσδοκίες» [$F(2,117)= 1.083, p=.342$] και «χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ» [$F(2,117)= .63, p=.534$] δε βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά. Αντιθέτως, βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στα έτη εμπειρίας στην εκπαίδευση ενηλίκων σε σχέση με το κίνητρο συμμετοχής «κοινωνική πρόνοια» [$F(2,117)=3.5, p=.034$]. Ειδικότερα, οι εκ των υστέρων πολλαπλές σύγκρισεις με το κριτήριο Tukey HSD έδειξαν πως ο μέσος όρος της πρώτης ομάδας (0-3 έτη, M.O.=6.84, T.A.=1.89) είναι στατιστικώς σημαντικά υψηλότερος από της δεύτερης (4-7 έτη, M.O.=5.8, T.A.=1.864) (βλ. Πίνακα 22). Τέλος το μέγεθος της επίδρασης είναι μέτριο ($\eta^2 =.06$). Διαπιστώνουμε πως αρκετοί συμμετέχοντες (νέοι στο χώρο) συμμετείχαν στο επιμορφωτικό πρόγραμμα για να αναπτύξουν τις ικανότητές τους, ώστε να μπορούν να προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο.

Πίνακας 22

Κίνητρα συμμετοχής και έτη εμπειρίας : Μέσος όρος (M.O.) , Τυπική Απόκλιση (T.A.), One Way Anova

Μεταβλητές	0-3 έτη n=56		4 -7 έτη n=35		8 έτη και άνω n=29		F (2,117)	p
	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.	M.O.	T.A.		
Κοινωνικές Σχέσεις	12.09	3.37	11.40	2.692	11.21	3.57	.885	.415
Έξωθεν Προσδοκίες	8.57	2.628	7.83	2.242	8.21	1.878	1.083	.342
Κοινωνική Πρόνοια	6.84	1.886	5.77	1.864	6.48	1.883	3.488	.034
Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ	17.4	4	17	3.1	18.07	4.34	.63	.534

Τέλος το μη παραμετρικό κριτήριο Kruskal Wallis έδειξε πως δε βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά μεταξύ της διαφορετικής εμπειρίας των συμμετεχόντων για τους παραγόντες «επαγγελματική ανάπτυξη» [$\chi^2(2, n=120) = 3.134, p=.209$], «απόδραση/ διέγερση» [$\chi^2(2, n=120)= 3.233, p=.199$] και «γνωστικό ενδιαφέρον» [$\chi^2(2, n=120)=.095, p=.954$].

Πίνακας 23

Κίνητρα συμμετοχής και έτη εμπειρίας: Kruskal-Wallis Test

Μεταβλητές	0-3 έτη n=56	4 -7 έτη n=35	8 έτη και άνω n=29	$\chi^2(2, n=120)$	p
	M.O. Κατάταξης	M.O. Κατάταξης	M.O. Κατάταξης		
Επαγγελματική Ανέλιξη/ Εξέλιξη	61.74	52.57	67.67	3.134	.209
Απόδραση	66.20	53.36	58.12	3.233	.199
Γνωστικό Ενδιαφέρον	59.65	60.53	62.10	.095	.954

Κεφάλαιο 9

Συμπεράσματα

Ο σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η ανίχνευση των κινήτρων που ώθησαν τους ενεργούς ή υποψήφιους εκπαιδευτές ενηλίκων να παρακολουθήσουν ένα εξ αποστάσεως επιμορφωτικό πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων. Ειδικότερα, οι στόχοι της έρευνας ήταν η διερεύνηση των κινήτρων συμμετοχής, η καταγραφή του προφίλ των εκπαιδευτών, καθώς και η συσχέτιση των κινήτρων συμμετοχής με το προφίλ των εκπαιδευτών που συμμετέχουν σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα.

Ως εργαλείο της έρευνας επιλέχθηκε ένα ερωτηματολόγιο με κλειστές, κυρίως, ερωτήσεις. Για τη συλλογή των δεδομένων της έρευνας αξιοποιήθηκε η «Κλίμακα Συμμετοχής στην Εκπαίδευση» (Educational Participation Scale -EPS) των Morstain και Smart (1974) στην οποία τα δεδομένα ομαδοποιούνται σε έξι βασικές κατηγορίες παραγόντων («Γνωστικό ενδιαφέρον», «Κοινωνικές Σχέσεις», «Έξωθεν προσδοκίες», «Κοινωνική Πρόνοια», «Επαγγελματική Ανέλιξη», «Απόδραση»). Για την διερεύνηση των στόχων της μελέτης έγινε τροποποίηση και προσαρμογή της Κλίμακας των Morstain και Smart (1974). Προστέθηκαν προτάσεις που σχετίζονται με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τα χαρακτηριστικά της, το ίδιο το πρόγραμμα επιμόρφωσης και αποτελούν εξωτερικά κίνητρα συμμετοχής.

Το δείγμα της έρευνας ήταν 120 άτομα (εκπαιδευτές ή υποψήφιοι εκπαιδευτές ενηλίκων) που παρακολούθησαν εξ αποστάσεως προγράμματα επιμόρφωσης εκπαιδευτών ενηλίκων. Η πλειονότητα των συμμετεχόντων ανήκε στις ηλικιακές ομάδες από 26 έως 44 ετών. Οι συμμετέχοντες είναι τόσο άγαμοι όσο και έγγαμοι και διαμένουν, κυρίως, σε μεγάλα αστικά κέντρα, όπως είναι η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη. Η συγκέντρωση αυτή των εκπαιδευτών ενηλίκων της έρευνάς μας στα αστικά κέντρα, είναι ένα ζήτημα το οποίο αξίζει να μελετηθεί περαιτέρω σε μελλοντική έρευνα, ώστε να διαπιστωθεί αν οι εκπαιδευτές ενηλίκων που διαμένουν σε ημιαστικές και αγροτικές

περιοχές, συμμετέχουν σε προγράμματα επιμόρφωσης, ποια εμπόδια αντιμετωπίζουν και αν η συμμετοχή τους ή μη σε προγράμματα σχετίζεται με την έδρα του φορέα του προγράμματος.

Επίσης, στην παρούσα έρευνα οι εκπαιδευτές ενηλίκων ανέφεραν ότι εργάζονται κυρίως στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση, αν και αρκετοί δήλωσαν άνεργοι. Οι περισσότεροι κατέχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών, το οποίο είναι πολύ θετικό, κι έχουν αποφοιτήσει από τη Φιλοσοφική Σχολή και τη Σχολή Θετικών Επιστημών. Επίσης, διαθέτουν πιστοποιητικό πληροφορικής. Ωστόσο, σε μικρότερο βαθμό, μιλούν άριστα ή πολύ καλά αγγλικά κι άλλες ξένες γλώσσες. Αυτό μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο στην επικοινωνία με εκπαιδευόμενους (μετανάστες και πρόσφυγες) από άλλες χώρες, αλλά και στη διεκδίκηση πόρων από διεθνείς οργανισμούς. Όπως αναφέρθηκε στο θεωρητικό μέρος οι εκπαιδευτές θα πρέπει να διαθέτουν ευχέρεια λόγου για να επικοινωνούν με τα αρμόδια όργανα και για να μπορούν να αξιοποιούν πόρους που προσφέρονται από διεθνείς οργανισμούς (Καψάλης & Παπασταμάτης, 2002).

Αναφορικά με την εκπαίδευση ενηλίκων οι συμμετέχοντες ασχολούνται με αυτή (κυρίως) περιστασιακά τα τελευταία 1- 3 χρόνια σε δημόσιους φορείς (Κ.Δ.Β.Μ, Σ.Δ.Ε., Ι.Ε.Κ., Ι.Ν.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ) με μερική απασχόληση. Φαίνεται πως οι περισσότεροι εκπαιδευτές εργάζονται παράλληλα και σε άλλους οργανισμούς, όπως σε ιδρύματα τυπικής εκπαίδευσης. Επίσης αρκετοί δεν ασχολούνται αυτήν την περίοδο, ίσως γιατί δεν κατάφεραν να βρουν εργασία σε κάποιο φορέα εκπαίδευσης ενηλίκων. Μερικοί εκπαιδευτές προσφέρουν εθελοντικά τις υπηρεσίες τους.

Επιπλέον, η πλειονότητα δήλωσε πως έχει διδακτική εμπειρία στην εκπαίδευση ενηλίκων, πριν ασχοληθεί με αυτήν είχε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό πρόγραμμα και πως κατέχει την Πιστοποίηση Εκπαιδευτικής Επάρκειας Εκπαιδευτών Ενηλίκων της μη τυπικής εκπαίδευσης. Κάποιοι επέλεξαν να ασχοληθούν με το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων από ενδιαφέρον για το ίδιο το γνωστικό αντικείμενο και για οικονομικούς λόγους.

Οι εκπαιδευτές της έρευνας έχουν ολοκληρώσει το εξ αποστάσεως επιμορφωτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών. Οι περισσότεροι παρακολούθησαν το πρόγραμμα τα τέσσερα τελευταία έτη (από το 2013 έως το 2017). Πριν από το επιμορφωτικό πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών οι συμμετέχοντες δεν είχαν παρακολουθήσει

κάποιο άλλο πρόγραμμα, μεταπτυχιακό, διδακτορικό ή επιμορφωτικό. Επιπλέον, μετά το τέλος του εξ αποστάσεως επιμορφωτικού προγράμματος, οι περισσότεροι δε συμμετείχαν σε κάποιο άλλο πρόγραμμα. Γενικότερα, στην παρούσα έρευνα, το 1/3 του δείγματος ανέφερε ότι δε θεωρεί τη συμμετοχή σε επιμορφωτικά προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων πολύ χρήσιμη, αλλά μόνο αρκετά χρήσιμη, αν κι ένα σημαντικό ποσοστό των εκπαιδευτών ενηλίκων είχε παρακολουθήσει σχετικά πρόσφατα κάποιο επιμορφωτικό πρόγραμμα εκπαιδευτών ενηλίκων. Το εύρημα αυτό εγείρει προβληματισμούς σχετικά με την ικανοποίησή τους από τα επιμορφωτικά προγράμματα που έχουν παρακολουθήσει, καθώς, ενώ βρέθηκε πως η ανάπτυξη τόσο θεωρητικών όσο και πρακτικών γνώσεων αποτελεί σημαντικό λόγο συμμετοχής, η στάση τους απέναντι στη χρησιμότητα της επιμόρφωσης δεν είναι απολύτως θετική. Κρίνεται σκόπιμο να διερευνηθεί περαιτέρω το συγκεκριμένο εύρημα σε μελλοντική σχετική έρευνα.

Ένας από τους κύριους στόχους της μελέτης ήταν η διερεύνηση των λόγων συμμετοχής σε από απόσταση πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτών ενηλίκων. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, οι σημαντικότεροι λόγοι συμμετοχής των εκπαιδευτών ενηλίκων σε εξ αποστάσεως προγράμματα εκπαίδευσης είναι η επαγγελματική τους ανέλιξη και η ανάπτυξη θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων. Επίσης, οι εκπαιδευτές ήθελαν, συμμετέχοντας στο πρόγραμμα, να γνωρίσουν άτομα του χώρου, δηλαδή εκπαιδευτές ενηλίκων που πιθανόν να έχουν περισσότερη εμπειρία και να είναι σε θέση να τους παρέχουν βοήθεια, υποστήριξη, ενθάρρυνση. Επίσης, να ανταλλάξουν απόψεις και συμβουλές για το πώς μπορούν να βελτιώσουν τις πρακτικές τους και να μοιραστούν μαζί τους τις ανησυχίες τους και τα προβλήματά τους για να μπορέσουν να αποφορτιστούν από το άγχος. Δε φαίνεται να αποτέλεσε σημαντικό λόγο συμμετοχής η γνωριμία με άτομα του αντίθετου φύλου ή η δημιουργία μιας καινούργιας φιλίας γενικά.

Διαπιστώνεται, ακόμη, πως οι συμμετέχοντες προσπαθούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του Υπουργείου Παιδείας. Η δημιουργία του Συστήματος Πιστοποίησης Εκπαιδευτικής Επάρκειας Εκπαιδευτών Μη Τυπικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Φ.Ε.Κ. 2844/Β'/2012), η συγκρότηση Μητρώου Εκπαιδευτών Μη Τυπικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων με πιστοποιημένη εκπαιδευτική επάρκεια και η απόφαση ότι από 01/09/2017 η κατοχή του πιστοποιητικού εκπαιδευτικής επάρκειας αποτελεί προϋπόθεση για να μπορεί ο εκπαιδευτής να συμμετάσχει σε πρόγραμμα της μη τυπικής εκπαίδευσης (χρηματοδοτούμενο από το δημόσιο), (άρθρο 39 του Νόμου 4342/2015, ΦΕΚ 143/Α'/09-

11-2015) υπήρξαν καταλυτικοί παράγοντες για τη συμμετοχή των εκπαιδευτών στο εξ αποστάσεως πρόγραμμα. Για να μπορέσουν, δηλαδή, να εξασφαλίσουν μία θέση εργασίας στην εκπαίδευση ενηλίκων αναγκάζονται να ακολουθήσουν τις επιταγές του Υπουργείου. Δε φαίνεται, όμως, να τους επηρεάζουν πολύ οι προσδοκίες άλλων ατόμων με εξουσία, ούτε ακολουθούν τις οδηγίες κάποιου εργοδότη.

Ένας ακόμη βασικός λόγος συμμετοχής των εκπαιδευτών στο πρόγραμμα ήταν η προσφορά στο κοινωνικό σύνολο. Η δύσκολη κατάσταση στην οποία έχει περιέλθει η κοινωνία φαίνεται να έχει ευαισθητοποιήσει τους εκπαιδευτές ενηλίκων. Η οικονομική κρίση και η ύφεση που ακολούθησε συνέβαλαν στην αύξηση της ανεργίας και της φτώχειας που πλήττει, κατά κύριο λόγο, τις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως χαμηλόμισθους, συνταξιούχους, πρόσφυγες, μετανάστες. Οι συγκεκριμένες ομάδες χρειάζονται υποστήριξη, ενδυνάμωση και ειδική μεταχείριση. Οι εκπαιδευτές ενηλίκων, μέσα από τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, φαίνεται πως θεωρούν σημαντικό λόγο συμμετοχής στην επιμόρφωση την προσφορά στο κοινωνικό σύνολο και πως αντιλαμβάνονται ότι χρειάζεται να διαθέτουν τις απαραίτητες ικανότητες και δεξιότητες, να γνωρίζουν μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας ευπαθών κοινωνικών ομάδων για να μπορούν να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους.

Επιπλέον παρατηρούμε πως οι εκπαιδευτές δεν είχαν ως βασικό στόχο τη διασκέδαση. Δε θέλησαν να ξεφύγουν από την πλήξη, τη μονοτονία της καθημερινότητας και από τυχόν οικογενειακά προβλήματα παρακολουθώντας το εξ αποστάσεως πρόγραμμα. Άλλωστε τα σημαντικότερα κίνητρα συμμετοχής τους συνδέονται με την επαγγελματική τους ανέλιξη και την ανανέωση των γνώσεών τους.

Παρατηρούμε, ακόμη, πως ανησυχούν για το μέλλον τους λόγω του κλίματος που επικρατεί στην αγορά εργασίας. Ο υψηλός, συνεχιζόμενος ανταγωνισμός και το άγχος για τη διατήρηση της θέσης τους, λόγω του κλίματος αβεβαιότητας που κυριαρχεί στην αγορά εργασίας, ήταν κίνητρα ισχυρά για τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα. Άλλωστε, η πρόθεσή τους ήταν, παρακολουθώντας το επιμορφωτικό πρόγραμμα, να ανέλθουν επαγγελματικά, να αυξήσουν το εισόδημά τους και να βρουν εργασία σχετική με την Εκπαίδευση Ενηλίκων (με τη βεβαίωση του προγράμματος). Απώτερος σκοπός τους ήταν να αποκτήσουν υψηλότερο κύρος, μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στις ικανότητές τους ως εκπαιδευτές και να βελτιώσουν τις ικανότητες και τις δεξιότητές τους, ώστε να είναι πιο αποδοτικοί στην εργασία τους. Τέλος, επεδίωκαν να λάβουν μέρος στις εξετάσεις Πιστοποίησης της Εκπαιδευτικής Επάρκειας μη τυπικής εκπαίδευσης έχοντας τη

βεβαίωση του εξ αποστάσεως επιμορφωτικού προγράμματος που παρακολούθησαν. Είναι φανερό πως ο φόβος απώλειας της θέσης τους, τους έχει οδηγήσει σε ένα κυνήγι νέων πιστοποιήσεων και βεβαιώσεων.

Επιπρόσθετα παρατηρούμε πως οι εκπαιδευτές ενδιαφέρονται για την επιμόρφωσή τους και την ανανέωση των γνώσεών τους. Επέλεξαν να παρακολουθήσουν το επιμορφωτικό πρόγραμμα για να γνωρίσουν νέες τεχνικές για τη διαχείριση των ομάδων, νέες μεθόδους διδασκαλίας ευπαθών κοινωνικών ομάδων και βιωματικές εκπαιδευτικές μεθόδους. Επίσης θέλησαν να αποκτήσουν καινούργιες γνώσεις, θεωρητικές, πρακτικές και να συμπληρώσουν προηγούμενες ελλειπείς γνώσεις. Να ενημερωθούν για τις εξελίξεις στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων. Αξιολόγησαν ως σημαντική και την πρακτική εξάσκηση στις μικροδιδασκαλίες. Προσπάθησαν δηλαδή να διευρύνουν το γνωστικό τους υπόβαθρο από ενδιαφέρον για το ίδιο το αντικείμενο.

Τέλος, τα πλεονεκτήματα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, όπως παρουσιάστηκαν στο θεωρητικό μέρος της παρούσας μελέτης (Καρούλης, 2007' Sacchanand, 2002), αποτελούν ισχυρό κίνητρο για την επιλογή της συμμετοχής σε ένα εξ αποστάσεως πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων έναντι ενός παραδοσιακού τύπου προγράμματος. Οι εκπαιδευτές ενηλίκων επέλεξαν, λοιπόν, ένα από απόσταση πρόγραμμα, καθώς δεν ήταν απαραίτητες οι μετακινήσεις για την παρακολούθηση του προγράμματος κι, έτσι, απέφυγαν τα περιττά έξοδα. Υπήρχε ευελιξία στην παρακολούθηση του προγράμματος, η μελέτη γινόταν στον προσωπικό τους χώρο και οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να επικοινωνούν με τους εκπαιδευτές μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την επίλυση τυχόν αποριών τους. Επιπρόσθετα κίνητρο επιλογής του προγράμματος και συμμετοχής σε αυτό αποτέλεσαν οι σύγχρονες μέθοδοι και τεχνικές του (διεξαγωγή τους μαθήματος μέσω πλατφόρμας, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, φόρουμ), οι οποίες προσελκύουν τους εργαζόμενους (και μη) εκπαιδευτές. Να σημειώσουμε πως τα στελέχη του προγράμματος δεν ήταν κριτήριο συμμετοχής.

Όταν κλήθηκαν να κατατάξουν με σειρά προτεραιότητας τρία κίνητρα που θεωρούν πιο σημαντικά, επέλεξαν όσα σχετίζονται με την επαγγελματική τους ανέλιξη. Στην πρώτη θέση τοποθέτησαν τη συμμετοχή στις εξετάσεις πιστοποίησης για την απόκτηση της επάρκειας έχοντας την πιστοποίηση του προγράμματος. Όπως παρατηρούμε, προτεραιότητά τους ήταν η συμμετοχή στις εξετάσεις πιστοποίησης και η απόκτηση της επάρκειας για να μπορούν να εργαστούν σε κάποιο δημόσιο φορέα ή να συνεχίσουν να εργάζονται. Στη δεύτερη θέση ήταν η αντιμετώπιση του υψηλού

ανταγωνισμού και η απόκτηση κάποιου άλλου πιστοποιητικού επιμόρφωσης. Είναι εμφανές το άγχος που τους διακατέχει για τον αυξανόμενο ανταγωνισμό στην αγορά εργασίας και είναι συνειδητή η επιλογή τους να τον αντιμετωπίσουν με τον εμπλουτισμό του βιογραφικού τους. Τέλος, στην τρίτη και τελευταία θέση, κατέταξαν την εύρεση εργασίας στο χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων και την απόκτηση νέων γνώσεων σχετικών με το αντικείμενο της εκπαίδευσης ενηλίκων. Οι συμμετέχοντες θεωρούσαν πως στο χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων είναι ευκολότερη η εύρεση εργασίας και, γι' αυτό, επιθυμούσαν, ίσως, να αλλάξουν καριέρα. Επιπλέον αναγνώρισαν πως ήταν απαραίτητο να ανανεώσουν τις γνώσεις τους που σχετίζονται με την εκπαίδευση ενηλίκων.

Παρατηρούμε, από την τελική κατάταξη των κινήτρων, πως προτεραιότητα των εκπαιδευτών ενηλίκων ήταν η επαγγελματική τους ανέλιξη, μολονότι τα δεδομένα της έρευνας φανερώνουν πως οι εκπαιδευτές ενηλίκων θεωρούν αναγκαία την επιμόρφωσή τους και την απόκτηση θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων. Εν τέλει, ένα βασικό κίνητρο συμμετοχής ήταν και η γνωστική τους ανάπτυξη. Το συμπέρασμα αυτό έρχεται σε σύγκλιση με τα ευρήματα των ερευνών, οι οποίες αναφέρθηκαν στη βιβλιογραφική ανασκόπηση, δηλαδή με του Νίκου (2014), της Δράκου(2008), των Berčnik και Devjak (2015) και των Griva, Papastamatis, Valkanos και Tsakiridou, (2009).

Έπειτα, ο τρίτος στόχος της έρευνας ήταν η σύγκριση του προφίλ των συμμετεχόντων με τους λόγους συμμετοχής τους στο πρόγραμμα. Σύμφωνα με τα ευρήματα το γυναικείο φύλο κατέταξε υψηλότερα τα κίνητρα (σε σχέση με τους άντρες) που αφορούν την προσφορά στο κοινωνικό σύνολο και την ανανέωση των γνώσεων. Η διαφορά αυτή καταδεικνύει την επιθυμία των γυναικών να αποκτήσουν περισσότερες γνώσεις, να ανανεώσουν τις ήδη υπάρχουσες (πρακτικές και θεωρητικές) και να γνωρίσουν νέες μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας ευπαθών κοινωνικών ομάδων, βιωματικές εκπαιδευτικές μεθόδους και τεχνικές για τη διαχείριση των ομάδων, ώστε να είναι σε θέση να προσφέρουν με τη σειρά τους στην κοινωνία.

Επιπρόσθετα οι νεότεροι σε ηλικία (έως 34 ετών) και οι άγαμοι εκπαιδευτές συμμετείχαν σε εξ αποστάσεως πρόγραμμα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων για να ανταποκριθούν στις νέες απαιτήσεις του Υπουργείου Παιδείας. Μάλιστα οι εκπαιδευτές (έως 34 ετών) επιθυμούσαν σε μεγαλύτερο βαθμό από τους υπόλοιπους να ξεφύγουν από τα προβλήματα της καθημερινότητας συμμετέχοντας στο επιμορφωτικό πρόγραμμα, αν και η απόδραση δεν αποτέλεσε ένα σημαντικό λόγο συμμετοχής τους σε

επιμορφωτικά προγράμματα. Τέλος, οι άπειροι, νέοι στο χώρο, εκπαιδευτές (0-3 έτη εμπειρίας) κι αυτοί με τα περισσότερα χρόνια εμπειρίας θέλησαν σε μεγαλύτερο βαθμό, παρακολουθώντας το πρόγραμμα, να αναπτύξουν τις δυνατότητές τους, ώστε να μπορούν να προσφέρουν στο κοινωνικό σύνολο.

Τα αποτελέσματα της σύγκρισης των κινήτρων συμμετοχής με τα δημογραφικά στοιχεία των εκπαιδευτών διαφοροποιούνται σε κάποια σημεία από τα ευρήματα των υπόλοιπων ερευνών που παρουσιάστηκαν στη βιβλιογραφική ανασκόπηση. Αρχικά, το γυναικείο φύλο στις μελέτες των Νίκου (2014) και Koskeris και Karalis (2016) εξέφρασε σε μεγαλύτερο βαθμό την ανάγκη για επαγγελματική ανάπτυξη. Αντίθετα, στην έρευνα των Boeren και Holford (2016), το ανδρικό φύλο κατέταξε υψηλότερα τα επαγγελματικά κίνητρα από το γυναικείο φύλο. Στην παρούσα έρευνα δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα στα δύο φύλα. Θέλησαν εξίσου να αναπτυχθούν επαγγελματικά. Ακόμη στη μελέτη των Griva et al. (2009) οι άπειροι εκπαιδευτές κατέταξαν υψηλότερα την κατάρτιση ως λόγο συμμετοχής σε επιμόρφωση, ωστόσο στη δική μας έρευνα η γνωστική ανάπτυξη ήταν σημαντικό κίνητρο συμμετοχής, τόσο για τους πολύ έμπειρους όσο και για τους άπειρους εκπαιδευτές. Επίσης, παρατηρούμε πως στις έρευνες των Kitiashvili και Tasker (2016), Νίκου (2014) και Koskeris και Karalis (2016) οι νεότεροι στην ηλικία αξιολόγησαν ως σημαντικό λόγο συμμετοχής την επαγγελματική τους ανάπτυξη. Όμως στην παρούσα έρευνα δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά ανάμεσα στις ηλικίες. Η επαγγελματική ανάπτυξη ήταν βασικό κίνητρο συμμετοχής για όλες τις ηλικιακές ομάδες.

Εν κατακλείδι, στην παρούσα έρευνα έγινε μία προσπάθεια ανίχνευσης των κινήτρων που ωθούν τους ενεργούς ή υποψήφιους εκπαιδευτές ενηλίκων να συμμετέχουν σε εξ αποστάσεως προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων. Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψαν διάφορες διαπιστώσεις. Οι εκπαιδευτές ενηλίκων είχαν την πρόθεση να επικαιροποιήσουν τις γνώσεις τους (θεωρητικές και πρακτικές) και να αποκτήσουν νέες ικανότητες και δεξιότητες προσπαθώντας να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις των ενηλίκων εκπαιδευομένων και της κοινωνίας, το οποίο είναι πολύ ενθαρρυντικό για το πεδίο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Επίσης, διαφαίνεται η ανησυχία τους για την επαγγελματική τους εξέλιξη και αποκατάσταση. Αντιλαμβάνονται την απόκτηση μιας ακόμη πιστοποίησης και την εξειδίκευση ως έναν τρόπο αντιμετώπισης του έντονου ανταγωνισμού στο χώρο της εκπαίδευσης. Διακατέχονται, ακόμη, από ένα πνεύμα συλλογικότητας και αλληλεγγύης. Επιθυμία τους

ήταν να γνωρίσουν νέες μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας, πχ. για ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, ώστε να μπορούν να προσφέρουν με τη σειρά τους στο κοινωνικό σύνολο.

Διαπιστώνουμε πως, σε μεγάλο βαθμό, συμμετέχουν σε επιμορφώσεις για την απόκτηση γνώσεων, θεωρητικών και πρακτικών, (στο αντικείμενο της εκπαίδευσης ενηλίκων), αν και η ενασχόλησή τους αρχικά με την εκπαίδευση ενηλίκων δεν οφειλόταν, σε μεγάλο ποσοστό, στο ενδιαφέρον τους για το γνωστικό αντικείμενο. Φαίνεται πως, καθώς επιδιώκουν την επαγγελματική τους ανάπτυξη και την ανάπτυξη γνώσεων, αναγνωρίζουν με αυτόν τον τρόπο και τη σημαντικότητα του ρόλου τους στην εκπαίδευση ενηλίκων και τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την άσκηση αυτού. Αυτό το γεγονός είναι πολύ θετικό για τη συνεχιζόμενη αναβάθμιση της ποιότητας της προσφερόμενης Δια Βίου Μάθησης και Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης και για την ανάπτυξη του επαγγελματισμού στην Ελλάδα που, όπως αναφέραμε στο θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας, είναι πολύ σημαντική. Επιπλέον η σύσταση μιας σχολής για την επιμόρφωση των εκπαιδευτών ενηλίκων, σύμφωνα με τον Jarvis (2006), θα ήταν ένα σημαντικό βήμα προς την επιθυμητή επαγγελματοποίηση της Εκπαίδευσης Ενηλίκων, αφού τα προσφερόμενα επιμορφωτικά προγράμματα, όπως παρατηρήσαμε, δεν φαίνεται να καταφέρνουν να ανταποκριθούν πλήρως στις ανάγκες και στις προσδοκίες των εκπαιδευτών, δεδομένου ότι δε θεωρείται ιδιαίτερος χρήσιμη η επιμόρφωση από ένα τμήμα των εκπαιδευτών ενηλίκων της έρευνας.

9.1 Περιορισμοί της έρευνας και προτάσεις για περαιτέρω διερεύνηση

Κατά τη διάρκεια της διεξαγωγής της παρούσας έρευνας παρουσιάστηκαν διάφορα προβλήματα τα οποία περιορίζουν, ως ένα βαθμό, τη γενίκευση των ευρημάτων στον πληθυσμό. Πιο συγκεκριμένα, αρκετοί φορείς εξ αποστάσεως προγραμμάτων εκπαίδευσης εκπαιδευτών αρνήθηκαν να αποστείλουν το ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο της έρευνας στους εκπαιδευόμενους που παρακολούθησαν ή παρακολουθούν το πρόγραμμα που προσφέρουν. Ακόμη κι όταν εστάλη ηλεκτρονικά από το φορέα Παιδείας Λόγος δεν ανταποκρίθηκαν όλοι οι εκπαιδευόμενοι. Πιθανώς η περιορισμένη ανταπόκριση να οφείλεται και στο γεγονός πως δεν ελέγχουν ή, απλά, δε χρησιμοποιούν όλοι το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο που δηλώνουν. Επιπρόσθετα, η συλλογή των δεδομένων καθυστέρησε, καθώς οι φορείς δεν απάντησαν εγκαίρως, θετικά ή αρνητικά,

στο αίτημά μας. Τελικά, το μέγεθος του δείγματος της παρούσας έρευνας είναι αρκετά ικανοποιητικό (120 άτομα), αλλά δεν είναι εφικτή η εξαγωγή γενικεύσιμων συμπερασμάτων, καθώς έγινε χρήση βολικής δειγματοληψίας.

Ωστόσο η παρούσα μελέτη παρέχει μια σημαντική πρώτη εικόνα για το υπό διερεύνηση ζήτημα και μπορεί να αποτελέσει βάση για μελλοντικές έρευνες με θέμα τα κίνητρα συμμετοχής των εκπαιδευτών ενηλίκων σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα. Σε μια μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ένα πιο αντιπροσωπευτικό δείγμα του πληθυσμού. Επίσης, ο ερευνητής μπορεί να επιλέξει το συνδυασμό της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας (τριγωνοποίηση) για την εξαγωγή ασφαλών και πιο τεκμηριωμένων συμπερασμάτων.

Επίσης, ένα θέμα που χρήζει περαιτέρω διερεύνησης είναι η στάση των εκπαιδευτών ενηλίκων ως προς τη χρησιμότητα της επιμόρφωσης και της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, η αναζήτηση τρόπων ενίσχυσης της θετικής στάσης υπέρ της επιμόρφωσης, καθώς και η αξιολόγηση των διαθέσιμων επιμορφωτικών προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων. Στην παρούσα έρευνα διαπιστώθηκε πως υπάρχει θέληση για ανάπτυξη των θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων, όμως, τα επιμορφωτικά προγράμματα φαίνεται να μην καταφέρνουν να ανταποκριθούν πλήρως στις ανάγκες ενός αριθμού εκπαιδευτών.

Ένα ζήτημα ακόμη, το οποίο αξίζει να μελετηθεί, είναι και η συμμετοχή ή μη των εκπαιδευτών ενηλίκων που διαμένουν σε ημιαστικές και αγροτικές περιοχές σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα. Επίσης, αν η επιλογή τους σχετίζεται με την έδρα του φορέα του προγράμματος και ποια είναι τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν. Στην παρούσα μελέτη παρατηρήθηκε πως οι συμμετέχοντες εκπαιδευτές ενηλίκων προήλθαν από μεγάλα αστικά κέντρα και είχαν συμμετάσχει σε εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα που διοργανώθηκαν από φορείς με έδρα, κυρίως, την Αθήνα.

Τέλος, θα μπορούσε να διεξαχθεί μία μελέτη για τα εξ αποστάσεως επιμορφωτικά προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών και τους τρόπους ενίσχυσής τους, καθώς η ευελιξία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η εξοικονόμηση οικονομικών πόρων (ιδίως δεδομένου της ύπαρξης οικονομικής κρίσης στη χώρα μας) φαίνεται να είναι σημαντικά στοιχεία για τη συμμετοχή των εκπαιδευτών ενηλίκων σε τέτοιου είδους επιμορφωτικά προγράμματα.

Συνοψίζοντας, η παρούσα έρευνα είναι μία από τις ελάχιστες που έχουν μελετήσει τα κίνητρα συμμετοχής των εκπαιδευτών ενηλίκων σε επιμορφωτικά εξ αποστάσεως προγράμματα στην Ελλάδα. Μάλιστα είναι η μοναδική που προχώρησε στη σύγκριση του προφίλ του εκπαιδευτή ενηλίκων με τα κίνητρα συμμετοχής του σε επιμορφωτικά προγράμματα. Η μη ύπαρξη σχετικών ερευνών, η σημαντικότητα του ρόλου του Εκπαιδευτή Ενηλίκων, καθώς και της συμμετοχής του σε επιμορφωτικά προγράμματα, ήταν οι βασικοί λόγοι που μας οδήγησαν στη διερεύνηση του θέματος της παρούσας μελέτης. Τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν ως σημαντικά κίνητρα συμμετοχής την επαγγελματική ανέλιξη και την ανάπτυξη θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων. Τα ευρήματα αυτά μπορούν να παράσχουν χρήσιμες πληροφορίες στους φορείς εκπαίδευσης ενηλίκων, ώστε να διαμορφώσουν κατάλληλα τα επιμορφωτικά προγράμματα που προσφέρουν. Τέλος, η παρούσα μελέτη μπορεί να χρησιμεύσει ως εφαλτήριο για περαιτέρω μελέτη και διερεύνηση του θέματος, ώστε να ενδυναμωθεί η συμμετοχή των Εκπαιδευτών Ενηλίκων σε επιμορφωτικά προγράμματα και, κατά συνέπεια, να βελτιωθεί η παρεχόμενη Εκπαίδευση Ενηλίκων στην Ελλάδα.

Παράρτημα Α

Ερωτηματολόγιο

Ερωτηματολόγιο

Στα πλαίσια της διπλωματικής μου εργασίας ως φοιτήτρια του μεταπτυχιακού προγράμματος «Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, διεξάγω έρευνα σχετικά με τα κίνητρα που ωθούν τους ενεργούς ή υποψήφιους εκπαιδευτές ενηλίκων να συμμετέχουν σε Εξ αποστάσεως προγράμματα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων.

Η συμμετοχή σας είναι πολύ σημαντική στην εν λόγω έρευνα.

Ακολουθεί το ερωτηματολόγιο της έρευνας. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και οι απαντήσεις σας θα χρησιμοποιηθούν μόνο για ερευνητικούς σκοπούς. Για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα χρειαστείτε περίπου 10 λεπτά.

Σας ευχαριστώ πολύ για τη διάθεση του χρόνου σας! Η βοήθειά σας είναι πολύτιμη.

Με εκτίμηση,
Αδαμίδου Αγγελική

*** Απαιτείται**

Α. ΑΤΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1. Φύλο *

- Άνδρας
 Γυναίκα

2. Ηλικία *

- έως 25
 26-34
 35-44
 45- 54
 55 και άνω

3. Τόπος κατοικίας : *

4. Οικογενειακή Κατάσταση *

- Άγαμος/η
 Έγγαμος/η
 Άλλο: _____

5. Αριθμός Τέκνων

6. Επίπεδο εκπαίδευσης (παρακαλώ σημειώστε το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης) *

- Πτυχίο ΑΕΙ /ΤΕΙ
- 1 Μεταπτυχιακό
- 2 Μεταπτυχιακά
- Διδακτορικό
- Άλλο: _____

Κατοχή Πιστοποίησης Εκπαιδευτικής Επάρκειας Εκπαιδευτών Ενηλίκων της μη τυπικής εκπαίδευσης *

- Ναι
- Όχι

7. Ποια σχολή τελειώσατε: *

- Φιλοσοφική
- Θεολογική
- Θετικών Επιστημών
- Νομική
- Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών
- Πολυτεχνική
- Καλών Τεχνών
- Παιδαγωγική
- Επιστημών Υγείας
- Γεωπονίας - Δασολογίας
- Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού
- Άλλο: _____

8. Γνώση ξένων γλωσσών *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Αγγλικά (Άριστη γνώση Γ2/C2)
- Αγγλικά (Πολύ καλή γνώση Γ1/C1)
- Γαλλικά (Άριστη γνώση Γ2/C2)
- Γαλλικά (Πολύ καλή γνώση Γ1/C1)
- Γερμανικά (Άριστη γνώση Γ2/C2)
- Γερμανικά (Πολύ καλή γνώση Γ1/ C1)
- Ισπανικά (Άριστη γνώση Γ2/C2)
- Ισπανικά (Πολύ καλή γνώση Γ1/ C1)
- Ιταλικά (Άριστη γνώση Γ2/C2)
- Ιταλικά (Πολύ καλή γνώση Γ1/ C1)
- Κανένα από τα παραπάνω
- Άλλο: _____

9. Γνώση χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή *

- Κατοχή Πιστοποιητικού (πχ. ECDL, ACTA, Vellum κτλ.)
- Βασικές γνώσεις χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών δίχως πιστοποίηση
- Κανένα από τα παραπάνω
- Άλλο: _____

10. Επαγγελματική Κατάσταση *

- Είμαι άνεργος /η
- Εργάζομαι στην Πρωτοβάθμια Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
- Μέλος ΔΕΠ σε ΑΕΙ / ΑΤΕΙ
- Εργάζομαι στο Δημόσιο Τομέα
- Είμαι υπάλληλος στον Ιδιωτικό Τομέα
- Είμαι αυτοαπασχολούμενος /η
- Άλλο: _____

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

11. Ασχολείστε με την Εκπαίδευση Ενηλίκων: *

- Όχι
- Περιστασιακά
- Μόνιμα

Αν ναι, σε ποιο φορέα εργάζεστε;

12. Καθεστώς απασχόλησης *

- Μερική απασχόληση
 Πλήρης απασχόληση
 Σε εθελοντική βάση
 Άλλο: _____

13. Για ποιο λόγο επιλέξατε να ασχοληθείτε με την εκπαίδευση ενηλίκων; (Επιλέξτε όσα σας εκφράζουν) *

Επιλέξτε όλα όσα ισχύουν.

- Ενδιαφέρον για το γνωστικό αντικείμενο
 Ελεύθερος χρόνος
 Οικονομικοί λόγοι
 Λόγω επαγγελματικής εμπειρίας
 Προτάθηκε από το φιλικό/ επαγγελματικό περιβάλλον
 Άλλο: _____

14. Έχετε διδακτική εμπειρία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων; *

- Ναι
 Όχι

15. Πόσα έτη ασχολείστε με την Εκπαίδευση Ενηλίκων; *

- 1-3
 4-7
 από 8 και πάνω
 Άλλο: _____

16. Είχατε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικό με την εκπαίδευση ενηλίκων προτού εργαστείτε σε αυτήν; *

- Ναι
 Όχι

17. Ποιο έτος παρακολουθήσατε το πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων; *

18. Ποιος ήταν (ή είναι) ο φορέας του προγράμματος Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων που παρακολουθήσατε; *

19. Υπήρξαν δια ζώσης συναντήσεις κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας; *

- Ναι και ήμουν παρών στις δια ζώσης συναντήσεις
- Ναι και ΔΕΝ ήμουν παρών. Προτίμησα να χρησιμοποιήσω το live streaming
- Όχι.
- Άλλο: _____

20. Έχετε ολοκληρώσει το πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων; *

- Ναι
- Όχι
- Το παρακολουθώ αυτήν την περίοδο

21. Πριν το συγκεκριμένο πρόγραμμα είχατε παρακολουθήσει κάποιο άλλο πρόγραμμα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων: _____

α) Μεταπτυχιακό πρόγραμμα *

- Όχι
- 1
- 2
- πάνω από 2

β) Διδακτορικό πρόγραμμα *

- Ναι
- Όχι

γ) Επιμορφωτικό πρόγραμμα *

- Όχι
- 1
- 2
- 3
- πάνω από 3

Αν ναι, ποιος ήταν ο φορέας του προγράμματος;

22. Έχετε θετική εμπειρία από προηγούμενα προγράμματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων; *

- Ναι
 Όχι
 Δεν έχω συμμετάσχει

23. Μετά το πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων παρακολουθήσατε κάποιο άλλο πρόγραμμα σχετικό με την Εκπαίδευση Ενηλίκων; *

- Όχι
 Μεταπτυχιακό πρόγραμμα
 Επιμορφωτικό πρόγραμμα
 Άλλο: _____

24. Πόσο χρήσιμη θεωρείτε τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικά προγράμματα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων; *

- Καθόλου
 Λίγο
 Αρκετά
 Πολύ
 Πάρα πολύ

Β. ΚΙΝΗΤΡΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

25. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε σε πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων;

*

Παρακαλώ απαντήστε το πόσο έντονα συμφωνείτε ή διαφωνείτε με κάθε μία από τις δηλώσεις επιλέγοντας μία απάντηση στα δεξιά της κάθε δήλωσης.

	Διαφωνώ έντονα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1. Για την αναζήτηση καινούργιας γνώσης	☐	☐	☐	☐	☐
2. Για να εξασφαλίσω την επαγγελματική μου άνοδο	☐	☐	☐	☐	☐
3. Για να ικανοποιήσω την περιέργειά μου	☐	☐	☐	☐	☐
4. Για να νιώσω ανακούφιση από την ανία	☐	☐	☐	☐	☐
5. Για να αυξήσω το εισόδημά μου	☐	☐	☐	☐	☐
6. Για να αποκτήσω υψηλότερο κύρος στην εργασία	☐	☐	☐	☐	☐
7. Για να συμπληρώσω ελλιπή προηγούμενη γνώση	☐	☐	☐	☐	☐
8. Για να ικανοποιήσω την ανάγκη μου για προσωπική επαφή	☐	☐	☐	☐	☐
9. Για να αντιμετωπίσω τον υψηλό και συνεχιζόμενο ανταγωνισμό	☐	☐	☐	☐	☐
10. Για να κάνω γνωριμίες με άτομα του αντίθετου φύλου	☐	☐	☐	☐	☐
11. Για να κάνω νέους φίλους	☐	☐	☐	☐	☐
12. Για να αυξήσω την ικανότητά μου στην εργασία μου	☐	☐	☐	☐	☐
13. Για να μπορέσω να αποκτήσω κάποιο άλλο δίπλωμα / πιστοποιητικό	☐	☐	☐	☐	☐
14. Για να προσφέρω στο κοινωνικό σύνολο	☐	☐	☐	☐	☐
15. Για μια αλλαγή από τη μονοτονία και την πλήξη του σπιτιού ή / και της εργασίας	☐	☐	☐	☐	☐
16. Για να ανταποκριθώ στις προσδοκίες κάποιου με εξουσία	☐	☐	☐	☐	☐
17. Για να ενημερωθώ για τις εξελίξεις στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων	☐	☐	☐	☐	☐

18. Για τη χαρά της μάθησης	☐	☐	☐	☐	☐
19. Για να αναπτύξω τις δυνατότητές μου για συμμετοχή σε κοινωνική εργασία	☐	☐	☐	☐	☐
20. Για να συμμορφωθώ με τις οδηγίες του εργοδότη μου	☐	☐	☐	☐	☐
21. Για να ξεφύγω από τα προβλήματα της καθημερινότητας	☐	☐	☐	☐	☐
22. Από ενδιαφέρον για το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων	☐	☐	☐	☐	☐
23. Για να αποκτήσω νέες γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της εκπαίδευσης ενηλίκων	☐	☐	☐	☐	☐
24. Για να βελτιώσω τις κοινωνικές μου επαφές	☐	☐	☐	☐	☐
25. Για να βελτιώσω τις επαγγελματικές μου επαφές	☐	☐	☐	☐	☐
26. Για να μπορέσω να λάβω μέρος στις εξετάσεις Πιστοποίησης Εκπαιδευτικής Επάρκειας έχοντας τη βεβαίωση παρακολούθησης του προγράμματος	☐	☐	☐	☐	☐
27. Γιατί οι εκπαιδευτές του προγράμματος είναι δημοφιλείς στο χώρο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων	☐	☐	☐	☐	☐
28. Γιατί τα θέματα που διαπραγματεύεται με ενδιαφέρουν	☐	☐	☐	☐	☐
29. Για να ανταποκριθώ στις νέες απαιτήσεις του Υπουργείου Παιδείας από τους εκπαιδευτές ενηλίκων	☐	☐	☐	☐	☐
30. Για να ξεφύγω από την μονοτονία της καθημερινότητας	☐	☐	☐	☐	☐
31. Γιατί επιθυμώ να μαθαίνω συνεχώς	☐	☐	☐	☐	☐
32. Για την εύρεση νέας, καλύτερης εργασίας	☐	☐	☐	☐	☐
33. Για την εύρεση εργασίας σχετικής με την Εκπαίδευση Ενηλίκων	☐	☐	☐	☐	☐
34. Γιατί στο συγκεκριμένο πρόγραμμα επιμόρφωσης χρησιμοποιούνται σύγχρονες μέθοδοι και τεχνικές που βασίζονται στις θεωρίες της Εκπαίδευσης Ενηλίκων	☐	☐	☐	☐	☐

	Διαφωνώ έντονα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
35. Γιατί δεν ήταν απαραίτητες οι μετακινήσεις για την παρακολούθηση του προγράμματος	☐	☐	☐	☐	☐
36. Γιατί υπήρχε ευελιξία στο προγραμματισμό παρακολούθησής του	☐	☐	☐	☐	☐
37. Γιατί μπορούσα να επικοινωνώ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για επίλυση αποριών με τους εκπαιδευτές	☐	☐	☐	☐	☐
38. Για να νιώσω μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στις ικανότητες μου ως εκπαιδευτής ενηλίκων	☐	☐	☐	☐	☐
39. Για να γνωρίσω άτομα από το χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων και να συζητήσω μαζί τους προβλήματα που αντιμετωπίζω κατά τη διδασκαλία ενηλίκων	☐	☐	☐	☐	☐

Να αναφέρεται τους τρεις σημαντικότερους λόγους συμμετοχής σας στο πρόγραμμα επιλέγοντας από την παραπάνω λίστα (με σειρά ιεράρχησης κάνοντας χρήση του αριθμού της πρότασης). *

Κίνητρα συμμετοχής (2ο μέρος)

26.Ειδικότερα, ως προς το περιεχόμενο του προγράμματος, κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι αποτέλεσαν κίνητρο συμμετοχής σας σε πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων; *

	Διαφωνώ έντονα	Διαφωνώ	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
Να αποκτήσω θεωρητικές γνώσεις	☐	☐	☐	☐	☐
Να αποκτήσω περισσότερες πρακτικές γνώσεις	☐	☐	☐	☐	☐
Να γνωρίσω διαφορετικούς τρόπους αξιολόγησης της διδασκαλίας	☐	☐	☐	☐	☐
Να κάνω πρακτική εξάσκηση στις μικροδιδασκαλίες	☐	☐	☐	☐	☐
Να γνωρίσω νέες μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας ευπαθών κοινωνικών ομάδων (πχ για πρόσφυγες)	☐	☐	☐	☐	☐
Να μάθω τεχνικές για τη διαχείριση ομάδων	☐	☐	☐	☐	☐
Να μάθω να οργανώνω μία διδακτική ενότητα	☐	☐	☐	☐	☐
Να κατανοήσω τις διαφορετικές διαστάσεις του ρόλου ενός εκπαιδευτή ενηλίκων	☐	☐	☐	☐	☐
Να γνωρίσω και να μπορώ να εφαρμόσω βιωματικές εκπαιδευτικές μεθόδους	☐	☐	☐	☐	☐

Άλλο (παρακαλώ συμπληρώστε):

27.Υπάρχει κάποιος λόγος συμμετοχής σας στο πρόγραμμα που να μην αναφέρθηκε παραπάνω; *

Όχι

Ναι

Αν ναι, ποιος είναι αυτός;

Θα θέλατε να συμπληρώσετε κάτι σχετικό με το λόγο συμμετοχής σας σε προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών ενηλίκων;

Σας ευχαριστώ πολύ!

Παράρτημα Β

Αποτελέσματα Στατιστικής

Ανάλυσης SPSS 24.0

Β.1 Δημογραφικά Στοιχεία

		Φύλο			
		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Άνδρας	37	30.8	30.8	30.8
	Γυναίκα	83	69.2	69.2	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

		Ηλικία			
		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	26-34	37	30.8	30.8	30.8
	35-44	49	40.8	40.8	71.7
	45- 54	28	23.3	23.3	95.0
	55 και άνω	3	2.5	2.5	97.5
	έως 25	3	2.5	2.5	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Τόπος κατοικίας :

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %	
Valid	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥΠΟΛΗ	6	5.0	5.0	5.0
	ΤΗΝΟΣ	1	.8	.8	5.8
	ΑΓΡΙΝΙΟ	1	.8	.8	6.7
	ΑΘΗΝΑ	44	36.7	36.7	43.3
	ΑΙΓΙΝΙΟ	1	.8	.8	44.2
	ΑΙΓΙΟΝ	1	.8	.8	45.0
	ΑΛΙΒΕΡΙ	2	1.7	1.7	46.7
	ΒΟΛΟΣ	1	.8	.8	47.5
	ΓΙΑΝΝΙΤΣΑ	1	.8	.8	48.3
	ΔΟΜΟΚΟΣ	1	.8	.8	49.2
	ΕΔΕΣΣΑ	1	.8	.8	50.0
	ΕΛΛΑΔΑ	1	.8	.8	50.8
	ΗΡΑΚΛΕΙΟ	4	3.3	3.3	54.2
	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	1	.8	.8	55.0
	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ	25	20.8	20.8	75.8
	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2	1.7	1.7	77.5
	ΚΑΛΑΜΑΤΑ	2	1.7	1.7	79.2
	ΚΑΣΤΟΡΙΑ	1	.8	.8	80.0
	ΚΑΤΕΡΙΝΗ	1	.8	.8	80.8
	ΚΟΡΙΝΘΟΣ	1	.8	.8	81.7
	ΚΡΗΤΗ	1	.8	.8	82.5
	ΛΑΡΙΣΑ	3	2.5	2.5	85.0
	ΛΕΥΚΑΔΑ	1	.8	.8	85.8
	ΜΥΤΙΛΗΝΗ	1	.8	.8	86.7
	ΝΑΥΠΛΙΟ	1	.8	.8	87.5
	ΟΡΕΣΤΙΑΔΑ	1	.8	.8	88.3
	ΠΑΤΡΑ	4	3.3	3.3	91.7
	ΠΕΙΡΑΙΑΣ	2	1.7	1.7	93.3
	ΠΡΕΒΕΖΑ	1	.8	.8	94.2
	ΡΕΘΥΜΝΟ	1	.8	.8	95.0
	ΡΟΔΟΣ	1	.8	.8	95.8
	ΣΑΜΟΣ	1	.8	.8	96.7
	ΣΕΡΡΕΣ	2	1.7	1.7	98.3
	ΣΠΑΡΤΗ	1	.8	.8	99.2
	ΧΙΟΣ	1	.8	.8	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Οικογενειακή Κατάσταση

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Άγαμος/η	58	48.3	48.3	48.3
	Διαζευγμένος/η	5	4.2	4.2	52.5
	Έγγαμος/η	55	45.8	45.8	98.3
	Άλλο	2	1.7	1.7	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Αριθμός Τέκνων

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	0	76	63.3	63.3	63.3
	1	19	15.8	15.8	79.2
	2	22	18.3	18.3	97.5
	3	2	1.7	1.7	99.2
	4	1	.8	.8	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Επίπεδο εκπαίδευσης (παρακαλώ σημειώστε το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης)

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	1 Μεταπτυχιακό	50	41.7	41.7	41.7
	2 Μεταπτυχιακά	17	14.2	14.2	55.8
	Διδακτορικό	17	14.2	14.2	70.0
	ΙΕΚ	2	1.7	1.7	71.7
	Μεταδιδακτορικό	1	.8	.8	72.5
	Πτυχίο ΑΕΙ	18	15.0	15.0	87.5
	Πτυχίο ΤΕΙ	15	12.5	12.5	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Ποια σχολή τελειώσατε:

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid				
ΑΣΕΤΕΜ/ΣΕΛΕΤΕ	1	.8	.8	.8
Γεωπονίας - Δασολογίας	2	1.7	1.7	2.5
Διοίκησης και Οικονομίας	2	1.7	1.7	4.2
Επαγγελματών Υγείας και Πρόνοιας	2	1.7	1.7	5.8
Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού	2	1.7	1.7	7.5
Επιστημών Υγείας	6	5.0	5.0	12.5
Ηλεκτρολόγων Μηχανικών	1	.8	.8	13.3
Θέατρο/ Οικονομικά	1	.8	.8	14.2
Θεολογική	3	2.5	2.5	16.7
Θετικών Επιστημών	28	23.3	23.3	40.0
Ιταλική Φιλολογία	1	.8	.8	40.8
Καλών Τεχνών	2	1.7	1.7	42.5
Κοινωνική Εργασία	1	.8	.8	43.3
Κοινωνιολογία	1	.8	.8	44.2
Μουσικών Σπουδών	5	4.2	4.2	48.3
Νομική	3	2.5	2.5	50.8
Νοσηλευτική Χειρουργείου	1	.8	.8	51.7
Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών	10	8.3	8.3	60.0
Παιδαγωγική	2	1.7	1.7	61.7
Περιβάλλοντος	2	1.7	1.7	63.3
Πληροφορική	4	3.3	3.3	66.7
Πολιτική Ιστορία και Επιστήμη	1	.8	.8	67.5
Πολυτεχνική	7	5.8	5.8	73.3
ΤΕΙ	1	.8	.8	74.2
Φιλοσοφική	30	25.0	25.0	99.2
Χρηματοοικονομικής και Λογιστικής	1	.8	.8	100.0
Total	120	100.0	100.0	

Επαγγελματική Κατάσταση

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	AEN	1	.8	.8	.8
	ΔΙΕΚ	4	3.3	3.3	4.2
	Είμαι άνεργος /η	29	24.2	24.2	28.3
	Είμαι αυτοαπασχολούμενος / η	13	10.8	10.8	39.2
	Είμαι υπάλληλος στον Ιδιωτικό Τομέα	21	17.5	17.5	56.7
	Εκπαιδευτής Ενηλίκων	1	.8	.8	57.5
	Εργάζομαι στην Πρωτοβάθμια / Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	29	24.2	24.2	81.7
	Εργάζομαι στο Δημόσιο Τομέα	13	10.8	10.8	92.5
	ΙΕΚ	5	4.2	4.2	96.7
	Μέλος ΔΕΠ σε ΑΕΙ / ΑΤΕΙ	1	.8	.8	97.5
	Μεταδιδάκτορας	1	.8	.8	98.3
	Στέλεχος ΚΔΒΜ	1	.8	.8	99.2
	Ωρομίσθιος ΤΕΙ	1	.8	.8	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Ξένες Γλώσσες

	Responses		Ποσοστό μεταβλητών
	N	Σχετική Συχνότητα (%)	
Αγγλικά	2	1.1%	1.7%
Ιταλικά	2	1.1%	1.7%
Γαλλικά	1	0.5%	0.8%
Ουγγρικά	1	0.5%	0.8%
ΣέρβικαB2	1	0.5%	0.8%
Αγγλικά C1	44	23.9%	36.4%
ΑγγλικάB2	11	6.0%	9.1%
Αγγλικά C2	52	28.3%	43.0%
Αγγλικά B1	2	1.1%	1.7%
Γαλλικά C2	5	2.7%	4.1%
Γαλλικά B2	5	2.7%	4.1%
Γαλλικά C1	10	5.4%	8.3%
ΓερμανικάC2	6	3.3%	5.0%
Γαλλικά B1	1	0.5%	0.8%

ΓερμανικάB2	1	0.5%	0.8%
ΓερμανικάC1	9	4.9%	7.4%
ΓερμανικάB1	2	1.1%	1.7%
Ιταλικά C2	6	3.3%	5.0%
Ιταλικά B2	1	0.5%	0.8%
ΙσπανικάC2	1	0.5%	0.8%
ΙσπανικάC1	4	2.2%	3.3%
ΙσπανικάB2	2	1.1%	1.7%
Καμία	5	2.7%	4.1%
Ιταλικά B1	1	0.5%	0.8%
Ιταλικά C1	9	4.9%	7.4%
Total	184	100.0%	152.1%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

Γνώση χειρισμού ηλεκτρονικού υπολογιστή

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Άριστη γνώση ηλεκτρονικού υπολογιστή με παλιό ECDL CORE που πλέον δεν αναγνωρίζεται.	1	.8	.8	.8
	Βασικές γνώσεις χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών δίχως πιστοποίηση	17	14.2	14.2	15.0
	Κανένα από τα παραπάνω	1	.8	.8	15.8
	Κατοχή 3 βασικών ενοτήτων: internet, word, excel	1	.8	.8	16.7
	Κατοχή Πιστοποιητικού (πχ. ECDL, ACTA, Vellum κτλ.)	94	78.3	78.3	95.0
	Πιστοποίηση από τη σχολή	1	.8	.8	95.8
	Πτυχίο Πληροφορικής	5	4.2	4.2	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

**Κατοχή Πιστοποίησης Εκπαιδευτικής Επάρκειας
Εκπαιδευτών Ενηλίκων της μη τυπικής εκπαίδευσης**

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	64	53.3	53.3	53.3
	Όχι	56	46.7	46.7	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Ασχολείστε με την Εκπαίδευση Ενηλίκων:

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Μόνιμα	30	25.0	25.0	25.0
	Όχι	32	26.7	26.7	51.7
	Περιστασιακά	58	48.3	48.3	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Φορέας απασχόλησης

		Responses		
		N	Σχετική Συχνότητα %	Περιπτώσεις %
FOREAS ^a	ΙΝΕΔΙΒΙΜ	16	11.9%	14.2%
	ΣΔΕ	22	16.3%	19.5%
	ΙΔΙΩΤΙΚΟ	1	0.7%	0.9%
	ΙΕΚ	25	18.5%	22.1%
	ΚΔΒΜ	4	3.0%	3.5%
	ΠΕΚ	1	0.7%	0.9%
	ΕΠΑΣ	1	0.7%	0.9%
	Εργαστήριο Ελευθέρων Σπουδών	1	0.7%	0.9%
	ΓΓΔΒΜ	2	1.5%	1.8%
	ΚΕΚ	3	2.2%	2.7%
	Δεν εργάζομαι	7	5.2%	6.2%
	ΑΤΕΙ / ΤΕΙ	2	1.5%	1.8%
	Φροντιστήρια	1	0.7%	0.9%
	Υπουργείο	1	0.7%	0.9%
	ΕΟΠΠΕΠ	1	0.7%	0.9%
	ΚΕΕ	1	0.7%	0.9%
	Δεν απάντησαν	44	32.6%	38.9%
	ΣΕΚ	1	0.7%	0.9%
	Αυτοαπασχολούμενος / η	1	0.7%	0.9%

Total	135	100.0%	119.5%
-------	-----	--------	--------

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

Καθεστώς απασχόλησης

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Δεν εργάζομαι	9	7.5	7.5	7.5
Μερική απασχόληση	74	61.7	61.7	69.2
Πλήρης απασχόληση	26	21.7	21.7	90.8
Σε εθελοντική βάση	11	9.2	9.2	100.0
Total	120	100.0	100.0	

Έχετε διδακτική εμπειρία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων;

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Ναι	92	76.7	76.7	76.7
Όχι	28	23.3	23.3	100.0
Total	120	100.0	100.0	

Λόγοι συμμετοχής

WHY ^a	Responses		
	N	Σχετική Συχνότητα (%)	Περιπτώσεις %
Οικονομικοί Λόγοι	50	24.9%	41.7%
Ενδιαφέρον για το γνωστικό αντικείμενο	80	39.8%	66.7%
Ελεύθερος Χρόνος	6	3.0%	5.0%
Λόγω επαγγελματικής εμπειρίας	40	19.9%	33.3%
Προτάθηκε από το φιλικό/ επαγγελματικό περιβάλλον	13	6.5%	10.8%
Μπορώ να απορροφηθώ στο χώρο	1	0.5%	0.8%
Υπήρχε προσφορά θέσεων εργασίας	1	0.5%	0.8%
Μου αρέσει να "πειράζω" τα μυαλά τους	1	0.5%	0.8%
Εύρεση εργασίας	1	0.5%	0.8%

διδάσκοντας, μαθαίνω και εξελίσσομαι συνεχώς σε πολλά επίπεδα: Γνωστικά, επικοινωνιακά, ανθρωπιστικά κτλ	1	0.5%	0.8%
Για να μην ασχολούμαι με την εκπαίδευση ενηλίκων	1	0.5%	0.8%
Ενδιαφέρον για την επαφή με τον κόσμο	1	0.5%	0.8%
Ανία	1	0.5%	0.8%
Λόγω σχετικού Μεταπτυχιακού στο ΕΑΠ	1	0.5%	0.8%
Τυχαία	1	0.5%	0.8%
Στο παρελθόν τοποθετήθηκα σε ΙΕΚ	1	0.5%	0.8%
Μόνο στην εκπαίδευση ενηλίκων μπορώ πια να εργαστώ	1	0.5%	0.8%
Total	201	100.0%	167.5%

a. Dichotomy group tabulated at value 1.

Πόσα έτη ασχολείστε με την Εκπαίδευση Ενηλίκων;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	8	6.7	6.7	6.7
	1-3	48	40.0	40.0	46.7
	23	1	.8	.8	47.5
	25-50	3	2.5	2.5	50.0
	4-7	35	29.2	29.2	79.2
	από 8 και πάνω	25	20.8	20.8	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Είχατε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό πρόγραμμα σχετικό με την εκπαίδευση ενηλίκων προτού εργαστείτε σε αυτήν;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Ναι	64	53.3	53.3	53.3

Όχι	56	46.7	46.7	100.0
Total	120	100.0	100.0	

Πριν το συγκεκριμένο πρόγραμμα είχατε παρακολουθήσει κάποιο άλλο πρόγραμμα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων:

α)Μεταπτυχιακό πρόγραμμα

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	1	15	12.5	12.5	12.5
	2	1	.8	.8	13.3
	Όχι	96	80.0	80.0	93.3
	πάνω από 2	8	6.7	6.7	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

β)Διδακτορικό πρόγραμμα

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Ναι	4	3.3	3.3	3.3
	Όχι	116	96.7	96.7	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

γ)Επιμορφωτικό πρόγραμμα

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	1	27	22.5	22.5	22.5
	2	9	7.5	7.5	30.0
	3	6	5.0	5.0	35.0
	Όχι	59	49.2	49.2	84.2
	πάνω από 3	19	15.8	15.8	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Αν ναι, ποιος ήταν ο φορέας του προγράμματος;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	UNIVERSITY OF CHICAGO	1	.8	.8	.8
	Ασπαιτε	1	.8	.8	1.7
	ΓΓΔΒΜ	3	2.5	2.5	4.2
	ΕΑΠ	4	3.3	3.3	7.5
	ΕΚΠΑ	2	1.7	1.7	9.2
	Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων	2	1.7	1.7	10.8
	ΙΔΕΚΕ	13	10.8	10.8	21.7
	ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΚΔΒΜ	1	.8	.8	22.5
	ΙΝΕΔΙΒΙΜ	10	8.3	8.3	30.8
	Καμία Απάντηση	66	55.0	55.0	85.8
	ΚΔΒΜ	1	.8	.8	86.7
	ΚΕΚ	5	4.2	4.2	90.8
	ΚΡΑΤΙΚΟΣ	1	.8	.8	91.7
	Παιδείας λόγος	4	3.3	3.3	95.0
	ΣΔΕ	1	.8	.8	95.8
	ΥΠΠΕΘ	4	3.3	3.3	99.2
	Χαροκόπειο	1	.8	.8	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Έχετε θετική εμπειρία από προηγούμενα προγράμματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Δεν έχω συμμετάσχει	39	32.5	32.5	32.5
	Ναι	72	60.0	60.0	92.5
	Όχι	9	7.5	7.5	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

**Ποιο έτος παρακολουθήσατε το πρόγραμμα
Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων;**

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	2000	1	.8	.8	.8
	2005	1	.8	.8	1.7
	2007	2	1.7	1.7	3.3
	2010	2	1.7	1.7	5.0
	2011	1	.8	.8	5.8
	2013	28	23.3	23.3	29.2
	2014	27	22.5	22.5	51.7
	2015	22	18.3	18.3	70.0
	2016	20	16.7	16.7	86.7
	2017	16	13.3	13.3	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

**Ποιος ήταν (ή είναι) ο φορέας του προγράμματος Εκπαίδευσης
Εκπαιδευτών Ενηλίκων που παρακολουθήσατε;**

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	VELUM	1	.8	.8	.8
	ΑΠΘ	1	.8	.8	1.7
	ΑΠΚΥ	1	.8	.8	2.5
	ΓΓΔΒΜ	1	.8	.8	3.3
	ΔΗΜΟΣΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	1	.8	.8	4.2
	ΕΑΠ	4	3.3	3.3	7.5
	ΕΚΠΑ	1	.8	.8	8.3
	Επιστημονική ένωση εκπαίδευσης Ενηλίκων.	1	.8	.8	9.2
	ΙΔΕΚΕ	4	3.3	3.3	12.5
	ΙΝΕΔΙΒΙΜ	1	.8	.8	13.3
	ΚΕΚ	3	2.5	2.5	15.8
	Παιδείας Λόγος	80	66.7	66.7	82.5
	Πανεπιστήμιο Αιγαίου	3	2.5	2.5	85.0
	Πανεπιστήμιο Μακεδονίας	1	.8	.8	85.8

ΤΕΙ Λαμίας	1	.8	.8	86.7
ΤΕΙ Στερεάς Ελλάδας	14	11.7	11.7	98.3
Χαροκόπειο	2	1.7	1.7	100.0
Total	120	100.0	100.0	

Συμμετείχατε στις δια ζώσης συναντήσεις ;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	ΒΡΙΣΚΟΜΑΙ ΣΕ ΦΑΣΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓ/ΤΟΣ	1	.8	.8	.8
	Ήμουν παρών στις δια ζώσης συναντήσεις	55	45.8	45.8	46.7
	Θα υπάρξει μια δια ζώσης συνάντηση	1	.8	.8	47.5
	Όχι.	13	10.8	10.8	58.3
	Προτίμησα να χρησιμοποιήσω το live streaming	50	41.7	41.7	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Έχετε ολοκληρώσει το πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Ναι	93	77.5	77.5	77.5
	Όχι	17	14.2	14.2	91.7
	Το παρακολουθώ αυτήν την περίοδο	10	8.3	8.3	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Μετά το πρόγραμμα Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Ενηλίκων παρακολουθήσατε κάποιο άλλο πρόγραμμα σχετικό με την Εκπαίδευση Ενηλίκων;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Επαγγελματική Εκπαίδευση	2	1.7	1.7	1.7
	Επιμορφωτικό πρόγραμμα	38	31.7	31.7	33.3
	Μεταπτυχιακό πρόγραμμα	10	8.3	8.3	41.7
	Όχι	70	58.3	58.3	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Πόσο χρήσιμη θεωρείτε τη συμμετοχή σας σε επιμορφωτικά προγράμματα για την Εκπαίδευση Ενηλίκων;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Αρκετά	36	30.0	30.0	30.0
	Καθόλου	1	.8	.8	30.8
	Λίγο	4	3.3	3.3	34.2
	Πάρα πολύ	39	32.5	32.5	66.7
	Πολύ	40	33.3	33.3	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

B.2 Κίνητρα Συμμετοχής

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [1. Για την αναζήτηση καινούργιας γνώσης]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	5	4.2	4.2	4.2
	Διαφωνώ έντονα	2	1.7	1.7	5.8
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	8	6.7	6.7	12.5
	Συμφωνώ	67	55.8	55.8	68.3
	Συμφωνώ απόλυτα	38	31.7	31.7	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [2. Για να εξασφαλίσω την επαγγελματική μου άνοδο]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	5	4.2	4.2	4.2
	Διαφωνώ έντονα	2	1.7	1.7	5.8
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	14	11.7	11.7	17.5
	Συμφωνώ	51	42.5	42.5	60.0
	Συμφωνώ απόλυτα	48	40.0	40.0	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [3. Για να ικανοποιήσω την περιέργειά μου]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	29	24.2	24.2	24.2
	Διαφωνώ έντονα	13	10.8	10.8	35.0

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	45	37.5	37.5	72.5
Συμφωνώ	23	19.2	19.2	91.7
Συμφωνώ απόλυτα	10	8.3	8.3	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [4. Για να νιώσω ανακούφιση από την ανία]

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Διαφωνώ	33	27.5	27.5	27.5
Διαφωνώ έντονα	53	44.2	44.2	71.7
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	22	18.3	18.3	90.0
Συμφωνώ	8	6.7	6.7	96.7
Συμφωνώ απόλυτα	4	3.3	3.3	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [5. Για να αυξήσω το εισόδημά μου]

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Διαφωνώ	17	14.2	14.2	14.2
Διαφωνώ έντονα	9	7.5	7.5	21.7
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	24	20.0	20.0	41.7
Συμφωνώ	52	43.3	43.3	85.0
Συμφωνώ απόλυτα	18	15.0	15.0	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [6. Για να αποκτήσω υψηλότερο κύρος στην εργασία]

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Διαφωνώ	14	11.7	11.7	11.7

Διαφωνώ έντονα	9	7.5	7.5	19.2
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	29	24.2	24.2	43.3
Συμφωνώ	47	39.2	39.2	82.5
Συμφωνώ απόλυτα	21	17.5	17.5	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [7. Για να συμπληρώσω ελλιπή προηγούμενη γνώση]

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Διαφωνώ	9	7.5	7.5	7.5
Διαφωνώ έντονα	2	1.7	1.7	9.2
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	29	24.2	24.2	33.3
Συμφωνώ	55	45.8	45.8	79.2
Συμφωνώ απόλυτα	25	20.8	20.8	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [8. Για να ικανοποιήσω την ανάγκη μου για προσωπική επαφή]

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Διαφωνώ	40	33.3	33.3	33.3
Διαφωνώ έντονα	30	25.0	25.0	58.3
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	32	26.7	26.7	85.0
Συμφωνώ	15	12.5	12.5	97.5
Συμφωνώ απόλυτα	3	2.5	2.5	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [9. Για να αντιμετωπίσω τον υψηλό και συνεχιζόμενο ανταγωνισμό]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	7	5.8	5.8	5.8
	Διαφωνώ έντονα	3	2.5	2.5	8.3
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	17	14.2	14.2	22.5
	Συμφωνώ	50	41.7	41.7	64.2
	Συμφωνώ απόλυτα	43	35.8	35.8	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [10. Για να κάνω γνωριμίες με άτομα του αντίθετου φύλου]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	38	31.7	31.7	31.7
	Διαφωνώ έντονα	68	56.7	56.7	88.3
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	12	10.0	10.0	98.3
	Συμφωνώ	1	.8	.8	99.2
	Συμφωνώ απόλυτα	1	.8	.8	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [11. Για να κάνω νέους φίλους]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	33	27.5	27.5	27.5
	Διαφωνώ έντονα	51	42.5	42.5	70.0

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	30	25.0	25.0	95.0
Συμφωνώ	4	3.3	3.3	98.3
Συμφωνώ απόλυτα	2	1.7	1.7	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδεύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [12. Για να αυξήσω την ικανότητά μου στην εργασία μου]

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Διαφωνώ	4	3.3	3.3	3.3
Διαφωνώ έντονα	2	1.7	1.7	5.0
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	17	14.2	14.2	19.2
Συμφωνώ	58	48.3	48.3	67.5
Συμφωνώ απόλυτα	39	32.5	32.5	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδεύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [13. Για να μπορέσω να αποκτήσω κάποιο άλλο δίπλωμα / πιστοποιητικό]

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Διαφωνώ	3	2.5	2.5	2.5
Διαφωνώ έντονα	3	2.5	2.5	5.0
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	16	13.3	13.3	18.3
Συμφωνώ	50	41.7	41.7	60.0
Συμφωνώ απόλυτα	48	40.0	40.0	100.0
Total	120	100.0	100.0	

**24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα
«Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»;
[14. Για να προσφέρω στο κοινωνικό σύνολο]**

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	6	5.0	5.0	5.0
	Διαφωνώ έντονα	10	8.3	8.3	13.3
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	43	35.8	35.8	49.2
	Συμφωνώ	51	42.5	42.5	91.7
	Συμφωνώ απόλυτα	10	8.3	8.3	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

**24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα
«Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»;
[15. Για μια αλλαγή από τη μονοτονία και την πλήξη του σπιτιού ή / και της εργασίας]**

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	31	25.8	25.8	25.8
	Διαφωνώ έντονα	54	45.0	45.0	70.8
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	21	17.5	17.5	88.3
	Συμφωνώ	12	10.0	10.0	98.3
	Συμφωνώ απόλυτα	2	1.7	1.7	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

**24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα
«Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»;
[16. Για να ανταποκριθώ στις προσδοκίες κάποιου με εξουσία]**

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	29	24.2	24.2	24.2
	Διαφωνώ έντονα	53	44.2	44.2	68.3
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	19	15.8	15.8	84.2
	Συμφωνώ	13	10.8	10.8	95.0
	Συμφωνώ απόλυτα	6	5.0	5.0	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευόντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [17. Για να ενημερωθώ για τις εξελίξεις στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	4	3.3	3.3	3.3
	Διαφωνώ έντονα	4	3.3	3.3	6.7
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	23	19.2	19.2	25.8
	Συμφωνώ	49	40.8	40.8	66.7
	Συμφωνώ απόλυτα	40	33.3	33.3	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευόντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [18. Για τη χαρά της μάθησης]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	10	8.3	8.3	8.3
	Διαφωνώ έντονα	7	5.8	5.8	14.2
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	25	20.8	20.8	35.0
	Συμφωνώ	52	43.3	43.3	78.3
	Συμφωνώ απόλυτα	26	21.7	21.7	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

**24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα
«Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών
ικανοτήτων»; [19. Για να αναπτύξω τις δυνατότητές μου για συμμετοχή
σε κοινωνική εργασία]**

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	20	16.7	16.7	16.7
	Διαφωνώ έντονα	11	9.2	9.2	25.8
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	45	37.5	37.5	63.3
	Συμφωνώ	33	27.5	27.5	90.8
	Συμφωνώ απόλυτα	11	9.2	9.2	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

**24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα
«Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών
ικανοτήτων»; [20. Για να συμμορφωθώ με τις οδηγίες του εργοδότη
μου]**

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	40	33.3	33.3	33.3
	Διαφωνώ έντονα	46	38.3	38.3	71.7
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	22	18.3	18.3	90.0
	Συμφωνώ	10	8.3	8.3	98.3
	Συμφωνώ απόλυτα	2	1.7	1.7	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [21. Για να ξεφύγω από τα προβλήματα της καθημερινότητας]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	35	29.2	29.2	29.2
	Διαφωνώ έντονα	61	50.8	50.8	80.0
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	14	11.7	11.7	91.7
	Συμφωνώ	8	6.7	6.7	98.3
	Συμφωνώ απόλυτα	2	1.7	1.7	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [22. Από ενδιαφέρον για το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	3	2.5	2.5	2.5
	Διαφωνώ έντονα	6	5.0	5.0	7.5
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	20	16.7	16.7	24.2
	Συμφωνώ	57	47.5	47.5	71.7
	Συμφωνώ απόλυτα	34	28.3	28.3	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [23. Για να αποκτήσω νέες γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της εκπαίδευσης ενηλίκων]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	2	1.7	1.7	1.7
	Διαφωνώ έντονα	2	1.7	1.7	3.3

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	13	10.8	10.8	14.2
Συμφωνώ	57	47.5	47.5	61.7
Συμφωνώ απόλυτα	46	38.3	38.3	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [24. Για να βελτιώσω τις κοινωνικές μου επαφές]

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Διαφωνώ	32	26.7	26.7	26.7
Διαφωνώ έντονα	35	29.2	29.2	55.8
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	39	32.5	32.5	88.3
Συμφωνώ	10	8.3	8.3	96.7
Συμφωνώ απόλυτα	4	3.3	3.3	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [25. Για να βελτιώσω τις επαγγελματικές μου επαφές]

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Διαφωνώ	29	24.2	24.2	24.2
Διαφωνώ έντονα	23	19.2	19.2	43.3
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	27	22.5	22.5	65.8
Συμφωνώ	34	28.3	28.3	94.2
Συμφωνώ απόλυτα	7	5.8	5.8	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24.Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»;
[26.Για να μπορέσω να λάβω μέρος στις εξετάσεις Πιστοποίησης Εκπαιδευτικής Επάρκειας έχοντας τη βεβαίωση παρακολούθησης του προγράμματος]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	10	8.3	8.3	8.3
	Διαφωνώ έντονα	19	15.8	15.8	24.2
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	16	13.3	13.3	37.5
	Συμφωνώ	38	31.7	31.7	69.2
	Συμφωνώ απόλυτα	37	30.8	30.8	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24.Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; **[27.Γιατί οι εκπαιδευτές του προγράμματος είναι δημοφιλείς στο χώρο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων]**

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	28	23.3	23.3	23.3
	Διαφωνώ έντονα	25	20.8	20.8	44.2
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	42	35.0	35.0	79.2
	Συμφωνώ	22	18.3	18.3	97.5
	Συμφωνώ απόλυτα	3	2.5	2.5	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24.Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; **[28.Γιατί τα θέματα που διαπραγματεύεται με ενδιαφέρουν]**

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	6	5.0	5.0	5.0
	Διαφωνώ έντονα	6	5.0	5.0	10.0

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	15	12.5	12.5	22.5
Συμφωνώ	68	56.7	56.7	79.2
Συμφωνώ απόλυτα	25	20.8	20.8	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [29. Για να ανταποκριθώ στις νέες απαιτήσεις του Υπουργείου Παιδείας από τους εκπαιδευτές ενηλίκων]

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Διαφωνώ	6	5.0	5.0	5.0
Διαφωνώ έντονα	9	7.5	7.5	12.5
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	13	10.8	10.8	23.3
Συμφωνώ	53	44.2	44.2	67.5
Συμφωνώ απόλυτα	39	32.5	32.5	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [30. Για να ξεφύγω από την μονοτονία της καθημερινότητας]

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Διαφωνώ	31	25.8	25.8	25.8
Διαφωνώ έντονα	60	50.0	50.0	75.8
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	15	12.5	12.5	88.3
Συμφωνώ	12	10.0	10.0	98.3
Συμφωνώ απόλυτα	2	1.7	1.7	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευόντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [31. Γιατί επιθυμώ να μαθαίνω συνεχώς]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	6	5.0	5.0	5.0
	Διαφωνώ έντονα	11	9.2	9.2	14.2
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	24	20.0	20.0	34.2
	Συμφωνώ	50	41.7	41.7	75.8
	Συμφωνώ απόλυτα	29	24.2	24.2	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευόντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [32. Για την εύρεση νέας, καλύτερης εργασίας]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	9	7.5	7.5	7.5
	Διαφωνώ έντονα	10	8.3	8.3	15.8
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	27	22.5	22.5	38.3
	Συμφωνώ	54	45.0	45.0	83.3
	Συμφωνώ απόλυτα	20	16.7	16.7	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευόντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [33. Για την εύρεση εργασίας σχετικής με την Εκπαίδευση Ενηλίκων]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	4	3.3	3.3	3.3
	Διαφωνώ έντονα	5	4.2	4.2	7.5
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	19	15.8	15.8	23.3
	Συμφωνώ	51	42.5	42.5	65.8
	Συμφωνώ απόλυτα	41	34.2	34.2	100.0

Total	120	100.0	100.0
-------	-----	-------	-------

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [34. Γιατί στο συγκεκριμένο πρόγραμμα επιμόρφωσης χρησιμοποιούνται σύγχρονες μέθοδοι και τεχνικές που βασίζονται στις θεωρίες της Εκπαίδευσης Ενηλίκων]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ έντονα	4	3.3	3.3	3.3
	Διαφωνώ	8	6.7	6.7	10.0
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	29	24.2	24.2	34.2
	Συμφωνώ	54	45.0	45.0	79.2
	Συμφωνώ απόλυτα	25	20.8	20.8	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [35. Γιατί δεν ήταν απαραίτητες οι μετακινήσεις για την παρακολούθηση του προγράμματος]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	11	9.2	9.2	9.2
	Διαφωνώ έντονα	14	11.7	11.7	20.8
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	20	16.7	16.7	37.5
	Συμφωνώ	42	35.0	35.0	72.5
	Συμφωνώ απόλυτα	33	27.5	27.5	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [36. Γιατί υπήρχε ευελιξία στο προγραμματισμό παρακολούθησής του]

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Διαφωνώ έντονα	6	5.0	5.0	5.0
Διαφωνώ	6	5.0	5.0	10.0
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	22	18.3	18.3	28.3
Συμφωνώ	55	45.8	45.8	74.2
Συμφωνώ απόλυτα	31	25.8	25.8	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδύοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [37. Γιατί μπορούσα να επικοινωνώ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για επίλυση αποριών με τους εκπαιδευτές]

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid Διαφωνώ	6	5.0	5.0	5.0
Διαφωνώ έντονα	8	6.7	6.7	11.7
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	26	21.7	21.7	33.3
Συμφωνώ	55	45.8	45.8	79.2
Συμφωνώ απόλυτα	25	20.8	20.8	100.0
Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [38. Για να νιώσω μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στις ικανότητες μου ως εκπαιδευτής ενηλίκων]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	6	5.0	5.0	5.0
	Διαφωνώ έντονα	6	5.0	5.0	10.0
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	25	20.8	20.8	30.8
	Συμφωνώ	55	45.8	45.8	76.7
	Συμφωνώ απόλυτα	28	23.3	23.3	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

24. Ποιοι ήταν οι λόγοι που συμμετείχατε στο πρόγραμμα «Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων»; [39. Για να γνωρίσω άτομα από το χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων και να συζητήσω μαζί τους προβλήματα που αντιμετωπίζω κατά τη διδασκαλία ενηλίκων]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	18	15.0	15.0	15.0
	Διαφωνώ έντονα	13	10.8	10.8	25.8
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	33	27.5	27.5	53.3
	Συμφωνώ	42	35.0	35.0	88.3
	Συμφωνώ απόλυτα	14	11.7	11.7	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

26.Ειδικότερα, ως προς το περιεχόμενο του προγράμματος, κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι αποτέλεσαν κίνητρο συμμετοχής σας στο πρόγραμμα "Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων";
[Να αποκτήσω περισσότερες πρακτικές γνώσεις]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	4	3.3	3.3	3.3
	Διαφωνώ έντονα	2	1.7	1.7	5.0
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	7	5.8	5.8	10.8
	Συμφωνώ	67	55.8	55.8	66.7
	Συμφωνώ απόλυτα	40	33.3	33.3	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

26.Ειδικότερα, ως προς το περιεχόμενο του προγράμματος, κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι αποτέλεσαν κίνητρο συμμετοχής σας στο πρόγραμμα "Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων";
[Να γνωρίσω διαφορετικούς τρόπους αξιολόγησης της διδασκαλίας]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	2	1.7	1.7	1.7
	Διαφωνώ έντονα	4	3.3	3.3	5.0
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	16	13.3	13.3	18.3
	Συμφωνώ	66	55.0	55.0	73.3
	Συμφωνώ απόλυτα	32	26.7	26.7	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

26.Ειδικότερα, ως προς το περιεχόμενο του προγράμματος, κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι αποτέλεσαν κίνητρο συμμετοχής σας στο πρόγραμμα "Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων";
[Να κάνω πρακτική εξάσκηση στις μικροδιδασκαλίες]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	4	3.3	3.3	3.3
	Διαφωνώ έντονα	4	3.3	3.3	6.7

Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	11	9.2	9.2	15.8
Συμφωνώ	56	46.7	46.7	62.5
Συμφωνώ απόλυτα	45	37.5	37.5	100.0
Total	120	100.0	100.0	

26.Ειδικότερα, ως προς το περιεχόμενο του προγράμματος, κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι αποτέλεσαν κίνητρο συμμετοχής σας στο πρόγραμμα "Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων"; [Να γνωρίσω νέες μεθόδους και τεχνικές διδασκαλίας ευπαθών κοινωνικών ομάδων (πχ για πρόσφυγες)]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	2	1.7	1.7	1.7
	Διαφωνώ έντονα	2	1.7	1.7	3.3
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	15	12.5	12.5	15.8
	Συμφωνώ	61	50.8	50.8	66.7
	Συμφωνώ απόλυτα	40	33.3	33.3	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

26.Ειδικότερα, ως προς το περιεχόμενο του προγράμματος, κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι αποτέλεσαν κίνητρο συμμετοχής σας στο πρόγραμμα "Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων"; [Να μάθω τεχνικές για τη διαχείριση ομάδων]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	4	3.3	3.3	3.3
	Διαφωνώ έντονα	1	.8	.8	4.2
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	7	5.8	5.8	10.0
	Συμφωνώ	69	57.5	57.5	67.5
	Συμφωνώ απόλυτα	39	32.5	32.5	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

26.Ειδικότερα, ως προς το περιεχόμενο του προγράμματος, κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι αποτέλεσαν κίνητρο συμμετοχής σας στο πρόγραμμα "Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων";
[Να μάθω να οργανώνω μία διδακτική ενότητα]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	5	4.2	4.2	4.2
	Διαφωνώ έντονα	2	1.7	1.7	5.8
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	20	16.7	16.7	22.5
	Συμφωνώ	59	49.2	49.2	71.7
	Συμφωνώ απόλυτα	34	28.3	28.3	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

26.Ειδικότερα, ως προς το περιεχόμενο του προγράμματος, κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι αποτέλεσαν κίνητρο συμμετοχής σας στο πρόγραμμα "Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων";
[Να κατανοήσω τις διαφορετικές διαστάσεις του ρόλου ενός εκπαιδευτή ενηλίκων]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	3	2.5	2.5	2.5
	Διαφωνώ έντονα	2	1.7	1.7	4.2
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	21	17.5	17.5	21.7
	Συμφωνώ	58	48.3	48.3	70.0
	Συμφωνώ απόλυτα	36	30.0	30.0	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

26.Ειδικότερα, ως προς το περιεχόμενο του προγράμματος, κατά πόσο οι παρακάτω λόγοι αποτέλεσαν κίνητρο συμμετοχής σας στο πρόγραμμα "Εκπαιδευοντας εκπαιδευτές ενηλίκων: Ανάπτυξη διδακτικών ικανοτήτων";
[Να γνωρίσω και να μπορώ να εφαρμόσω βιωματικές εκπαιδευτικές μεθόδους]

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Διαφωνώ	1	.8	.8	.8
	Διαφωνώ έντονα	3	2.5	2.5	3.3
	Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	16	13.3	13.3	16.7
	Συμφωνώ	59	49.2	49.2	65.8
	Συμφωνώ απόλυτα	41	34.2	34.2	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Άλλο (παρακαλώ συμπληρώστε):

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid		118	98.3	98.3	98.3
	Να ενημερωθώ για την μικροδιδασκαλία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων.	1	.8	.8	99.2
	Σχεδιασμός, Αξιολόγηση Προγραμμάτων ΔΒΜ	1	.8	.8	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

27.Υπάρχει κάποιος λόγος συμμετοχής σας στο πρόγραμμα που να μην αναφέρθηκε παραπάνω;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	Ναι	6	5.0	5.0	5.0
	Όχι	114	95.0	95.0	100.0
	Total	120	100.0	100.0	

Αν ναι, ποιος είναι αυτός;

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα %	Ποσοστό	Αθροιστική Σχετική Συχνότητα %
Valid	114	95.0	95.0	95.0
Αντιμέτωπη αντίστασης εκπαιδευομένων, Συμπερίληψη εκπαιδευομένων που ανήκουν σε Ε.Κ.Ο ιδίως Άτομα με Αναπηρία που αντιμετωπίζουν πέρα από θεσμικά εμπόδια, εμπόδια φυσικά όπως η μη-προσπελασιμότητα, προσβασιμότητα χώρων κλπ	1	.8	.8	95.8
Για να θυμηθώ πως είναι να είμαι "μαθήτρια" και πως αντιμετωπίζω τον "καθηγητή" την ώρα της παράδοσης.	1	.8	.8	96.7
για τη βελτίωση	1	.8	.8	97.5
ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ	1	.8	.8	98.3
ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ ΣΤΙΣ ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΤΗΣ ΓΔΒΜΝΓ	1	.8	.8	99.2
Να αποκτήσω περισσότερες πρακτικές γνώσεις	1	.8	.8	100.0
Total	120	100.0	100.0	

B.3 Σύγκριση Κινήτρων Συμμετοχής και Δημογραφικών Στοιχείων

Group Statistics

	1. Φύλο	N	M.O.	Τυπική Απόκλιση	Τυπικό Σφάλμα M.O.
	Κοινωνικές Σχέσεις	Άνδρας	37	11.24	2.543
Γυναίκα		83	11.87	3.502	.384

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of M.O.s					95% Διάστημα Εμπιστοσύνης	
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Διαφορά M.O.	Τυπικό Σφάλμα της διαφοράς	Lower	Upper
Κοινωνικές Σχέσεις	Equal variances assumed	3.452	.066	-.975	118	.332	-.624	.640	-.189	.644
	Equal variances not assumed			-1.099	93.313	.275	-.624	.568	-.189	.503

Group Statistics

	1. Φύλο	N	M.O.	Τυπική Απόκλιση	Τυπικό Σφάλμα M.O.
	Έξωθεν Προσδοκίες	Άνδρας	37	8.11	2.503
Γυναίκα		83	8.34	2.302	.253
Κοινωνική Πρόνοια	Άνδρας	37	5.73	2.009	.330
	Γυναίκα	83	6.76	1.798	.197
Επαγγελματική Ανέλιξη	Άνδρας	37	39.30	8.006	1.316
	Γυναίκα	83	41.43	7.350	.807
Απόδραση	Άνδρας	37	7.19	2.066	.340

Γυναίκα	83	8.99	3.416	.375
---------	----	------	-------	------

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances			t-test for Equality of M.O.s					
		F	Στατιστική	t	Βαθμ.Ελευθερίας	Στατιστική	M.O. Διαφορά	Τυπικό Σφάλμα	95% Διάστημα Εμπιστοσύνης	
			σημαντική		α	τ. (2-tailed)	ά	διαφοράς	Lower	Upper
Έξωθεν Προσδοκίες	Equal variances assumed	.673	.414	-.490	118	.625	-.229	.468	-1.155	.697
	Equal variances not assumed			-.475	64.254	.637	-.229	.483	-1.194	.735
Κοινωνική Πρόνοια	Equal variances assumed	.721	.398	-2.792	118	.006	-1.029	.369	-1.759	-.299
	Equal variances not assumed			-2.675	62.793	.010	-1.029	.385	-1.798	-.260
Επαγγελματική Ανέλιξη	Equal variances assumed	.322	.572	1.430	118	.155	-2.136	1.494	5.094	.822
	Equal variances not assumed			1.384	64.158	.171	-2.136	1.544	5.220	.948
Απόδραση	Equal variances assumed	7.940	.006	-2.966	118	.004	-1.799	.606	-3.000	-.598
	Equal variances not assumed			-3.555	107.271	.001	-1.799	.506	-2.802	-.796

Mann-Whitney Test

		Ranks		
1. Φύλο		N	M.O.	Άθροισμα
Γνωστικό	Ανδρας	37	47.86	1771.00
Ενδιαφέρον	Γυναίκα	83	66.13	5489.00
Total		120		

Test Statistics^a

		Γνωστικό
		Ενδιαφέρον
Mann-Whitney U		1068.000
Wilcoxon W		1771.000
Z		-2.660
Ασυμππ.. Στατιστ		.008
Σημαντ. (2-tailed)		

a. Grouping Variable: 1. Φύλο

Case Processing Summary

	Cases					
	Included		Excluded		Total	
	N	Percent	N	Ποσοστό	N	Ποσοστό
Γνωστικό Ενδιαφέρον *	120	100.0%	0	0.0%	120	100.0%
1. Φύλο						

Report

Γνωστικό Ενδιαφέρον

1. Φύλο	N	Μέση Τιμή
Ανδρας	37	68.00
Γυναίκα	83	71.00
Total	120	71.00

ONE WAY ANOVA

Descriptives

		N	M.O.	Τυπική Απόκλιση	Τυπικό Σφάλμα	95% Διάστημα Εμπιστ for M.O.		Χαμηλότερο	Υψηλότερο
						Lower Bound	Upper Bound		
Έξωθεν Προσδοκίες	έως 34	40	9.30	2.623	.415	8.46	10.14	5	15
	35-44	49	7.76	1.888	.270	7.21	8.30	3	13
	45 και άνω	31	7.74	2.294	.412	6.90	8.58	3	12
	Total	120	8.27	2.358	.215	7.84	8.69	3	15
Κοινωνική Πρόνοια	έως 34	40	6.40	2.158	.341	5.71	7.09	2	10
	35-44	49	6.45	1.792	.256	5.93	6.96	2	10
	45 και άνω	31	6.48	1.842	.331	5.81	7.16	2	10
	Total	120	6.44	1.918	.175	6.10	6.79	2	10
Επαγγελματική Ανέλιξη	έως 34	40	41.43	6.853	1.084	39.23	43.62	24	53
	35-44	49	40.84	7.576	1.082	38.66	43.01	16	54
	45 και άνω	31	39.84	8.610	1.546	36.68	43.00	13	49
	Total	120	40.78	7.590	.693	39.40	42.15	13	54

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	ΒαθμΕλευθ ερίας1	ΒαθμΕλευθ ερίας2	Στατιστ Σημαντ.
Έξωθεν Προσδοκίες	2.934	2	117	.057
Κοινωνική Πρόνοια	1.271	2	117	.285
Επαγγελματική Ανέλιξη	.674	2	117	.511

ANOVA

		Άθροισμα	Μ.Ο.	F	Στατιστ Σημαντ.
		Τετραγώνων			
Έξωθεν Προσδοκίες	Between Groups	64.070	32.035	6.274	.003
	Within Groups	597.397	5.106		

	Total	661.467	119			
Κοινωνική Πρόνοια	Between Groups	.127	2	.064	.017	.983
	Within Groups	437.464	117	3.739		
	Total	437.592	119			
Επαγγελματική Ανέλιξη	Between Groups	44.263	2	22.131	.380	.685
	Within Groups	6810.662	117	58.211		
	Total	6854.925	119			

Robust Tests of Equality of M.O.s

		Statistic ^a	ΒαθμΕλευθ ερίας1	ΒαθμΕλευθ ερίας2	Στατιστ Σημαντ.
Έξωθεν Προσδοκίες	Welch	5.327	2	67.745	.007
	Brown-Forsythe	6.044	2	98.535	.003
Κοινωνική Πρόνοια	Welch	.016	2	71.177	.985
	Brown-Forsythe	.017	2	106.046	.983
Επαγγελματική Ανέλιξη	Welch	.351	2	69.906	.705
	Brown-Forsythe	.368	2	96.443	.693

a. Asymptotically F distributed.

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

Tukey HSD

Dependent Variable			M.O. Διαφορά (I-J)	Τυπικό Σφάλμα	Στατιστ Σημαντ.	95% Διάστημα Εμπιστ	
	(I)Ηλικία	(J)Ηλικία				Lower Bound	Upper Bound
Έξωθεν Προσδοκίες	έως 34	35-44	1.545*	.482	.005	.40	2.69
		45 και άνω	1.558*	.541	.013	.27	2.84
	35-44	έως 34	-1.545*	.482	.005	-2.69	-.40
		45 και άνω	.013	.519	1.000	-1.22	1.24
	45 και άνω	έως 34	-1.558*	.541	.013	-2.84	-.27
		35-44	-.013	.519	1.000	-1.24	1.22
Κοινωνική Πρόνοια	έως 34	35-44	-.049	.412	.992	-1.03	.93
		45 και άνω	-.084	.463	.982	-1.18	1.01
	35-44	έως 34	.049	.412	.992	-.93	1.03
		45 και άνω	-.035	.444	.997	-1.09	1.02
	45 και άνω	έως 34	.084	.463	.982	-1.01	1.18
		35-44	.035	.444	.997	-1.02	1.09

Επαγγελματική Ανέλιξη	έως 34	35-44	.588	1.626	.930	-3.27	4.45
		45 και άνω	1.586	1.826	.661	-2.75	5.92
	35-44	έως 34	-.588	1.626	.930	-4.45	3.27
		45 και άνω	.998	1.751	.836	-3.16	5.15
	45 και άνω	έως 34	-1.586	1.826	.661	-5.92	2.75
		35-44	-.998	1.751	.836	-5.15	3.16

*. The M.O. Difference is Στατιστ Σημαντικ at the 0.05 level.

Homogeneous Subsets

Έξωθεν Προσδοκίες

Tukey HSD^{a,b}

ΗΛΙΚΙΑ	N	Subset for alpha = 0.05	
		1	2
45 και άνω	31	7.74	
35-44	49	7.76	
έως 34	40		9.30
Στατιστ Σημαντ.		1.000	1.000

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 38.627.

b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Κοινωνική Πρόνοια

Tukey HSD^{a,b}

ΗΛΙΚΙΑ	N	Subset for alpha = 0.05
		1
έως 34	40	6.40
35-44	49	6.45
45 και άνω	31	6.48
Στατιστ Σημαντ.		.980

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 38.627.

b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Επαγγελματική Ανέλιξη

Tukey HSD^{a,b}

ΗΛΙΚΙΑ	N	Subset for alpha
		= 0.05
45 και άνω	31	1
35-44	49	1
έως 34	40	1
Στατιστ. Σημαντ.		.633

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 38.627.

b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Kruskal-Wallis Test

	Ranks		M.O. Rank
	ΗΛΙΚΙΑ	N	
Κοινωνικές Σχέσεις	έως 34	40	69.85
	35-44	49	56.33
	45 και άνω	31	55.03
	Total	120	
Απόδραση	έως 34	40	73.94
	35-44	49	54.41
	45 και άνω	31	52.79
	Total	120	
Γνωστικό Ενδιαφέρον	έως 34	40	52.58
	35-44	49	65.07
	45 και άνω	31	63.50
	Total	120	

Test Statistics^{a,b}

	Κοινωνικές	Απόδραση	Γνωστικό
	Σχέσεις		Ενδιαφέρον
Χ- Τετραγώνου	4.418	9.340	3.160
ΒαθμΕλευθερί ας	2	2	2
Asymp. Στατιστ Σημαντ.	.110	.009	.206

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Ηλικία

M.O.S TABLES=Κοινωνικές Σχέσεις Απόδραση Γνωστικό Ενδιαφέρον ΒΥΗλικία
/CELLS=COUNT ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ.

Case Processing Summary

	Cases					
	Included		Excluded		Total	
	N	Ποσοστό	N	Ποσοστό	N	Ποσοστό
Κοινωνικές Σχέσεις *Ηλικία	120	100.0%	0	0.0%	120	100.0%
Απόδραση *Ηλικία	120	100.0%	0	0.0%	120	100.0%
Γνωστικό Ενδιαφέρον *Ηλικία	120	100.0%	0	0.0%	120	100.0%

Report

ΗΛΙΚΙΑ		Κοινωνικές	Απόδραση	Γνωστικό
		Σχέσεις		Ενδιαφέρον
έως 34	N	40	40	40
	Μέση Τιμή	12.00	8.00	68.00
35-44	N	49	49	49
	Μέση Τιμή	11.00	8.00	71.00
45 και άνω	N	31	31	31

	Μέση Τιμή	10.00	8.00	74.00
Total	N	120	120	120
	Μέση Τιμή	11.00	8.00	71.00

Oneway

Descriptives

		N	M.O.	Τυπική Απόκλιση	Τυπικό Σφάλμα	95% Διάστημα Εμπιστ for M.O.		Χαμηλότερο	Υψηλότερο
						Lower Bound	Upper Bound		
Κοινωνικές Σχέσεις	Άγαμος/η	58	12.33	3.649	.479	11.37	13.29	6	24
	Διαζευγμένος/η	5	11.80	3.033	1.356	8.03	15.57	9	16
	Έγγαμος/η	55	10.85	2.585	.349	10.16	11.55	5	16
	Άλλο	2	15.00	2.828	2.000	-10.41	40.41	13	17
	Total	120	11.68	3.239	.296	11.09	12.26	5	24
Έξωθεν Προσδοκίες	Άγαμος/η	58	9.00	2.399	.315	8.37	9.63	5	15
	Διαζευγμένος/η	5	8.60	1.817	.812	6.34	10.86	6	11
	Έγγαμος/η	55	7.47	2.133	.288	6.90	8.05	3	13
	Άλλο	2	8.00	2.828	2.000	-17.41	33.41	6	10
	Total	120	8.27	2.358	.215	7.84	8.69	3	15
Κοινωνική Πρόνοια	Άγαμος/η	58	6.60	1.999	.263	6.08	7.13	2	10
	Διαζευγμένος/η	5	6.80	2.387	1.068	3.84	9.76	4	10
	Έγγαμος/η	55	6.18	1.796	.242	5.70	6.67	2	10
	Άλλο	2	8.00	1.414	1.000	-4.71	20.71	7	9
	Total	120	6.44	1.918	.175	6.10	6.79	2	10

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	ΒαθμΕλευθ ερίας1	ΒαθμΕλευθ ερίας2	Στατιστ Σημαντ.
Κοινωνικές Σχέσεις	1.618	3	116	.189
Έξωθεν Προσδοκίες	.854	3	116	.467
Κοινωνική Πρόνοια	.644	3	116	.588

ANOVA

		Άθροισμα Τετραγώνων	ΒαθμΕλευθερίας	M.O. Τετραγώνου	F	Στατιστ Σημαντ.
Κοινωνικές	Between Groups	83.913	3	27.971	2.786	.044
Σχέσεις	Within Groups	1164.412	116	10.038		
	Total	1248.325	119			
Έξωθεν	Between Groups	66.558	3	22.186	4.326	.006
Προσδοκίες	Within Groups	594.909	116	5.129		
	Total	661.467	119			
Κοινωνική	Between Groups	10.731	3	3.577	.972	.409
Πρόνοια	Within Groups	426.861	116	3.680		
	Total	437.592	119			

Robust Tests of Equality of Mean.s

		Statistic ^a	ΒαθμΕλευθ ερίας1	ΒαθμΕλευθ ερίας2	Στατιστ Σημαντ.
Κοινωνικές	Welch	2.395	3	4.153	.205
Σχέσεις	Brown-Forsythe	3.087	3	8.967	.083
Έξωθεν	Welch	3.301	3	4.136	.136
Προσδοκίες	Brown-Forsythe	4.042	3	4.194	.100
Κοινωνική	Welch	1.030	3	4.208	.465
Πρόνοια	Brown-Forsythe	.955	3	11.029	.448

a. Asymptotically F distributed.

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

Tukey HSD

Dependent Variable	(I) ΟικογενΚατάσταση	(J) ΟικογενΚατάσταση	M.O. Διαφορά (I-J)	Τυπικό Σφάλμα	Στατιστ Σημαντ.	95% Διάστημα Εμπιστ	
						Lower Bound	Upper Bound
Κοινωνικές Σχέσεις	Άγαμος/η	Διαζευγμένος/η	.528	1.477	.984	-3.32	4.38
		Έγγαμος/η	1.473	.596	.070	-.08	3.03
		Άλλο	-2.672	2.279	.645	-8.61	3.27
	Διαζευγμένος/η	Άγαμος/η	-.528	1.477	.984	-4.38	3.32
		Έγγαμος/η	.945	1.480	.919	-2.91	4.80
		Άλλο	-3.200	2.651	.624	-10.11	3.71
	Έγγαμος/η	Άγαμος/η	-1.473	.596	.070	-3.03	.08
		Διαζευγμένος/η	-.945	1.480	.919	-4.80	2.91
		Άλλο	-4.145	2.281	.270	-10.09	1.80
	Άλλο	Άγαμος/η	2.672	2.279	.645	-3.27	8.61
		Διαζευγμένος/η	3.200	2.651	.624	-3.71	10.11
		Έγγαμος/η	4.145	2.281	.270	-1.80	10.09
Έξωθεν Προσδοκίες	Άγαμος/η	Διαζευγμένος/η	.400	1.056	.981	-2.35	3.15
		Έγγαμος/η	1.527*	.426	.003	.42	2.64
		Άλλο	1.000	1.629	.927	-3.25	5.25
	Διαζευγμένος/η	Άγαμος/η	-.400	1.056	.981	-3.15	2.35
		Έγγαμος/η	1.127	1.058	.711	-1.63	3.88
		Άλλο	.600	1.895	.989	-4.34	5.54
	Έγγαμος/η	Άγαμος/η	-1.527*	.426	.003	-2.64	-.42
		Διαζευγμένος/η	-1.127	1.058	.711	-3.88	1.63
		Άλλο	-.527	1.630	.988	-4.78	3.72
	Άλλο	Άγαμος/η	-1.000	1.629	.927	-5.25	3.25
		Διαζευγμένος/η	-.600	1.895	.989	-5.54	4.34
		Έγγαμος/η	.527	1.630	.988	-3.72	4.78
Κοινωνική Πρόνοια	Άγαμος/η	Διαζευγμένος/η	-.197	.894	.996	-2.53	2.13
		Έγγαμος/η	.422	.361	.648	-.52	1.36
		Άλλο	-1.397	1.380	.743	-4.99	2.20
	Διαζευγμένος/η	.197	.894	.996	-2.13	2.53	

	Έγγαμος/η	.618	.896	.901	-1.72	2.95
	Άλλο	-1.200	1.605	.877	-5.38	2.98
Έγγαμος/η	Άγαμος/η	-.422	.361	.648	-1.36	.52
	Διαζευγμένος/η	-.618	.896	.901	-2.95	1.72
	Άλλο	-1.818	1.381	.554	-5.42	1.78
Άλλο	Άγαμος/η	1.397	1.380	.743	-2.20	4.99
	Διαζευγμένος/η	1.200	1.605	.877	-2.98	5.38
	Έγγαμος/η	1.818	1.381	.554	-1.78	5.42

*. The M.O. Διαφορά is Στατιστ Σημαντική at the 0.05 level.

Homogeneous Subsets

Κοινωνικές Σχέσεις

Tukey HSD^{a,b}

ΟικογενΚατάστασ η	N	Subset for alpha = 0.05 1
Έγγαμος/η	55	10.85
Διαζευγμένος/η	5	11.80
Άγαμος/η	58	12.33
Άλλο	2	15.00
Στατιστ Σημαντ.		.141

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 5.439.

b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Έξωθεν Προσδοκίες

Tukey HSD^{a,b}

ΟικογενΚατάστασ η	N	Subset for alpha = 0.05 1
Έγγαμος/η	55	7.47
Άλλο	2	8.00
Διαζευγμένος/η	5	8.60
Άγαμος/η	58	9.00

Στατιστ. Σημαντ.	.683
------------------	------

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

- a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 5.439.
- b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Κοινωνική Πρόνοια

Tukey HSD^{a,b}

ΟικογενΚατάστασ η	N	Subset for alpha = 0.05
		1
Έγγαμος/η	55	6.18
Άγαμος/η	58	6.60
Διαζευγμένος/η	5	6.80
Άλλο	2	8.00
Στατιστ. Σημαντ.		.404

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

- a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 5.439.
- b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

NPar Tests

Kruskal-Wallis Test

Ranks			
	ΟικογενΚατάστασ	N	M.O. Rank
	ση		
Απόδραση	Άγαμος/η	58	61.72
	Διαζευγμένος/η	5	70.50
	Έγγαμος/η	55	57.66
	Άλλο	2	78.00
	Total	120	
Γνωστικό Ενδιαφέρον	Άγαμος/η	58	62.09
	Διαζευγμένος/η	5	44.50
	Έγγαμος/η	55	60.10
	Άλλο	2	65.25

	Total	120	
Επαγγελματική	Άγαμος/η	58	62.65
Ανέλιξη	Διαζευγμένος/η	5	72.30
	Έγγαμος/η	55	56.91
	Άλλο	2	67.50
	Total	120	

Test Statistics^{a,b}

	Απόδραση	Γνωστικό Ενδιαφέρον	Professional Development ⁴
Χ- Τετραγώνου	1.409	1.227	1.469
Βαθμ.Ελευθερί- ας	3	3	3
Asymp. Στατιστ. Σημαντ.	.703	.747	.689

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: ΟικογενΚατάσταση

M.O.S TABLES=Απόδραση Γνωστικό Ενδιαφέρον Επαγγελματική Ανέλιξη BY
MaritalStatus
/CELLS=COUNT ΜΕΣΗ ΤΙΜΗ.

Case Processing Summary

	Cases					
	Included		Excluded		Total	
	N	Ποσοστό	N	Ποσοστό	N	Ποσοστό
Απόδραση * ΟικογενΚατάσταση	120	100.0%	0	0.0%	120	100.0%
Γνωστικό Ενδιαφέρον * ΟικογενΚατάσταση	120	100.0%	0	0.0%	120	100.0%
Επαγγελματική Ανέλιξη * ΟικογενΚατάσταση	120	100.0%	0	0.0%	120	100.0%

ΟικογενΚατάσταση		Report		
		Απόδραση	Γνωστικό Ενδιαφέρον	Επαγγελματική Ανέλιξη
Άγαμος/η	N	58	58	58
	Μέση Τιμή	8.00	71.00	43.00
Διαζευγμένος/η	N	5	5	5
	Μέση Τιμή	8.00	68.00	45.00
Έγγαμος/η	N	55	55	55
	Μέση Τιμή	8.00	71.00	41.00
Άλλο	N	2	2	2
	Μέση Τιμή	9.00	72.50	43.00
Total	N	120	120	120
	Μέση Τιμή	8.00	71.00	42.50

ONEWAY Κοινωνικές Σχέσεις Έξωθεν Προσδοκίες Κοινωνική Πρόνοια BY EducationLevel
 /STATISTICS DESCRIPTIVES HOMOGENEITY BROWNFORSYTHE WELCH
 /PLOT M.O.S
 /MISSING ANALYSIS
 /POSTHOC=TUKEY ALPHA(0.05) .

Oneway

		Descriptives							
		N	M.O.	Τυπική Απόκλιση	Τυπικό Σφάλμα	95% Διάστημα Εμπιστ για M.O.		Χαμηλότερο	Υψηλότερο
				Lower Bound	Upper Bound				
Κοινωνικές Σχέσεις	Μεταπτυχιακό	67	11.61	3.330	.407	10.80	12.42	5	24
	Διδακτορικό	18	10.39	2.404	.567	9.19	11.58	6	15
	Πτυχίο	35	12.46	3.284	.555	11.33	13.59	7	20
	Total	120	11.68	3.239	.296	11.09	12.26	5	24
Έξωθεν Προσδοκίες	Μεταπτυχιακό	67	8.30	2.316	.283	7.73	8.86	3	15
	Διδακτορικό	18	8.00	2.567	.605	6.72	9.28	5	15
	Πτυχίο	35	8.34	2.388	.404	7.52	9.16	3	13
	Total	120	8.27	2.358	.215	7.84	8.69	3	15
	Μεταπτυχιακό	67	6.25	1.933	.236	5.78	6.73	2	10

Κοινωνική	Διδακτορικό	18	6.00	1.534	.362	5.24	6.76	4	8
Πρόνοια	Πτυχίο	35	7.03	1.978	.334	6.35	7.71	2	10
	Total	120	6.44	1.918	.175	6.10	6.79	2	10

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	ΒαθμΕλευθ ερίας1	ΒαθμΕλευθ ερίας2	Στατιστ Σημαντ.
Κοινωνικές Σχέσεις	1.190	2	117	.308
Έξωθεν Προσδοκίες	.144	2	117	.866
Κοινωνική Πρόνοια	.861	2	117	.425

ANOVA

		Άθροισμα Τετραγώνων	ΒαθμΕλευθερίας	M.O. Τετραγώνου	F	Στατιστ Σημαντ.
Κοινωνικές Σχέσεις	Between Groups	51.451	2	25.726	2.515	.085
	Within Groups	1196.874	117	10.230		
	Total	1248.325	119			
Έξωθεν Προσδοκίες	Between Groups	1.551	2	.776	.138	.872
	Within Groups	659.916	117	5.640		
	Total	661.467	119			
Κοινωνική Πρόνοια	Between Groups	17.934	2	8.967	2.500	.086
	Within Groups	419.658	117	3.587		
	Total	437.592	119			

Robust Tests of Equality of M.O.s

		Statistic ^a	ΒαθμΕλευθ ερίας1	ΒαθμΕλευθ ερίας2	Στατιστ Σημαντ.
Κοινωνικές Σχέσεις	Welch	3.397	2	50.306	.041
	Brown-Forsythe	2.948	2	87.004	.058
Έξωθεν Προσδοκίες	Welch	.119	2	42.812	.888
	Brown-Forsythe	.129	2	59.844	.879
Κοινωνική Πρόνοια	Welch	2.537	2	48.234	.090
	Brown-Forsythe	2.793	2	82.083	.067

a. Asymptotically F distributed.

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

Tukey HSD

Dependent Variable	(I) Lev	(J) Lev	M.O.	Τυπικό Σφάλμα	Στατιστ. Σημαντ.	95% Διάστημα Εμπιστ.	
			Διαφορά (I-J)			Lower Bound	Upper Bound
Κοινωνικές Σχέσεις	Μεταπτυχιακό	Διδακτορικό	1.223	.849	.324	-.79	3.24
		Πτυχίο	-.845	.667	.417	-2.43	.74
	Διδακτορικό	Μεταπτυχιακό	-1.223	.849	.324	-3.24	.79
		Πτυχίο	-2.068	.928	.070	-4.27	.13
	Πτυχίο	Μεταπτυχιακό	.845	.667	.417	-.74	2.43
		Διδακτορικό	2.068	.928	.070	-.13	4.27
Έξωθεν Προσδοκίες	Μεταπτυχιακό	Διδακτορικό	.299	.631	.884	-1.20	1.80
		Πτυχίο	-.044	.495	.996	-1.22	1.13
	Διδακτορικό	Μεταπτυχιακό	-.299	.631	.884	-1.80	1.20
		Πτυχίο	-.343	.689	.873	-1.98	1.29
	Πτυχίο	Μεταπτυχιακό	.044	.495	.996	-1.13	1.22
		Διδακτορικό	.343	.689	.873	-1.29	1.98
Κοινωνική Πρόνοια	Μεταπτυχιακό	Διδακτορικό	.254	.503	.869	-.94	1.45
		Πτυχίο	-.775	.395	.126	-1.71	.16
	Διδακτορικό	Μεταπτυχιακό	-.254	.503	.869	-1.45	.94
		Πτυχίο	-1.029	.549	.151	-2.33	.28
	Πτυχίο	Μεταπτυχιακό	.775	.395	.126	-.16	1.71
		Διδακτορικό	1.029	.549	.151	-.28	2.33

Homogeneous Subsets

Κοινωνικές Σχέσεις

Tukey HSD^{a,b}

Lev	N	Subset for alpha = 0.05	
		1	2
Διδακτορικό	18	10.39	
Μεταπτυχιακό	67	11.61	11.61
Πτυχίο	35		12.46
Στατιστ. Σημαντ.		.300	.561

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

- Uses Harmonic M.O. Sample Size = 30.287.
- The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Έξωθεν Προσδοκίες

Tukey HSD^{a,b}

Lev	N	Subset for alpha = 0.05
		1
Διδακτορικό	18	8.00
Μεταπτυχιακό	67	8.30
Πτυχίο	35	8.34
Στατιστ. Σημαντ.		.841

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

- Uses Harmonic M.O. Sample Size = 30.287.
- The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Κοινωνική Πρόνοια

Tukey HSD^{a,b}

Lev	N	Subset for alpha = 0.05
		1
Διδακτορικό	18	6.00
Μεταπτυχιακό	67	6.25
Πτυχίο	35	7.03
Στατιστ. Σημαντ.		.091

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

- Uses Harmonic M.O. Sample Size = 30.287.
- The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Kruskal-Wallis Test

Ranks

	Lev	N	M.O. Rank
Απόδραση	Μεταπτυχιακό	67	58.44
	Διδακτορικό	18	58.83
	Πτυχίο	35	65.30
	Total	120	
Γνωστικό Ενδιαφέρον	Μεταπτυχιακό	67	59.12
	Διδακτορικό	18	50.81
	Πτυχίο	35	68.13
	Total	120	
Επαγγελματική Ανέλιξη	Μεταπτυχιακό	67	59.23
	Διδακτορικό	18	49.78
	Πτυχίο	35	68.44
	Total	120	

Test Statistics^{a,b}

	Απόδραση	Γνωστικό Ενδιαφέρον	Επαγγελματική Ανέλιξη
χ^2	.979	3.194	3.638
Βαθμ.Ελευθερίας	2	2	2
Asymp. Στατιστ. Σημαντ.	.613	.203	.162

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Lev

Case Processing Summary

	Cases					
	Included		Excluded		Total	
	N	Ποσοστό	N	Ποσοστό	N	Ποσοστό
Απόδραση * Lev	120	100.0%	0	0.0%	120	100.0%
Γνωστικό Ενδιαφέρον * Lev	120	100.0%	0	0.0%	120	100.0%
Επαγγελματική Ανέλιξη * Lev	120	100.0%	0	0.0%	120	100.0%

Report

Lev		Απόδραση	Γνωστικό	Επαγγελματική
			Ενδιαφέρον	Ανέλιξη
Μεταπτυχιακό	N	67	67	67
	Μέση Τιμή	8.00	71.00	43.00
Διδακτορικό	N	18	18	18
	Μέση Τιμή	8.00	69.00	40.00
Πτυχίο	N	35	35	35
	Μέση Τιμή	8.00	72.00	44.00
Total	N	120	120	120
	Μέση Τιμή	8.00	71.00	42.50

ONE WAY ANOVA

Descriptives

		N	M.O.	Τυπική Απόκλιση	Τυπικό Σφάλμα	95% Διάστημα Εμπιστοσύνης for M.O.		Χαμηλότερο	Υψηλότερο
						Lower Bound	Upper Bound		
Κοινωνικές Σχέσεις	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	51	11.78	3.700	.518	10.74	12.83	5	24
	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	56	11.45	2.873	.384	10.68	12.22	6	20
	Επιστήμες Υγείας	13	12.23	2.920	.810	10.47	14.00	9	18
	Total	120	11.68	3.239	.296	11.09	12.26	5	24
Έξωθεν Προσδοκίες	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	51	8.51	2.158	.302	7.90	9.12	3	15
	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	56	8.11	2.410	.322	7.46	8.75	3	13
	Επιστήμες Υγείας	13	8.00	2.944	.816	6.22	9.78	5	15
	Total	120	8.27	2.358	.215	7.84	8.69	3	15

Κοινωνική Πρόνοια	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	51	6.76	1.762	.247	6.27	7.26	3	10
	Θετικές, Τεχνολογικές , Οικονομικά	56	6.13	2.010	.269	5.59	6.66	2	10
	Επιστήμες Υγείας	13	6.54	2.025	.562	5.31	7.76	4	10
	Total	120	6.44	1.918	.175	6.10	6.79	2	10
Απόδραση	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	51	8.92	3.616	.506	7.90	9.94	4	20
	Θετικές, Τεχνολογικές , Οικονομικά	56	7.98	2.825	.378	7.23	8.74	4	18
	Επιστήμες Υγείας	13	8.46	2.537	.704	6.93	9.99	4	13
	Total	120	8.43	3.167	.289	7.86	9.01	4	20

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	ΒαθμΕλευθ ερίας1	ΒαθμΕλευθ ερίας2	Στατιστ Σημαντ.
Κοινωνικές Σχέσεις	1.873	2	117	.158
Έξωθεν Προσδοκίες	1.241	2	117	.293
Κοινωνική Πρόνοια	.272	2	117	.762
Απόδραση	2.391	2	117	.096

ANOVA

		Άθροισμα Τετραγώνων	ΒαθμΕλευθερίας	M.O. Τετραγώνου	F	Στατιστ Σημαντ.
Κοινωνικές Σχέσεις	Between Groups	7.551	2	3.775	.356	.701
	Within Groups	1240.774	117	10.605		
	Total	1248.325	119			
Έξωθεν Προσδοκίες	Between Groups	5.364	2	2.682	.478	.621
	Within Groups	656.102	117	5.608		
	Total	661.467	119			
Κοινωνική Πρόνοια	Between Groups	11.059	2	5.530	1.517	.224
	Within Groups	426.532	117	3.646		
	Total	437.592	119			
Απόδραση	Between Groups	23.567	2	11.784	1.178	.311
	Within Groups	1169.899	117	9.999		

Total	1193.467	119			
-------	----------	-----	--	--	--

Robust Tests of Equality of Means

		Statistic ^a	ΒαθμΕλευθ ερίας1	ΒαθμΕλευθ ερίας2	Στατιστ Σημαντ.
Κοινωνικές	Welch	.423	2	34.835	.658
Σχέσεις	Brown-Forsythe	.380	2	61.653	.686
Έξωθεν	Welch	.478	2	32.026	.624
Προσδοκίες	Brown-Forsythe	.397	2	34.430	.675
Κοινωνική	Welch	1.515	2	33.451	.235
Πρόνοια	Brown-Forsythe	1.456	2	45.684	.244
Απόδραση	Welch	1.104	2	36.576	.342
	Brown-Forsythe	1.346	2	72.954	.267

a. Asymptotically F distributed.

Multiple Comparisons

Tukey HSD

Dependent Variable	(I) Επιστημονικά Πεδία	(J) Επιστημονικά Πεδία	M.O. Διαφορά (I-J)	Τυπικό Σφάλμα	Στατιστ Σημαντ.	95% Διάστημα Εμπιστ	
						Lower Bound	Upper Bound
Κοινωνικές Σχέσεις	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	.338	.630	.854	-1.16	1.83
		Επιστήμες Υγείας	-.446	1.012	.898	-2.85	1.96
	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	-.338	.630	.854	-1.83	1.16
		Επιστήμες Υγείας	-.784	1.003	.715	-3.16	1.60
	Επιστήμες Υγείας	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	.446	1.012	.898	-1.96	2.85
		Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	.784	1.003	.715	-1.60	3.16
Έξωθεν Προσδοκίες	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	.403	.458	.655	-.69	1.49
		Επιστήμες Υγείας	.510	.736	.768	-1.24	2.26
	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	-.403	.458	.655	-1.49	.69

		Επιστήμες Υγείας	.107	.729	.988	-1.62	1.84
	Επιστήμες Υγείας	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	-.510	.736	.768	-2.26	1.24
		Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	-.107	.729	.988	-1.84	1.62
Κοινωνική Πρόνοια	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	.640	.370	.198	-.24	1.52
		Επιστήμες Υγείας	.226	.593	.923	-1.18	1.63
	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	-.640	.370	.198	-1.52	.24
		Επιστήμες Υγείας	-.413	.588	.762	-1.81	.98
	Επιστήμες Υγείας	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	-.226	.593	.923	-1.63	1.18
		Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	.413	.588	.762	-.98	1.81
Απόδραση	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	.939	.612	.278	-.51	2.39
		Επιστήμες Υγείας	.460	.982	.886	-1.87	2.79
	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	-.939	.612	.278	-2.39	.51
		Επιστήμες Υγείας	-.479	.974	.875	-2.79	1.83
	Επιστήμες Υγείας	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	-.460	.982	.886	-2.79	1.87
		Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	.479	.974	.875	-1.83	2.79

Κοινωνικές Σχέσεις

Tukey HSD^{a,b}

Επιστημονικά Πεδία	N	Subset for alpha = 0.05 1
Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	56	11.45
Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	51	11.78
Επιστήμες Υγείας	13	12.23
Στατιστ Σημαντ.		.659

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 26.227.

b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Έξωθεν Προσδοκίες

Tukey HSD^{a,b}

Επιστημονικά Πεδία	N	Subset for alpha = 0.05 1
Επιστήμες Υγείας	13	8.00
Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	56	8.11
Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	51	8.51
Στατιστ. Σημαντ.		.716

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 26.227.

b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Κοινωνική Πρόνοια

Tukey HSD^{a,b}

Επιστημονικά Πεδία	N	Subset for alpha = 0.05 1
Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	56	6.13
Επιστήμες Υγείας	13	6.54
Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	51	6.76
Στατιστ. Σημαντ.		.448

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 26.227.

b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Απόδραση

Tukey HSD^{a,b}

Επιστημονικά Πεδία	N	Subset for alpha = 0.05 1
Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	56	7.98

Επιστήμες Υγείας	13	8.46
Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	51	8.92
Στατιστ. Σημαντ.		.531

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 26.227.

b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Kruskal-Wallis Test

		Ranks	
		Επιστημονικά Πεδία	
		N	M.O.
Γνωστικό Ενδιαφέρον	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	51	65.30
	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	56	56.70
	Επιστήμες Υγείας	13	58.04
	Total	120	
	Επαγγελματική Ανέλιξη	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	51
Επαγγελματική Ανέλιξη	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	56	58.01
	Επιστήμες Υγείας	13	53.73
	Total	120	

Test Statistics^{a,b}

	Γνωστικό Ενδιαφέρον	Επαγγελματική Ανέλιξη
Χ ²	1.711	1.624
Βαθμ.Ελευθερίας	2	2
Ασυμπτ. Στατιστ. Σημαντ.	.425	.444

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: Επιστημονικά Πεδία

Case Processing Summary

	Included		Cases Excluded		Total	
	N	Ποσοστό	N	Ποσοστό	N	Ποσοστό
Γνωστικό Ενδιαφέρον * Επιστημονικά Πεδία	120	100.0%	0	0.0%	120	100.0%
Επαγγελματική Ανέλιξη * Επιστημονικά Πεδία	120	100.0%	0	0.0%	120	100.0%

Report

Επιστημονικά Πεδία		Γνωστικό Ενδιαφέρον	Επαγγελματική Ανέλιξη
Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	N	51	51
	Μέση Τιμή	71.00	43.00
Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	N	56	56
	Μέση Τιμή	70.50	42.50
Επιστήμες Υγείας	N	13	13
	Μέση Τιμή	71.00	41.00
Total	N	120	120
	Μέση Τιμή	71.00	42.50

Oneway

Descriptives

		N	M.O.	Τυπική Απόκλιση	Τυπικό Σφάλμα	95% Διάστημα Εμπιστ for M.O.		Χαμηλότερο	Υψηλότερο
						Lower Bound	Upper Bound		
Κοινωνικές Σχέσεις	0-3	56	12.09	3.375	.451	11.19	12.99	7	24
	4-7	35	11.40	2.692	.455	10.48	12.32	7	20
	8&άνω	29	11.21	3.570	.663	9.85	12.56	5	20
	Total	120	11.68	3.239	.296	11.09	12.26	5	24
Έξωθεν Προσδοκίες	0-3	56	8.57	2.628	.351	7.87	9.28	3	15
	4-7	35	7.83	2.242	.379	7.06	8.60	3	12
	8&άνω	29	8.21	1.878	.349	7.49	8.92	3	12
	Total	120	8.27	2.358	.215	7.84	8.69	3	15
Κοινωνική Πρόνοια	0-3	56	6.84	1.886	.252	6.33	7.34	2	10
	4-7	35	5.77	1.864	.315	5.13	6.41	2	9
	8&άνω	29	6.48	1.883	.350	5.77	7.20	2	10
	Total	120	6.44	1.918	.175	6.10	6.79	2	10

Test of Homogeneity of Variances

	Levene Statistic	ΒαθμΕλευθε		Στατιστ Σημαντ.
		ρίας1	ρίας2	
Κοινωνικές Σχέσεις	1.330	2	117	.268
Έξωθεν Προσδοκίες	2.099	2	117	.127
Κοινωνική Πρόνοια	.041	2	117	.959

ANOVA

		Άθροισμα Τετραγώνων	ΒαθμΕλευθερίας	M.O. Τετραγώνου	F	Στατιστ Σημαντ.
Κοινωνικές Σχέσεις	Between Groups	18.613	2	9.306	.885	.415
	Within Groups	1229.712	117	10.510		
	Total	1248.325	119			
Έξωθεν Προσδοκίες	Between Groups	12.022	2	6.011	1.083	.342
	Within Groups	649.444	117	5.551		
	Total	661.467	119			
Between Groups		24.625	2	12.313	3.488	.034

Κοινωνική	Within Groups	412.966	117	3.530		
Πρόνοια	Total	437.592	119			

Robust Tests of Equality of M.O.s

		Statistic ^a	ΒαθμΕλευθε ρίας1	ΒαθμΕλευθε ρίας2	Στατιστ Σημαντ.
Κοινωνικές	Welch	.840	2	66.089	.436
Σχέσεις	Brown-Forsythe	.892	2	91.123	.413
Έξωθεν	Welch	1.025	2	71.807	.364
Προσδοκίες	Brown-Forsythe	1.212	2	112.414	.301
Κοινωνική	Welch	3.478	2	66.001	.037
Πρόνοια	Brown-Forsythe	3.495	2	98.965	.034

a. Asymptotically F distributed.

Post Hoc Tests

Multiple Comparisons

Tukey HSD

Dependent Variable	(I) ΈΤΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ	(J) ΈΤΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ	M.O. Διαφορά (I-J)	Τυπικό Σφάλμα	Στατιστ Σημαντ.	95% Διάστημα Εμπιστ Lower Bound	Upper Bound
Κοινωνικές Σχέσεις	0-3	4-7	.689	.699	.587	-.97	2.35
		8&άνω	.882	.742	.462	-.88	2.64
	4-7	0-3	-.689	.699	.587	-2.35	.97
		8&άνω	.193	.814	.969	-1.74	2.13
	8&άνω	0-3	-.882	.742	.462	-2.64	.88
		4-7	-.193	.814	.969	-2.13	1.74
Έξωθεν Προσδοκίες	0-3	4-7	.743	.508	.312	-.46	1.95
		8&άνω	.365	.539	.778	-.92	1.64
	4-7	0-3	-.743	.508	.312	-1.95	.46
		8&άνω	-.378	.592	.799	-1.78	1.03
	8&άνω	0-3	-.365	.539	.778	-1.64	.92
		4-7	.378	.592	.799	-1.03	1.78
Κοινωνική Πρόνοια	0-3	4-7	1.068*	.405	.025	.11	2.03
		8&άνω	.357	.430	.686	-.66	1.38
	4-7	0-3	-1.068*	.405	.025	-2.03	-.11
		8&άνω	-.711	.472	.291	-1.83	.41
	8&άνω	0-3	-.357	.430	.686	-1.38	.66
		4-7	.711	.472	.291	-.41	1.83

*. The M.O. Διαφορά is Στατιστ Σημαντ significant at the 0.05 level.

Homogeneous Subsets

Κοινωνικές Σχέσεις

Tukey HSD^{a,b}

ΈΤΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ	N	Subset for alpha = 0.05
Σ		1
8&άνω	29	11.21
4-7	35	11.40
0-3	56	12.09
Στατιστ Σημαντ.		.472

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size =

37.078.

b. The group sizes are unequal. The

harmonic M.O. of the group sizes is used.

Type I error levels are not guaranteed.

Έξωθεν Προσδοκίες

Tukey HSD^{a,b}

ΈΤΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ	N	Subset for alpha = 0.05
Σ		1
4-7	35	7.83
8&άνω	29	8.21
0-3	56	8.57
Στατιστ Σημαντ.		.367

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size =

37.078.

b. The group sizes are unequal. The

harmonic M.O. of the group sizes is used.

Type I error levels are not guaranteed.

Κοινωνική Πρόνοια

Tukey HSD^{a,b}

ΈΤΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ		Subset for alpha = 0.05	
Σ	N	1	2
4-7	35	5.77	
8&άνω	29	6.48	6.48
0-3	56		6.84
Στατιστ Σημαντ.		.237	.693

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 37.078.

b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Kruskal-Wallis Test

Ranks			
ΈΤΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ		Σ	N
			M.O.
Επαγγελματική Ανέλιξη	0-3	56	61.74
	4-7	35	52.57
	8&άνω	29	67.67
	Total	120	
Απόδραση	0-3	56	66.20
	4-7	35	53.36
	8&άνω	29	58.12
	Total	120	
Γνωστικό Ενδιαφέρον	0-3	56	59.65
	4-7	35	60.53
	8&άνω	29	62.10
	Total	120	

Test Statistics^{a,b}

Χ ²	Επαγγελματική Ανέλιξη	Απόδραση	Γνωστικό Ενδιαφέρον
		3.134	3.233

ΒαθμΕλευθερί ας	2	2	2
Ασυμππ Στατιστ Σημαντ.	.209	.199	.954

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: ΈΤΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ

T-Test

Group Statistics

1. Φύλο		N	M.O.	Τυπική Απόκλιση	Τυπικό Σφάλμα M.O.
Χαρακτη ριστικά ΕΞΑΕ	Άνδρας	37	16.8649	3.59909	.59169
	Γυναίκα	83	17.6747	3.92338	.43065

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of M.O.s						
		F	Στατιστ Σημαντ.	t	ΒαθμΕλευθερίας	Στατιστ Σημαντ. (2- tailed)	Διαφορά M.O.	Τυπικό Σφάλμα της διαφοράς	95% Διάστημα Εμπιστοσύνης	
									Lower	Upper
Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ	Equal variances assumed	1.083	.300	-	118	.287	-.80983	.75657	-	.68838
				1.070					2.30805	
	Equal variances not assumed			-	75.003	.272	-.80983	.73181	-	.64801
				1.107					2.26768	

Oneway

Descriptives

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

	N	M.O.	Τυπική Απόκλιση	Τυπικό Σφάλμα	95% Διάστημα Εμπιστ για M.O.		Χαμηλότερο	Υψηλότερο
					Lower Bound	Upper Bound		
έως 34	40	17.2250	3.55533	.56215	16.0879	18.3621	8.00	24.00
35-44	49	18.1020	3.70385	.52912	17.0382	19.1659	7.00	25.00
45 και άνω	31	16.6129	4.27923	.76857	15.0433	18.1825	7.00	25.00
Total	120	17.4250	3.82970	.34960	16.7328	18.1172	7.00	25.00

Test of Homogeneity of Variances

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

Levene Statistic	ΒαθμΕλευθε		Στατιστ Σημαντ.
	ρίας1	ρίας2	
.393	2	117	.676

ANOVA

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

	Άθροισμα	ΒαθμΕλευθε	M.O. Τετραγώνου	F	Στατιστ Σημαντ.
	Τετραγώνων	ρίας			
Between Groups	44.505	2	22.253	1.531	.221
Within Groups	1700.820	117	14.537		
Total	1745.325	119			

Robust Tests of Equality of M.O.s

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

	Statistic ^a	ΒαθμΕλευθε		Στατιστ Σημαντ.
		ρίας1	ρίας2	
Welch	1.417	2	69.791	.249
Brown-Forsythe	1.477	2	97.146	.233

a. Asymptotically F distributed.

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

Tukey HSD

(I)Ηλικία	(J)Ηλικία	M.O. Διαφορά (I-J)	Τυπικό Σφάλμα	Στατιστ. Σημαντ.	95% Διάστημα Εμπιστ.	
					Lower Bound	Upper Bound
έως 34	35-44	-.87704	.81246	.529	-2.8058	1.0517
	45 και άνω	.61210	.91234	.781	-1.5537	2.7779
35-44	έως 34	.87704	.81246	.529	-1.0517	2.8058
	45 και άνω	1.48914	.87499	.209	-.5880	3.5663
45 και άνω	έως 34	-.61210	.91234	.781	-2.7779	1.5537
	35-44	-1.48914	.87499	.209	-3.5663	.5880

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

Tukey HSD^{a,b}

ΗΛΙΚΙΑ	N	Subset for alpha = 0.05
45 και άνω	31	16.6129
έως 34	40	17.2250
35-44	49	18.1020
Στατιστ. Σημαντ.		.203

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 38.627.

b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Descriptives

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

	N	M.O.	Τυπική Απόκλιση	Τυπικό Σφάλμα	95% Διάστημα Εμπιστ. for M.O.		Χαμηλότερο	Υψηλότερο
					Lower Bound	Upper Bound		
0-3	56	17.3571	3.99740	.53418	16.2866	18.4277	7.00	25.00
4-7	35	17.0000	3.06786	.51856	15.9462	18.0538	9.00	23.00
8&άνω	29	18.0690	4.34191	.80627	16.4174	19.7205	7.00	25.00
Total	120	17.4250	3.82970	.34960	16.7328	18.1172	7.00	25.00

Test of Homogeneity of Variances

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

	ΒαθμΕλευθε ρίας1	ΒαθμΕλευθε ρίας2	Στατιστ Σημαντ.
Levene Statistic	1.986	2	117
			.142

ANOVA

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

	Άθροισμα Τετραγώνων	ΒαθμΕλευθε ρίας	Μ.Ο. Τετραγώνου	F	Στατιστ Σημαντ.
Between Groups	18.606	2	9.303	.630	.534
Within Groups	1726.719	117	14.758		
Total	1745.325	119			

Robust Tests of Equality of M.O.s

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

	Statistic ^a	ΒαθμΕλευθε ρίας1	ΒαθμΕλευθε ρίας2	Στατιστ Σημαντ.
Welch	.618	2	65.741	.542
Brown-Forsythe	.631	2	87.576	.534

a. Asymptotically F distributed.

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

Tukey HSD

(I) ΈΤΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ	(J) ΈΤΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ	Διαφορά Μ.Ο. (I- J)	Τυπικό Σφάλμα	Στατιστ Σημαντ.	95% Διάστημα Εμπιστ Lower Bound	Upper Bound
0-3	4-7	.35714	.82777	.903	-1.6079	2.3222
	8&άνω	-.71182	.87889	.698	-2.7982	1.3746
4-7	0-3	-.35714	.82777	.903	-2.3222	1.6079
	8&άνω	-1.06897	.96466	.511	-3.3590	1.2211
8&άνω	0-3	.71182	.87889	.698	-1.3746	2.7982
	4-7	1.06897	.96466	.511	-1.2211	3.3590

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

Tukey HSD^{a,b}

ΕΤΗ	N	Subset for alpha = 0.05
ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ		1
4-7	35	17.0000
0-3	56	17.3571
8&άνω	29	18.0690
Στατιστ Σημαντ.		.457

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 37.078.

b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Descriptives

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

	N	Μ.Ο.	Τυπική Απόκλιση	Τυπικό Σφάλμα	95% Διάστημα Εμπιστ for Μ.Ο.		Χαμηλότερο	Υψηλότερο
					Lower Bound	Upper Bound		
Μεταπτυχιακό	67	17.6866	3.52570	.43073	16.8266	18.5466	8.00	25.00
Διδακτορικό	18	16.1667	4.03295	.95058	14.1611	18.1722	10.00	23.00
Πτυχίο	35	17.5714	4.25154	.71864	16.1110	19.0319	7.00	24.00
Total	120	17.4250	3.82970	.34960	16.7328	18.1172	7.00	25.00

Test of Homogeneity of Variances

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

Levene Statistic	ΒαθμΕλευθε		Στατιστ Σημαντ.
	ρίας1	ρίας2	
.826	2	117	.440

ANOVA

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

	Άθροισμα Τετραγώνων	ΒαθμΕλευθε ρίας	M.O. Τετραγώνου	F	Στατιστ Σημαντ.
Between Groups	33.836	2	16.918	1.157	.318
Within Groups	1711.489	117	14.628		
Total	1745.325	119			

Robust Tests of Equality of M.O.s

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

	Statistic ^a	ΒαθμΕλευθε ρίας1	ΒαθμΕλευθε ρίας2	Στατιστ Σημαντ.
Welch	1.059	2	41.780	.356
Brown-Forsythe	1.053	2	62.442	.355

a. Asymptotically F distributed.

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

Tukey HSD

(I) Lev	(J) Lev	M.O. Διαφορά (I- J)	Τυπικό Σφάλμα	Στατιστ Σημαντ.	95% Διάστημα Εμπιστ	
					Lower Bound	Upper Bound
Μεταπτυχιακό	Διδακτορικό	1.51990	1.01538	.296	-.8905	3.9303
	Πτυχίο	.11514	.79767	.989	-1.7785	2.0087
Διδακτορικό	Μεταπτυχιακό	-1.51990	1.01538	.296	-3.9303	.8905
	Πτυχίο	-1.40476	1.10933	.417	-4.0382	1.2287
Πτυχίο	Μεταπτυχιακό	-.11514	.79767	.989	-2.0087	1.7785
	Διδακτορικό	1.40476	1.10933	.417	-1.2287	4.0382

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

Tukey HSD^{a,b}

Lev	N	Subset for alpha = 0.05 1
Διδακτορικό	18	16.1667
Πτυχίο	35	17.5714
Μεταπτυχιακό	67	17.6866
Στατιστ Σημαντ.		.273

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 30.287.

b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Descriptives

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

	N	M.O.	Τυπική Απόκλιση	Τυπικό Σφάλμα	95% Διάστημα Εμπιστ for M.O.		Χαμηλότερο	Υψηλότερο
					Lower Bound	Upper Bound		
Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	51	18.1373	4.10862	.57532	16.9817	19.2928	7.00	25.00
Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	56	16.8750	3.46967	.46365	15.9458	17.8042	7.00	24.00
Επιστήμες Υγείας	13	17.0000	4.02078	1.11516	14.5703	19.4297	10.00	23.00
Total	120	17.4250	3.82970	.34960	16.7328	18.1172	7.00	25.00

Test of Homogeneity of Variances

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

Levene Statistic	ΒαθμΕλευθε ρίας1	ΒαθμΕλευθε ρίας2	Στατιστ Σημαντ.
.633	2	117	.533

ANOVA

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

	Άθροισμα Τετραγώνων	ΒαθμΕλευθε ρίας	M.O. Τετραγώνου	F	Στατιστ Σημαντ.
Between Groups	45.161	2	22.580	1.554	.216
Within Groups	1700.164	117	14.531		
Total	1745.325	119			

Robust Tests of Equality of M.O.s

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

Statistic ^a	ΒαθμΕλευθε ρίας1	ΒαθμΕλευθε ρίας2	Στατιστ Σημαντ.
------------------------	---------------------	---------------------	--------------------

Welch	1.480	2	33.225	.242
Brown-Forsythe	1.479	2	46.757	.238

a. Asymptotically F distributed.

Multiple Comparisons

Dependent Variable: Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

Tukey HSD

(I) Επιστημονικά Πεδία	(J) Επιστημονικά Πεδία	M.O. Διαφορά (I-J)	Τυπικό Σφάλμα	Στατιστ Σημαντ.	95% Διάστημα Εμπιστ	
					Lower Bound	Upper Bound
Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	1.26225	.73785	.205	-.4893	3.0138
	Επιστήμες Υγείας	1.13725	1.18437	.603	-1.6743	3.9488
Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	-1.26225	.73785	.205	-3.0138	.4893
	Επιστήμες Υγείας	-.12500	1.17358	.994	-2.9110	2.6610
Επιστήμες Υγείας	Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	-1.13725	1.18437	.603	-3.9488	1.6743
	Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	.12500	1.17358	.994	-2.6610	2.9110

Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

Tukey HSD^{a,b}

Επιστημονικά Πεδία	N	Subset for alpha = 0.05
Θετικές, Τεχνολογικές, Οικονομικά	56	16.8750
Επιστήμες Υγείας	13	17.0000
Ανθρωπιστικές, Νομικές, Κοινωνικές	51	18.1373
Στατιστ Σημαντ.		.456

M.O.s for groups in homogeneous subsets are displayed.

a. Uses Harmonic M.O. Sample Size = 26.227.

b. The group sizes are unequal. The harmonic M.O. of the group sizes is used. Type I error levels are not guaranteed.

Kruskal-Wallis Test

Ranks

ΟικογενΚατάσταση	N	M.O.
Άγαμος/η	58	62.43

Χαρακτηριστικά	Διαζευγμένος/η	5	67.00
	Έγγαμος/η	55	57.45
ΕΞΑΕ	Άλλο	2	72.25
	Total	120	

Test Statistics^{a,b}

Χαρακτηριστικό
κά ΕΞΑΕ

Χ ²	1.015
Βαθμ.Ελευθερίας	3
Ασυμπτ. Στατιστ. Σημαντ.	.798

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable:

Οικογεν. Κατάσταση

B.4 Cronbach's Alpha

1.Scale: Γνωστικό Ενδιαφέρον

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	120	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	120	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.928	18

2.Scale: Κοινωνικές Σχέσεις

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	120	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	120	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.629	5

3.Scale: Έξωθεν Προσδοκίες

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	120	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	120	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.582	3

4.Scale: Κοινωνική Πρόνοια

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	120	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	120	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.753	2

5.Scale Επαγγελματική Ανέλιξη

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	120	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	120	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.846	11

6.Scale: Απόδραση

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	120	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	120	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.837	4

Scale: Χαρακτηριστικά ΕΞΑΕ

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	120	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	120	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's	
Alpha	N of Items
.746	5

Βιβλιογραφία

Αντωνίου, Α. (2008). *Διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευθέντων εκπαιδευτών ενηλίκων, σε σχέση με τους στόχους, το σχεδιασμό και την εφαρμογή του προγράμματος Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης του Ε.ΚΕ.ΠΙΣ. : η περίπτωση στο Ν. Κορινθίας*. ΕΑΠ: Κόρινθος

Ανακτήθηκε 12-04-2017 από

<https://apothesis.eap.gr/handle/repo/18991>

Βεργίδη, Δ. (2003). Σχεδιασμός προγραμμάτων εκπαίδευσης ενηλίκων για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Στο: Δ. Βεργίδη (επιμ.), *Εκπαίδευση ενηλίκων. Συμβολή στην εξειδίκευση στελεχών και εκπαιδευτών* (σελ. 95-122). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Berčnik, S., & Devjak, T. (2015). *In-service teacher education and training: motives, objectives and evaluation*. Ljubljana: Faculty of Education.

Retrieved from

http://pefprints.pef.uni-lj.si/3151/1/Devjak_Bercnik_Inservice.pdf

Boeren, E., & Holford, J. (2016). Vocationalism varies (a lot). A 12-country multivariate analysis of participation in formal adult learning. *Adult Education Quarterly* 66 (2). 120–142.

Retrieved from

<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0741713615624207>

Buchberger, F, Campos, B, Kallos, D., & Stephenson, J. (eds) (2000). *Green paper on teacher education in Europe: high quality teacher education for high quality education and training*, Thematic Network on Teacher Education in Europe, Umea, Retrieved 15/12/2016 from

<http://www.voced.edu.au/content/ngv%3A17514>

Buiskool, B. J., Broek, S. D., Van Lakerveld, J. A., Zarifis, G. K., & Osborne, M. (2010). *Key competences for adult learning professionals. Contribution to the development of a reference framework of key competences for adult learning professionals. Final report*. Research voor Beleid. Zoetermeer: European Commission, DG EAC.

Retrieved from

http://www.frae.is/media/22268/Kennarafaerni-2010_1168938254.pdf

Γιαννακοπούλου, Ε. (2008). Ο Ρόλος του Εκπαιδευτή Ενηλίκων. Στο: Α. Κόκκος, Ι. Γκιάστας, Ε. Γιαννακοπούλου, (Επιμ.), *Εισαγωγή στην Εκπαίδευση Ενηλίκων – Εκπαιδευτικές Μέθοδοι – Ομάδα Εκπαιδευομένων* (τομ. 4, σελ. 299-313). Πάτρα: Ε.Α.Π.

Ανακτήθηκε από

<https://www.academia.edu/2237297/%CE%9F%CF%81%CF%8C%CE%BB%CE%BF%CF%82%CF%84%CE%BF%CF%85%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%AE%CE%B5%CE%BD%CE%B7%CE%BB%CE%AF%CE%BA%CF%89%CE%BD>

Γκελαμέρης, Δ. Β. (2015). Πώς οι νέες Διαδικτυακές Τεχνολογίες διαμορφώνουν την Ανοικτή και εξ αποστάσεως Εκπαίδευση στο άμεσο μέλλον. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*, 11, 51-71.

Ανακτήθηκε από

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/openjournal/article/view/9820>

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*, Αθήνα: Μεταίχμιο.

Γουδήρας, Δ., Παπαδοπούλου, Σ., Αγαλιώτης, Ι., Καρτασίδου, Λ., Παπαγεωργίου, Κ. (2010). Ο επαγγελματικός ρόλος και ο επαγγελματισμός των εκπαιδευτικών. Στο: Παπασταμάτης, Α., Βαλκάνος, Ε., Πανιτσίδου, Ε., & Ζαρίφης, Γ. *Δια Βίου Μάθηση & Εκπαιδευτές Ενηλίκων: Θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Coare, P., & Johnston, R. (2003). The role of the adult educator. In P.Coare, & R. Johnston (Ed.), *Adult learning, citizenship and community voices: Exploring community-based practice* (pp. 205-223). England and Wales: NIACE.

Retrieved from

http://learningandwork.org.uk/sites/niace_en/files/resources/AdultLearningCitizenship.pdf

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*.

Αθήνα: Μεταίχμιο

Commission of the European Communities (2000, October 30). *A Memorandum on Lifelong Learning*. Brussels: European Commission.

Retrieved from

<http://www.bologna-berlin2003.de/pdf/MemorandumEng.pdf>.

Creswell, J. W. (2011). *Εκπαιδευτική έρευνα : Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας*. Αθήνα: Έλλην.

Cross, K. P. (1981) *Adults as learners*, San Francisco: Jossey-Bass

Day, C. (2003). *Η εξέλιξη των εκπαιδευτικών: Οι προκλήσεις της δια βίου μάθησης*. Αθήνα : Τυπωθήτω

Διαμαντή, Σ. (2003). Σύστημα πιστοποίησης της εκπαίδευσης εκπαιδευτών για τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση. Στο: Δ. Βεργίδη (Επιμ.), *Εκπαίδευση ενηλίκων. Συμβολή στην εξειδίκευση στελεχών και εκπαιδευτών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

Dengerink, J., Lunenberg, M., & Kools, Q. (2015). What and how teacher educators prefer to learn *Journal of Education for Teaching*, 41(1), 78-96. DOI: [10.1080/02607476.2014.992635](https://doi.org/10.1080/02607476.2014.992635)

Retrieved 15/12/2016 from

https://www.researchgate.net/publication/272091437_Dengerink_J_Lunenberg_M_Kools_Q_2014_What_and_how_teacher_educators_prefer_to_learn_Journal_of_Education_for_Teaching_41_1_78-96_Doi101080026074762014992635

Douglas, E. (2010). *A Study of Barriers to Adult Self-Directed Learning*. United States: ProQuest LLC.

Retrieved 24/03/2017 from

<http://search.proquest.com/docview/757725252?accountid=36196>

Δράκου, Ν. (2008) *Οι αντιλήψεις των ενήλικων για τα κίνητρα και τα εμπόδια στη συμμετοχή τους σε προγράμματα εκπαίδευσης*. Πάτρα: Ε.Α.Π.

Ανακτήθηκε από

<https://apothesis.eap.gr/handle/repo/18766>

Freire, P. (2006) *Δέκα επιστολές προς εκείνους που τολμούν να διδάσκουν*. Αθήνα: εκδ. Επίκεντρο

Ζαρίφης, Γ. Κ. (2010). *Συμμετοχή Ενηλίκων σε Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες στην Ελλάδα: Έρευνα των παραγόντων συμμετοχής στα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ) της επικράτειας*. Θεσσαλονίκη: Γράφημα.

Ζαρίφης, Γ. Κ. (2011). Συμμετοχή ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες: Κριτική αποτίμηση των βασικότερων ερευνητικών και θεωρητικών προσεγγίσεων. *Επιστήμες Αγωγής*. 3, 21-48.

Griva, E., Papastamatis, A., Valkanos, E., & Tsakiridou, E. (2009, November). *A study of the inservice training needs of the instructors employed in Greek Second Chance Schools*. 1st International Conference ESREA (pp 771 – 782). University of Macedonia Thessaloniki.

Retrieved from

<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED508475.pdf>

Griva, E., Papastamatis, A., Valkanos, E., & Tsakiridou, E. (2009 November). A study of the in-service needs of the instructors employed in Greek Second Chance Schools. In A. Papastamatis, E. Valkanos, G. Zarifis, & E. Panitsidou (Eds), *Educating the adult educator: Quality provision and assessment in Europe* (pp. 623-633). ESREA|ReNAdET.

Jarvis, P. (2004) *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση: Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Jarvis, P. (2006). Εκπαίδευση και κατάρτιση εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών: Πλαίσιο Ευρωπαϊκής Πολιτικής. Στο: Α. Καψάλης, & Α. Παπασταμάτης, (Επιμ.) *Επαγγελματισμός στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση*. Αθήνα: Τυπωθήτω -Γιώργος Δαρδανός,

Καμπούρη, Γ. (2016) *Τα Κίνητρα και οι Προσδοκίες των Εκπαιδευτών Ενηλίκων από τη Συμμετοχή τους σε Επιμορφωτικό Πρόγραμμα: Η περίπτωση του Προγράμματος Εκπαίδευσης Εκπαιδευτών Κέντρων Δια Βίου Μάθησης*, Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών. Ανακτήθηκε 14/12/2016 από

<http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/handle/10889/9267>

Καραλής, Θ. (2005). Η εκπαίδευση των εκπαιδευτών στην Ελλάδα: Ιστορικές αναφορές, παρούσα κατάσταση και προοπτικές, *Εκπαίδευση Ενηλίκων*, 5, 9-14 .

Καραλής, Θ. (2013). *Κίνητρα και εμπόδια για τη συμμετοχή των ενηλίκων στη δια βίου εκπαίδευση*. Αθήνα: Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας (Γ.Σ.Ε.Β.Ε.Ε.), Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων (Ι.Μ.Ε.)

Ανακτήθηκε από

<http://www.imegseevee.gr/attachments/article/662/MELETH%20INEGSEE-IMEGSEVEE.pdf>

Καραμπάτσα, Α. (2011). *Διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτών των ΣΔΕ του Ν. Έβρου, σχετικά με την αναγκαιότητα της επιμόρφωσής τους στην εκπαίδευση ενηλίκων*. Πάτρα: ΕΑΠ

Ανακτήθηκε 15/12/2016 από <https://apothesis.eap.gr/handle/repo/19843>

Καρατζά, Μ. (2005). Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων για την υποστήριξη της δια βίου μάθησης. *Εκπαίδευση Ενηλίκων, 5*, σελ.4-8

Καρούλης, Α. (2007) *Ανοικτή και από Απόσταση Εκπαίδευση: Από τη Θεωρία στην Εφαρμογή*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα

Καψάλης, Α. Γ., & Παπασταμάτης, Α. (2002). *Εκπαίδευση ενηλίκων. Γενικά Εισαγωγικά Θέματα*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Καψάλης, Α. (2006). Ο επαγγελματισμός στην εκπαίδευση ενηλίκων. Ελλάδα και κόσμος. Στο: Καψάλης, Α., & Παπασταμάτης, Α. (επιμ.), *Επαγγελματισμός στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση* (σελ. 95-119). Αθήνα: Τυπωθήτω Γιώργος Δαρδανός

Keegan, D. (1980) On defining distance education, *Distance Education*, 1(1), p13-36, DOI: 10.1080/0158791800010102

Retrieved from

<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0158791800010102>

Keegan, D. (2001). *Οι βασικές αρχές της ανοικτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης*. Αθήνα: Μεταίχμιο,

Κελπανίδης, Μ., & Βρυγιώτη, Κ.(2012): *Διά βίου μάθηση. Κοινωνικές προϋποθέσεις και λειτουργίες. Δεδομένα και διαπιστώσεις*. Θεσσαλονίκη: Ζυγός.

Kitiashvili, A., & Tasker, P. B. (2016). The relationship between attitudes, motives and participation of adults in continuing education: The case of Georgia. *International Journal of Research and Reviews in Education*, 3, 13-21

Retrieved 11-08-2017 from

<https://www.researchgate.net/publication/306039626> The relationship between attitudes motives and participation of adults in continuing education The case of Georgia

Kokkos, A. (2006). The education of adult educators in Greece. In N. P. Terzis (Ed.), *Lifelong Learning in the Balkans* (pp 371-382). Thessaloniki: Kyriakidis Bros

Κόκκος, Α. (2008). *Εκπαιδύοντας τους εκπαιδευτές ενηλίκων: Μελέτη αξιολόγησης*. Αθήνα: Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Koskeris, A., & Karalis, T. (2016). Non-Formal Education Activities For The Enhancement Of Knowledge And Skills: Investigation Of Non-Explicit Motives For Participation. *European Scientific Journal*, 12 (19), 32-62. DOI10.19044/esj.2016.v12n19p32

Retrieved from

<https://www.researchgate.net/publication/305902611> Non-Formal Education Activities For The Enhancement Of Knowledge And Skills Investigation Of Non-Explicit Motives For Participation

Koster, B., Dengerink, J., Korthagen, F., & Lunenberg, M. (2008). Teacher educators working on their own professional development: goals, activities and outcomes of a project for the professional development of teacher educators. *Teachers and Teaching: theory and practice*, 14 (5-6), 567-587. Retrieved from

<http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/13540600802571411>

Λευθεριώτου, Π. (2010), «Ο ρόλος και η εκπαίδευση των εκπαιδευτών ενηλίκων στην Ελλάδα:ιστορική αναδρομή και σύγχρονη πραγματικότητα». Στο: Κόκκος Α., & Βεργίδης

Δ. (Επιμ.) *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Διεθνείς προσεγγίσεις και ελληνικές διαδρομές*, σελ. 271 – 305. Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο

Μαυρογιώργος, Γ. (1999), «Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και επιμορφωτική πολιτική στην Ελλάδα». Στο: Α. Ρέππα, Σ. Ανθοπόλου, & Σ. Κατσούλα, *Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού*, β', σσ. 93-135. Πάτρα: Ε.Α.Π.,

Merriam, S. B., & Caffarella R. S. (1999). *Learning in Adulthood* (2nd ed.).

San Francisco: Jossey-Bass

Μιχαηλίδης, Π.Γ. (1999). Εκπαίδευση από απόσταση: μία προσιτή επιλογή για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Στο: Κ. Τσολακίδης *Νέες παράμετροι στην εκπαίδευση: εκπαίδευση από απόσταση και δια βίου εκπαίδευση : πρακτικά συνεδρίου* : Ρόδος, 21 & 22 Νοεμβρίου 1999. σσ 21-30. Αθήνα: Νέες Τεχνολογίες.

Moore, M. G., & Kearsley G. (1996). *Distance education: A systems view*. Boston, MA: Wadsworth Publishing

Morstain, B. R., & Smart, J. C. (1974). Reasons for Participation in Adult Education Courses: A Multivariate Analysis of Group Differences. *Adult Education Quarterly*, 24 (2), pp 83-98. doi: 10.1177/074171367402400201

<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/074171367402400201>

Μουζάκης, Χ. (2006) *Εκπαίδευση Ενηλίκων. 8. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην εκπαίδευση ενηλίκων - Παραδείγματα και περιπτώσεις εφαρμογής*. Αθήνα : ΙΔΕΚΕ Ανακτήθηκε 15/12/2016 από <http://repository.edulll.gr/790>

Ντεμουντέρ, Π.(2003) Η κατάρτιση των στελεχών της εκπαίδευσης ενηλίκων στο Δ.Βεργίδης (επιμ.)*Εκπαίδευση ενηλίκων : Συμβολή στην εξειδίκευση στελεχών και εκπαιδευτών*. Αθήνα :Ελληνικά Γράμματα

Νίκου, Λ. (2014). *Κίνητρα συμμετοχής καταρτιζόμενων στη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση στην Ελλάδα: Η περίπτωση προγραμμάτων ΛΑΕΚ στο Νομό Ευβοίας*. Αθήνα: Ε.Α.Π.

Ανακτήθηκε από

<https://apothesis.eap.gr/handle/repo/28454>

Νόβα-Καλτσούνη, Χ. (2006). *Μεθοδολογία εμπειρικής έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες: ανάλυση δεδομένων με τη χρήση του SPSS 13* . Αθήνα: Gutenberg.

Nuissl, E. (2009). Profession and professional work in adult education in Europe. *Studi sulla formazione*, 12 (1/2), 127-132.

Retrieved

15/11/2016

from

<http://search.proquest.com/openview/c5d1a089021017e718065839a0e302b2/1?pq-origsite=gscholar>

Πανιτσίδου, Ε., & Παπασταμάτης, Α. (2010). Εκπαιδευτές και Επαγγελματισμός στην Εκπαίδευση Ενηλίκων: Η περίπτωση των ΚΕΕ. Στο: Α. Παπασταμάτης, Ε. Βαλκάνος, Ε. Πανιτσίδου, & Γ. Ζαρίφης (επιμ.) *Δια Βίου Μάθηση & Εκπαιδευτές Ενηλίκων: Θεωρητικές και εμπειρικές προσεγγίσεις*, σελ. 125-140. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Papalexoroulou, M., Rorou, V., & Karalis, T. (2013). Economic crisis and participation in Adult Education: a qualitative investigation with primary teachers in Greece, *Journal of Social Science Research*, 3(1), 191-196.

Παπασταμάτης, Α., Γρίβα, Ε., Βαλκάνος, Ε., & Γιαβρίμης, Π. (2010). *Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών: Ανάγκες των Εκπαιδευτικών των ΣΔΕ και Προτεινόμενες Πολιτικές Επιμόρφωσης*. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη.

Παπασταμάτης, Α. (2010). *Εκπαίδευση ενηλίκων: Θεμέλια της διδακτικής πράξης*. Αθήνα: Εκδόσεις Ι. Σιδέρης.

Παπαστεφανάκη, Σ. (2002). *Ανάπτυξη και αξιολόγηση των ικανοτήτων των εκπαιδευτών ενηλίκων*. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη

Ρόντος, Κ., & Παπάνης Ε. (2006) *Στατιστική έρευνα: Μέθοδοι και εφαρμογές* Αθήνα : Εκδόσεις Ι. Σιδέρης.

Sacchanand, C. (2002, August). *Information literacy instruction to distance students in higher education: Librarians' key role*. Paper presented at the 68th IFLA Council and General Conference, Glasgow (UK)
Retrieved from

<http://eprints.rclis.org/6992/>

Smith, K. (2003). So, what about the professional development of teacher educators? *European Journal of Teacher Education*, 26 (2), 201-217.
Retrieved from <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0261976032000088738>

Steele, T. (2006). Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων στην εποχή της «δια βίου μάθησης» και της παγκοσμιοποίησης. Στο: Α. Καψάλης, & Α. Παπασταμάτης (Επιμ.) *Επαγγελματισμός στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση*. Αθήνα: Τυπωθήτω, Γιώργος Δαρδανός

Τριλιανός, Θ. (1999) Η δια βίου Εκπαίδευση: Αναγκαιότητα, πρακτικές θεωρήσεις και προοπτικές, στο Κ.Π. Χάρης, Ν.Β. Πετρουλάκης, & Σ. Νικόδημος (επιμ.) *Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και Δια βίου Μάθηση: Διεθνής Εμπειρία και Ελληνική Προοπτική*. Πρακτικά του Θ' Διεθνούς Παιδαγωγικού Συνεδρίου (Βόλος 1999). Αθήνα: Ατραπός

Τσιμπουκλή, Α., & Φίλλιπς, Ν. (2008). *Εκπαίδευση εκπαιδευτών ενηλίκων*. Αθήνα: ΙΔΕΚΕ.
Ανακτήθηκε 14/12/2016 από
<http://blogs.sch.gr/kkiourtsis/files/2011/05/ekpaideysi-ekpaideytwn-en%CE%B9likwn-2008.pdf>

Χριστοφορίδου Σ. (2011). *Προσδοκίες, κίνητρα και βαθμός ικανοποίησης εργαζόμενων νηπιαγωγών από τη συμμετοχή τους σε προγράμματα επιμόρφωσης: η περίπτωση των νηπιαγωγών των δημόσιων νηπιαγωγείων του Νομού Χανίων*. Πάτρα: ΕΑΠ
Ανακτήθηκε 14/12/2016 από
<https://apothesis.eap.gr/handle/repo/19738>

Ιστοσελίδες

Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π

Ανακτήθηκε από

<http://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/figures-accreditation/teacher-certification-educational-attainment-lifelong-learning-lll-adult>

Eurostat (2016)

Retrieved from

http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=trng_aes_101&lang=en

OECD (1999)

Retrieved from

<http://www.oecd.org/sti/sci-tech/oecdsciencetechnologyandindustry-scoreboard1999-benchmarkingknowledge-basedeconomies.htm>

Νομοθετικά Κείμενα

Σύστημα Πιστοποίησης Εκπαιδευτικής Επάρκειας Εκπαιδευτών Ενηλίκων της Μη Τυπικής Εκπαίδευσης (2012, 23 Οκτωβρίου). *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, ΓΠ/20082, σσ. 43763-43778*

Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενσωμάτωση στο Ελληνικό Δίκαιο της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 25ης Οκτωβρίου 2012 «Για την ενεργειακή απόδοση, την τροποποίηση των Οδηγιών 2009/125/ΕΚ και 2010/30/ΕΕ και την κατάργηση των Οδηγιών 2004/8/ΕΚ και 2006/32/ΕΚ», όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2013/12/ΕΕ του Συμβουλίου της 13ης Μαΐου 2013 «Για την προσαρμογή της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενεργειακή απόδοση, λόγω της προσχώρησης της Δημοκρατίας της Κροατίας» και άλλες διατάξεις.(2015, 9 Νοεμβρίου). *Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας, Ν. 4342, σσ. 1515 – 1850.*